

KOSTEN EN OPBRENGSTEN OP GEMENGDE BEDRIJVEN OP ZANDGROND
PER BEDRIJF EN PER PRODUKT

Voorcalculatie 1961/62

Rapport No. 377

L1
376
A

Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek
in de Landbouw

94693 jr 001-00

INHOUDSOPGAVE

		Blz.
WOORD VOORAF		9
HOOFDSTUK I	SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN	11
	§ 1. Algemeen	11
	§ 2. Gebieden en aantallen bedrijven	12
	§ 3. Samenvatting van de voorcalculaties 1961/62	13
	a. Kostprijs per 100 kg melk	13
	b. Kostprijzen per 100 kg voor granen en aardappelen	14
	c. Financiële resultaten van het ge- hele bedrijf	16
	§ 4. Samenvatting van de nacalculaties	20
	a. Gemiddelde kostprijzen van de melk in de jaren 1957/58 t/m 1960/61	20
	b. Gemiddeld arbeidsinkomen van de boer in de jaren 1957/58 t/m 1960/61	21
HOOFDSTUK II	TOELICHTING OP DE BEREKENDE KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE RUNDVEEHOUDERIJ	23
	§ 1. Algemeen	23
	§ 2. Arbeidskosten	23
	§ 3. Beloning voor bedrijfsleiding	31
	§ 4. Veevoeder	31
	§ 5. Meststoffen	44
	§ 6. Grond- en gebouwenkosten	53
	§ 7. Werktuigkosten	53
	§ 8. Rente levende inventaris	57
	§ 9. Ziektenbestrijding, dekgelden en fokverenigingskosten	57
	§ 10. Heffingen op de melk	59
	§ 11. Overige kosten	60
	§ 12. Omzet en aanwas	62
	§ 13. Tractiekosten voor nevenbedrijven	69
	§ 14. Stalmest voor marktbaar gewassen	70
	§ 15. Diverse opbrengsten	71
	§ 16. Melkproduktie per koe	73
	§ 17. Vetgehalte van de melk	75
	§ 18. Melkveebezetting	75
	§ 19. Melkproduktie per ha grasland en voedergewassen	76
HOOFDSTUK III	TOELICHTING OP DE BEREKENDE KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE GEWASSEN	77
	§ 1. Arbeidskosten	77
	§ 2. Beloning voor bedrijfsleiding	77
	§ 3. Paardekosten	77

		Blz.	
HOOFDSTUK III	4. Werktuigkosten	78	
	5. Werk door derden	78	
	6. Zaaizaad en pootgoed	79	
	7. Bemesting	81	
	8. Grond en bedrijfsgebouwen	83	
	9. Rente omlopend kapitaal	84	
	10. Overige kosten	84	
	11. Aftrekposten wegens bijprodukt	85	
	12. Kg-opbrengsten per ha gewas	87	
	BIJLAGEN	I Technische bedrijfsgegevens (t.b.v. de normatieve arbeidsuren - voorcalculatie 1961/62)	95
		II Berekening omzet en aanwas in guldens per 100 melkkoeien - voorcalculatie 1961/62	99
		III Gemiddelde kostprijzen van de melk in de jaren 1957/58 t/m 1960/61 (nacalculaties van geselecteerde groe- pen bedrijven)	101
IV Gemiddelde financiële resultaten per ha cultuurgrond van gemengde bedrijven op zandgrond in de jaren 1951/52 t/m 1959/60		105	
V Kosten en opbrengsten per bedrijf en per produkt in Drenthe, Overijssel en de Graafschap - voorcalculatie 1961/62		111	

INHOUD VAN DE TABELLEN EN GRAFIEKEN

Blz.

A. TABELLEN

Tabel 1.	Aantallen bedrijven en gemiddelde oppervlakte (gemeten maat)	13
2.	Kosten en opbrengsten van de rundveehouderij per ha grasland en voedergewassen Voorcalculatie 1961/62 (november 1961 - november 1962)	14
3.	Produktiekosten en opbrengsten van granen en aardappelen in gld. per ha gemeten maat - voorcalculatie 1961/62	15
4.	Financiële resultaten van het gehele bedrijf op gemengde bedrijven op zandgrond - voorcalculatie 1961/62	18
5.	Invloed van prijswijzigingen op de financiële resultaten van het gehele bedrijf	20
6.	Kostprijs per 100 kg melk	21
7.	Gemiddeld arbeidsinkomen van de boer in gld. per bedrijf (uitkomsten van geselecteerde bedrijven)	22
8.	Afgeleide arbeidsuren in procenten van de normatieve arbeidsuren	22
9.	Arbeidsuren - voorcalculatie 1961/62	27
10.	Specificatie van de "In rekening te brengen uren"	28
11.	Berekening arbeidskosten per gewerkt uur (volwaardige vakarbeider op veehouderijbedrijven van 23 - 65 jaar)	29
12.	Arbeidskosten per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	30
13.	Beloning voor bedrijfsleiding in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	31
14.	Krachtvoerverbruik rundvee in kg per koe (met inbegrip van jongvee)	33
15.	Specificatie krachtvoerverbruik rundvee in kg per koe (met inbegrip van jongvee)	35
16.	Verbruikersprijzen aangekocht krachtvoer volgens de boekhoudingen in guldens per 100 kg	36
17.	Verhoudingscijfers van krachtvoerprijzen (aankopen) van de boekhoudingen ten opzichte van de L.E.I.-statistiek	37
18.	Krachtvoerkosten in guldens per koe - voorcalculatie 1961/62	38
19.	Aangekocht ruwvoer in guldens per koe	38
20.	Vervoederde aardappelen uit eigen bedrijf in kg per koe	39
21.	Verbruik graanstro uit eigen bedrijf in kg per koe	40
22.	Ander ruwvoer uit eigen bedrijf in guldens per koe	40
23.	Vervoederde melkprodukten per koe	41

Tabel 24. Weidegeld in guldens per koe	42
25. Diversen in guldens per koe (maalloon, conserveringskosten, mineralen, droogkosten, enz.)	43
26. Voederkosten paarden per paard - voorcalculatie 1961/62	43
27. Samenvatting van de voederkosten in guldens - voorcalculatie 1961/62	44
28. Verdelingsnormen ten behoeve van kunstmestverbruik (rogge = 100)	45
29. Meststoffenverbruik in kg zuiver	46
30. Verbruikersprijzen in ct. per kg zuivere meststof volgens de boekhoudingen	51
31. Verhoudingscijfers van kunstmestprijzen volgens de boekhoudingen t.o.v. de groothandelsprijzen volgens de L.E.I.-statistiek	51
32. Prijs per kg zuivere meststof in ct. - voorcalculatie 1961/62	52
33. Samenvatting bemestingskosten per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	52
34. Kosten grond en gebouwen per ha gemeten maat - voorcalculatie 1961/62	53
35. Kosten werktuigen in guldens per ha cultuurgrond	54
36. Kosten werktuigen in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	56
37. Rente levende inventaris in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	57
38. Ziektenbestrijding, dekgelden en fokverenigingskosten rundvee per ha grasland en voedergewassen	57
39. Heffingen op de melk in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	60
40. Specificatie overige kosten in guldens per ha grasland en voedergewassen	61
41. Samenvatting overige kosten in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	62
42. Verkoopprijzen rundvee in guldens per stuk	65
43. Omzet en aanwas rundvee in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	68
44. Kosten per paard en per paarde-uur - voorcalculatie 1961/62	69
45. Aftrek paardekosten in guldens per ha grasland en voedergewassen	70
46. Procentuele verdeling van de stalmest	70
47. Normen ten behoeve van berekening van de waarde van de mestproduktie	70
48. Aftrekpost stalmest in guldens per ha grasland en voedergewassen	71

Tabel 49. Specificatie diverse opbrengsten in guldens per ha grasland en voedergewassen	71
50. Diverse opbrengsten in guldens per ha grasland en voedergewassen - voorcalculatie 1961/62	73
51. Melkproduktie in kg per koe	73
52. Vetgehalte van de melk	75
53. Melkveebezetting per ha grasland en voedergewassen	75
54. Melkproduktie in kg per ha grasland en voedergewassen	76
55. Arbeidskosten in guldens per ha gewas - voorcalculatie 1961/62	77
56. Paardekosten per ha - voorcalculatie 1961/62	78
57. Nettowerktuigkosten per ha - voorcalculatie 1961/62	78
58. Dorskosten per 100 kg graan	78
59. Kosten van werk door derden in guldens per ha gewas - voorcalculatie 1961/62	79
60. Zaaizaad en pootgoed - kg per ha	80
61. Kosten zaaizaad en pootgoed per ha - voorcalculatie 1961/62	81
62. Verdelingsnormen kunstmeststoffen op bouwland	82
63. Meststoffenverbruik in kg zuiver per ha	82
64. Prijs per kg zuivere meststof in gld.	82
65. Bemestingskosten in guldens per ha gewas	83
66. Kosten grond en gebouwen per ha gewas	84
67. Gemiddelde telersprijzen per 1000 kg stro	85
68. Graanstro-opbrengsten in kg per ha (gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven)	86
69. Stro-opbrengsten in kg per ha rogge en haver - voorcalculatie 1961/62	86
70. Roggeopbrengsten in kg per ha (gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven)	87
71. Haveropbrengsten in kg per ha (gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven)	90
72. Aardappelopbrengsten in kg per ha (gemiddelde uitkomsten L.E.I.-bedrijven)	90

B. GRAFIEKEN

Grafiek 1. Totaal gemaaide oppervlakte in procenten van oppervlakte grasland	26
2. Melkproduktie per kg zetmeelwaarde	32
3. Totaal krachtvoer in kg per koe	34
4. Stikstof per ha grasland in kg zuiver	47
5. Stikstof per ha bouwland in kg zuiver	48
6. Fosforzuur per ha cultuurgrond in kg zuiver	49
7. Kali per ha cultuurgrond in kg zuiver	50
8. Onderhoud en aanschaf van gereedschappen per ha cultuurgrond	55

	Blz.
Grafiek 9. Ziektenbestrijding, dekgelden e.d. per ha grasland en voedergewassen	58
10. Melkkoeien gekocht en verkocht per 100 melk- koeien	63
11. Kalveren geboren en kalveren nuchter verkocht per 100 melkkoeien	64
12. Prijs verkochte nuchtere kalveren	66
13. Prijs verkochte melkkoeien	67
14. Melkproduktie per koe	72
15. Melkveebezetting per ha grasland en voeder- gewassen	74
16. Roggeopbrengsten in kg per ha	88
17. Haveropbrengsten in kg per ha	89
18. Aardappelopbrengsten in tonnen per ha	91

WOORD VOORAF

Dit jaar verschijnen de kostprijrapporten van de verschillende bedrijfstypen weer afzonderlijk. De opstelling van een samenvattend rapport met afzonderlijke bijlagen van de bedrijfstypen, zoals het voorgaande jaar is geschied, is dit jaar niet mogelijk.

Ten behoeve van de voorcalculatie 1961/62 moest namelijk het meest recente cijfermateriaal - nl. van het boekjaar 1960/61 - worden verwerkt. Dit bleek noodzakelijk omdat de laatste twee jaren zich kenmerkten door bijzondere produktieomstandigheden. Het jaar 1959 was abnormaal droog, het jaar 1960 daarentegen gaf een overvloed aan regen.

Bij de verwerking van de boekhoudingen is voorrang verleend aan de weide- en gemengde bedrijven.

Dit rapport bevat de kostprijberekeningen voor melk, rogge, haver en aardappelen op gemengde bedrijven op zandgrond. Deze berekeningen zijn gemaakt voor de volgende gebieden: Friese Wouden, Oostelijk zandgebied en Zuidelijk zandgebied.

Bovengeschetste gang van zaken geschiedde in overleg met het Ministerie van Landbouw en Visserij en het Landbouwschap.

In de uitgangspunten voor de kostprijberekeningen zijn dit jaar geen wijzigingen aangebracht.

Het rapport is getoetst aan het oordeel van een commissie van advies, bestaande uit de heren:

ir. H.T. Tjallema, (voorzitter)	Directeur van de Akker- en Weidebouw	's-Gravenhage
ir. A.H. Crijns	Rijkslandbouwconsulent	Tilburg
J. Loonen	Landbouwer	Oostrum
E.J. Markerink	Landbouwer	Neede
H. Meyer Kzn.	Bestuurder Landarbeiders- bond	Assen
P. Oosterveld	Provinciale Voedsel- commissaris	Zwolle
J.W. van Tiggelen	Landbouwer	Rucphen
B. Weersink	Landbouwer	Saasveld/Weerselo

Van hun waardevolle opmerkingen is bij de opstelling van dit rapport gaarne gebruik gemaakt.

Het rapport is samengesteld op de afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw door ir. H. Dijkstra en J. Hoornweg.

DE ADJUNCT-DIRECTEUR,

(Dr. A. Maris)

's-Gravenhage, september 1961.

HOOFDSTUK I

SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN

§ 1. A l g e m e e n

Dit rapport bevat de uitvoerige documentatie voor de opstelling van de voorcalculatie 1961/62 van de melk en de gewassen op de gemengde bedrijven op zandgrond. Berekeningen over de produktiekosten van varkens en kippen, die eveneens belangrijke bedrijfs-onderdelen zijn van het gemengde bedrijf, zijn in afzonderlijke rapporten behandeld.

De methode van berekening voor de melk en de gewassen is geheel overeenkomstig aan die van het vorige jaar. Op grond van de uitgangspunten voor de kostprijsberekeningen zijn de berekeningen gebaseerd op de uitkomsten van geselecteerde bedrijven. Dit zijn bedrijven die voldoen aan een bepaalde minimumnorm voor de arbeids-efficiency. Voor de gemengde bedrijven op zandgrond is deze minimumnorm 8 omgerekende melk- en kalfkoeien per volwaardige arbeidskracht. Voor een uitvoerige toelichting op de selectie van de kostprijsbedrijven zij verwezen naar Rapport No. 356. Ook de verdere uitgangspunten voor de opstelling van de kostprijsberekeningen zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar. In dit rapport zal op enkele onderdelen toelichting worden gegeven van de hierbij gevolgde uitgangspunten.

Behalve de uitkomsten van de geselecteerde bedrijven zijn ook in de documentatie opgenomen de uitkomsten van de eertijds gebruikte groepen bedrijven. Na 1956/57 zijn de belangrijkste kengetallen van deze oude groepen bedrijven tussen haakjes geplaatst in de tabellen. Opgemerkt zij dat de oude groepen bedrijven jaarlijks worden aangevuld met nieuw gekozen bedrijven. Van deze nieuw gekozen bedrijven komen er dan tevens een aantal in de geselecteerde groep bedrijven. De gemiddelde uitkomsten van de geselecteerde bedrijven zijn alleen na 1956/57 berekend en zijn vermeld naast de tussen haakjes geplaatste cijfers van de oude groepen bedrijven. Tenslotte zijn voor de geselecteerde groepen bedrijven opgenomen de voorlopige resultaten van het boekjaar 1960/61.

Het niveau van de voorcalculatie is afgestemd op het niveau van de geselecteerde bedrijven. Bij de bepaling van de voorcalculatie is echter de tendentie in de cijferreeksen van de oude groep bedrijven mede in aanmerking genomen.

Ter illustratie is een groot aantal grafieken opgenomen.

De resultaten van de oude groepen bedrijven zijn hierin met een getrokken lijn aangegeven. De resultaten van de geselecteerde bedrijven zijn aangegeven met een stippellijn.

Ter oriëntatie zijn in bijlage V voor de deelgebieden van het Oostelijk zandgebied (Drenthe, Overijssel en de Graafschap) aanvullende berekeningen opgesteld die zijn gebaseerd op de gegevens van de niet-geselecteerde groepen L.E.I.-bedrijven in deze gebieden. De arbeidskosten in de berekeningen voor deze deelgebieden zijn echter ontleend aan de geselecteerde groep bedrijven voor het gehele Oostelijk zandgebied.

In de overige paragrafen van dit hoofdstuk volgt een samenvatting van de uitkomsten van de voorcalculatie 1961/62 en een samenvatting van de nacalculaties in de voorafgaande jaren.

Hoofdstuk II bevat de toelichting op de berekende kosten en opbrengsten van de rundveehouderij. Hoofdstuk III bevat in aansluiting hieraan de toelichting op de berekende kosten en opbrengsten van de gewassen. Tenslotte geven de bijlagen I t/m V een verdere detaillering en documentatie van kosten en opbrengsten.

§ 2. Gebieden en aantallen bedrijven

De bedrijven, die voor de documentatie van het onderzoek hebben gediend, zijn gelegen in de volgende gebieden:

Friesland De Wouden	7 - 20 ha	Friese Wouden
Drents zandgebied	10 - 15 ha	} Oostelijk zandgebied
Overijssels zandgebied	7 - 15 ha	
Graafschap Zutphen	7 - 15 ha	
Zandgebied van Oost- en Midden-Noordbrabant	7 - 15 ha	Zuidelijk zandgebied

De gemiddelde oppervlakte en de aantallen van deze bedrijven zijn in de verschillende jaren als volgt:

Tabel 1

AANTALLEN BEDRIJVEN EN GEMIDDELDE OPPERVLAKTE (GEMETEN MAAT)

Boekjaar	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
	aantal	opp. ha	aantal	opp. ha	aantal	opp. ha
1951/52	23	9,60	76	10,20	52	10,10
1952/53	30	10,00	82	10,35	62	10,15
1953/54	24	9,95	79	10,35	61	10,25
1954/55	28	10,50	70	10,30	66	10,20
1955/56	28	10,40	81	10,20	65	10,00
1956/57	26	10,75	112	10,60	94	9,85
1957/58	30	14,75	50	10,80	43	10,50
1958/59	27	14,80	47	10,85	43	10,65
1959/60	32	14,88	55	11,45	49	10,49
1960/61	36	14,32	54	11,21	46	10,39

Na het boekjaar 1956/57 betreffen de aantallen bedrijven uitsluitend de bedrijven, welke voldoen aan de gestelde minimumeisen voor de kostprijsberekeningen. De groep gemengde bedrijven in de Friese Wouden is met ingang van het jaar 1957/58 uitgebreid met bedrijven tot 20 ha cultuurgrond.

§ 3. Samenvatting van de voorcalculaties 1961/62

a. Kostprijs per 100 kg melk

De berekende produktiekosten van de rundveehouderij zijn in de hiernavolgende tabel vermeld. De aanduiding "voorcalculatie 1961/62" betreft de produktieperiode van november 1961 tot november 1962.

Tabel 2

KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE RUNDVEEHOUDERIJ IN GULDENS PER HA
GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN - VOORCALCULATIE 1961/62
(november 1961 - november 1962)

Toe- lichting op blz.		Friese Wouden	Ooste- lijk zand- gebied	Zuide- lijk zand- gebied
23	Arbeidskosten	731	828	805
31	Beloning voor bedrijfsleiding	101	112	108
31	Veevoeder	432	615	781
44	Meststoffen	160	169	199
53	Grond- en gebouwenkosten	149	130	124
53	Werktuigkosten	119	110	103
57	Rente levende inventaris	62	72	87
57	Ziektenbestrijding, dekgelden e.d.	60	60	70
59	Heffingen op melk	7	7	8
60	Overige kosten	111	131	136
	Brutokosten per ha	1932	2234	2421
62	Omzet en aanwas	455	567	623
69	Tractiekosten voor neven- bedrijven	2	42	80
70	Stalmest voor marktbaar gewassen	3	10	35
71	Diverse opbrengsten	11	18	30
	Aftrekposten	465	637	768
	Nettokosten per ha	1467	1597	1653
73	Melkproduktie per koe kg	4175	4150	4150
75	Vetgehalte %	4,05	3,76	3,67
75	Aantal melkkoeien per ha st.	1,20	1,30	1,45
76	Melkproduktie per ha kg	5010	5400	6020
	Melkvetproduktie per ha kg	202,9	203,0	220,9
	Kostprijs p. 100 kg melk gld.	29,30	29,55	27,45

% = negatief

Een uitvoerige toelichting op de berekening van kosten en opbrengsten van de rundveehouderij is opgenomen in hoofdstuk II.

b. Kostprijzen per 100 kg voor granen en aardappelen

Voor granen en aardappelen zijn de produktiekosten in tabel 3

nader gespecificeerd. Een uitvoerige toelichting op de berekende kosten en opbrengsten van deze gewassen is gegeven in hoofdstuk III.

De kostprijzen gelden bij levering "af-boerderij". Alle kosten welke na dit tijdstip aan het produkt worden besteed, zijn niet in de produktiekosten opgenomen.

De periode van aflevering is niet zonder meer aan te geven. In het bijzonder is dit het geval bij de kg-opbrengsten per ha. De produkten van het bouwland worden grotendeels in het eigen bedrijf verbruikt. Bij de kg-opbrengsten per ha van de aardappelen bestaat er variatie tussen herfst- en voorjaarsaflevering.

Het is niet mogelijk deze verschillen met behulp van de boekhoudkundige gegevens nader te kwantificeren. De kg-opbrengsten, zoals deze in de afzonderlijke jaren op de onderzochte bedrijven zijn behaald, zijn ongecorrigeerd als documentatie voor de kg-opbrengsten van de voorcalculatie gebruikt.

Met de aanduiding voorcalculatie 1961/62 is bedoeld het oogstjaar 1962 onder gemiddelde omstandigheden.

Tabel 3

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN GRANEN EN AARDAPPELEN
IN GULDENS PER HA GEMETEN MAAT
Voorcalculatie 1961/62

Toelichting op blz.		Rogge		Haver		Aardappelen	
		Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
77	Arbeidskosten	389	346	398	355	1060	941
77	Beloning voor bedrijfsleiding	73	73	73	73	135	135
77	Paardekosten	110	110	110	110	135	135
78	Werktuigkosten	110	103	110	103	110	103
78	Werk door derden	114	108	117	107	56	66
79	Zaaizaad/pootgoed	53	42	65	53	406	393
81	Bemesting	159	174	193	208	267	285
83	Grond en bedrijfsgebouw	112	111	112	111	112	111
84	Rente omlopend kapitaal	31	31	28	28	42	42
84	Overige kosten	48	47	48	47	64	60
	Brutokosten	1199	1145	1254	1195	2387	2271
85	Aftrek: opbrengst bijprodukt	252	239	201	191	-	-
	Nettokosten	947	906	1053	1004	2387	2271
87	Opbrengst hoofdprod. kg	3100	3100	3250	3050	24500	26500
86	Opbrengst bijprodukt kg	4750	4500	3800	3600	-	-
	Kostprijs per 100 kg	gld. 30,55	29,25	32,40	32,90	9,75	8,55

c. Financiële resultaten van het gehele bedrijf

Op basis van de in de hoofdstukken II en III berekende kosten en kg-opbrengsten is in tabel 4 een overzicht gegeven van de totale kosten en opbrengsten voor het gehele bedrijf. Deze resultaten gelden eveneens voor gemiddelde omstandigheden en bij het produktiviteitspeil van 1961/62.

Het kostenniveau en de kg-opbrengsten zijn uitvoerig gedocumenteerd in dit rapport.

Op grond van de huidige uitgangspunten zijn de in rekening gebrachte opbrengstprijzen voor zover het betreft de gegarandeerde produkten, afgeleid van de garantie- of richtprijzen die gelden voor de periode voorafgaande aan die van de voorcalculatie 1961/62. Dit zijn dus de prijzen voor het jaar 1960/61 (oogst 1961). De produkten waarvoor geen prijsgaranties gelden, zoals in de pluimvee- en varkenshouderij, zijn gewaardeerd tegen een genormaliseerd prijspeil.

De in rekening gebrachte opbrengstprijzen zijn voor:

- melk: f. 26,60 per 100 kg melk bij 3,7% melkvet. Bij een hoger of lager vetgehalte dan 3,7% is f. 4,35 per % vet in rekening gebracht;
- rundvlees: voor de opstelling van de omzet en aanwas zijn gemiddelde prijzen per stuk vee in rekening gebracht, die van gebied tot gebied variëren. Bij de bepaling van de omzet en aanwas als aftrekpost voor het bijprodukt is hetzelfde prijspeil aangehouden als in de bijgaande berekening;
- varkensvlees: een specificatie in afgeleverd gewicht en opbrengstprijs per kg is met behulp van de boekhoudingen niet mogelijk. De geldopbrengsten in de voorcalculatie zijn gebaseerd op de totale geldopbrengsten volgens de boekhoudingen, die zijn omgerekend op een genormaliseerd prijspeil.

- pluimvee: de verkochte eieren zijn gewaardeerd tegen een genormaliseerde prijs van f. 0,11⁵ per stuk. Voor de berekening van het verkochte pluimvee zijn de opbrengsten van het slachtpluimvee gebaseerd op een genormaliseerde prijs van f. 1,83 per kg levend gewicht;
- granen: aan de hand van de in het verleden ontvangen telersprijzen en de toen geldende minimumimportprijzen is het prijsniveau van de granen voor oogst 1961 bepaald. Voor rogge is f. 23,- per 100 kg en voor haver f. 25,75 per 100 kg in rekening gebracht;
- aardappelen: een genormaliseerde opbrengstprijz van f. 10,- is voor de verkochte aardappelen in rekening gebracht.

Tabel 4

FINANCIËLE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF OP
GEMENGDE BEDRIJVEN OP ZANDGROND
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Grootteklasse	7 - 20 ha	7 - 15 ha	7 - 15 ha
I. Technische gegevens			
<u>Oppervlakte:</u>			
cultuurgrond	14,50 ha	11,- ha	10,50 ha
grasland + voedergewassen	14,21 ha	8,36 ha	6,45 ha
marktbaar gewassen	0,33 ha	3,07 ha	4,54 ha
<u>Veebezetting per jaar:</u>			
melkkoeien	17,05 st.	10,85 st.	9,35 st.
fokzeugen	0,90 st.	2,90 st.	3,50 st.
mestvarkens	5,70 st.	17,10 st.	19,10 st.
legghennen	9,- st.	191,- st.	225,- st.
II. Financiële resultaten			
	gld.	gld.	gld.
a. Opbrengsten			
Melk	19489	11603	9896
Omzet/aanwas rundvee	6465	4730	4017
Varkens	2599	7660	9054
Pluimvee/eieren	262	5102	6056
Marktbaar gewassen	166	1564	2293
Toeslagen rogge en haver ¹⁾	44	504	760
Overige opbrengsten	313	176	168
Totale opbrengsten	29338	31339	32244
b. Kosten			
Arbeidskosten	10983	10708	9499
Veevoeder	7621	12224	12494
Werktuigkosten	1967	1521	1260
Kunstmest	2298	1714	1774
Grond en gebouwen	2243	1889	1829
Overige kosten	3590	3547	3855
Totale kosten 2)	28702	31603	30711
c. Resultaten			
Netto-overschot	636	∕ 264	1533
Arbeidskosten van boer + gezinsleden (inclusief overuren)	9540	10480	9205
Arbeidsinkomen v/h gezin	10176	10216	10738
Arbeidskosten gezinsleden (inclusief overuren)	2310	3490	2085
Arbeidsinkomen van de boer	7866	6726	8653
Beloning voor overuren (boer)	950	710	835
Arbeidsinkomen boer bij 2765 arbeidsuren	6916	6016	7818

1) f. 200,- per ha toeslag voor rogge en haver in rekening gebracht.

2) Zonder beloning voor bedrijfsleiding.

∕ = verlies

Het arbeidsinkomen van de boer in tabel 4 omvat de beloning voor handenarbeid, de beloning voor bedrijfsleiding en de ondernemerswinst of het -verlies.

Het arbeidsinkomen van de boer is berekend bij een normale arbeidsprestatie per jaar volgens de arbeidstijden van de C.A.O. 1961/62. Verder is vermeld het arbeidsinkomen van de boer en het gezin met inbegrip van de beloning voor "overuren". Met "overuren" zijn bedoeld de uren die liggen boven de maximumgrens van arbeidsuren volgens de C.A.O.

Het "interne verkeer" van produkten is buiten beschouwing gelaten. Dit betekent dat zowel aan de kosten- als aan de opbrengstzijde het interne verkeer niet is begrepen in de totaalcijfers. De hoogte van het bedrijfsresultaat (netto-overschot en arbeidsinkomen) wordt hierdoor niet beïnvloed. Zo is b.v. de vervoederde melk in het eigen bedrijf niet opgenomen onder de kosten, doch eveneens niet begrepen onder de opbrengsten. Bij de berekening van de kosten per produkt wordt het interne verkeer echter zowel als kosten en als opbrengsten verantwoord.

Een uitzondering in de berekende resultaten van het gehele bedrijf is gemaakt voor het aangewende zaaizaad en pootgoed uit eigen bedrijf dat zowel onder de kosten als onder de opbrengsten is verantwoord.

Tenslotte wordt opgemerkt dat de hoogte van de geldopbrengst per bedrijfsonderdeel, welke varieert van gebied tot gebied, geen absolute maatstaf is voor de bijdrage van dit bedrijfsonderdeel tot de vorming van het inkomen. Hiertoe zal men per gebied bij de gegeven kosten- en opbrengstprijzen de rentabiliteit van de afzonderlijke bedrijfsonderdelen moeten raadplegen. Een hulpmiddel hiertoe zijn de kostprijsrapporten voor consumptie- en broedeieren (Rapport No. 364) en voor varkensvlees (Rapport No. 370).

Tenslotte is in tabel 5 een overzicht gegeven van de invloed van prijswijzigingen op de financiële resultaten van het gehele bedrijf indien voor de produkten, waarvoor richtprijzen of garantieprijzen gelden, een hoger of lager prijspeil wordt gehanteerd.

Tabel 5

INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP DE FINANCIËLE RESULTATEN
VAN HET GEHELE BEDRIJF

Produkten	Aangehouden opbrengstprijzen	Wijzigingen in de prijzen	Invloed op de financiële resultaten v/h gehele bedrijf		
			Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Melk per 100 kg	26,60	1,-	693	432	374
Granen:					
rogge per 100 kg	23,-	1,-	2	13	25
haver per 100 kg	25,75	1,-	2	13	17

Bovenvermelde bedragen hebben uitsluitend betrekking op de afgeleverde hoeveelheden.

Een prijsverhoging van de in eigen bedrijf vervoederde hoeveelheden resulteert in een verhoging van de kostprijzen.

§ 4. S a m e n v a t t i n g v a n d e n a c a l c u l a -
t i e s

a. Gemiddelde kostprijzen van de melk in de jaren 1957/58 t/m 1960/61

In bijlage III van dit rapport is een gespecificeerd overzicht gegeven van de kostprijzen van de melk in de jaren 1957/58 t/m 1960/61, welke zijn ontleend aan de groep van geselecteerde bedrijven. Het zijn dus de bedrijven, die dienden ter documentatie van de voorcalculatie 1961/62.

De invloeden van bijzondere productieomstandigheden en het prijspeil van de kostenbestanddelen in deze jaren zijn bepalend geweest voor de hoogte van de kostprijzen in deze jaren. Het zijn zogenaamde nacalculaties in tegenstelling tot voorcalculaties die gelden voor gemiddelde omstandigheden.

Bij de opstelling van deze nacalculaties zijn echter bepaalde uitgangspunten in acht genomen, die ook voor de opstelling van de voorcalculaties gelden.

Tabel 6 bevat de samenvatting van de kostprijzen in de af-

gelopen jaren, waarbij tevens de voorcalculatie 1961/62 is vermeld.

Tabel 6

KOSTPRIJS PER 100 KG MELK

	Nacalculaties van geselecteerde bedrijven				Voorcalculatie
	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
Friese Wouden	29,60	29,55	32,50	27,60	29,30
Oostelijk zandgebied	28,90	26,55	30,70	28,30	29,55
Zuidelijk zandgebied	27,50	26,15	29,10	27,10	27,45

De invloed van het zeer droge jaar 1959 komt tot uitdrukking in hogere kostprijzen voor het jaar 1959/60.

Het niveau van de kostprijzen in het boekjaar 1960/61 is daarentegen weer lager. Voor de Friese Wouden wordt deze daling gedeeltelijk verklaard uit een voorraadtoeneming van het eigen gewonnen ruwvoer dat op de kosten in mindering is gebracht.

b. Gemiddeld arbeidsinkomen van de boer in de jaren 1957/58 t/m 1960/61

Een overzicht van het gemiddelde arbeidsinkomen van de boer op de geselecteerde bedrijven in de jaren 1957/58 t/m 1960/61 is vermeld in tabel 7. Ook deze uitkomsten worden beïnvloed door de produktieomstandigheden en het prijspeil in deze jaren.

Tabel 7

GEMIDDELD ARBEIDSINKOMEN VAN DE BOER IN GLD. PER BEDRIJF
(uitkomsten van geselecteerde bedrijven)

	Friese Wouden (ca. 14,50 ha)		Oostelijk zandgebied (ca. 11,- ha)		Zuidelijk zandgebied (ca. 10,50 ha)	
	I	II	I	II	I	II
Boekjaar 1957/58	7700	6900	6750	6450	7900	7250
" 1958/59	7600	6450	7150	6650	8000	7350
" 1959/60	6650	5850	5500	5100	5900	5200
" 1960/61 1)	9000	8000	7300	7000	8750	7950

1) Voorlopige uitkomsten.

I = gemiddeld arbeidsinkomen met inbegrip van de beloning voor "overuren" van de boer.

II = gemiddeld arbeidsinkomen zonder de beloning voor "overuren" van de boer.

Bij de berekening van vorenvermelde inkomens zijn de kosten voor grond en gebouwen op dezelfde wijze gewaardeerd als voor de voorcalculaties in de desbetreffende jaren.

Het arbeidsinkomen van de boer omvat de beloning voor handenarbeid, de beloning voor bedrijfsleiding en de ondernemerswinst of -verlies.

De beloning voor "overuren" is ook hier bedoeld als de beloning voor de uren die liggen boven de maximumgrens van de arbeidsuren volgens de C.A.O. voor een vakarbeider-veeverzorger.

Tenslotte is ter oriëntatie in bijlage IV een gedetailleerd overzicht gegeven van de kosten en opbrengsten van de oude groepen bedrijven, waarvan - voor zover dit mogelijk is geweest - de documentatiegegevens eveneens in de hiernavolgende tabellen en grafieken zijn opgenomen.

HOOFDSTUK II

TOELICHTING OP DE BEREKENDE KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE RUNDVEEHOUDERIJ

§ 1. A l g e m e e n

Voor de bepaling van de kosten van de afzonderlijke bedrijfs-
onderdelen is onderscheid te maken naar:

- a. de direct toe te rekenen kosten zoals veevoeder, zaaizaad, ren-
te levende inventaris e.a.;
- b. de indirecte kosten zoals arbeid, trekkracht, bemesting e.a.,
welke met behulp van verdeelsleutels worden toegerekend aan de
verschillende bedrijfsonderdelen.

Bij elk van de onderscheiden kostenbestanddelen zal de ge-
bruikte verdeelsleutel worden aangegeven.

De documentatie voor de berekeningen is ontleend aan de L.E.I.-
boekhoudingen van een groot aantal bedrijven in de jaren 1951/52
t/m 1960/61. De gegevens over het laatste jaar 1960/61 zijn alleen
voor de groep van geselecteerde bedrijven in de documentatie opge-
nomen.

In dit hoofdstuk wordt behandeld de bepaling van de kosten en
opbrengsten van de rundveehouderij.

Bij de toerekening van de indirecte kosten voor de rundvee-
houderij is tevens het niveau van deze kosten voor de granen en
aardappelen bepaald. De toelichting op de berekende kosten en op-
brengsten voor granen en aardappelen in hoofdstuk III is daarom
hoofdzakelijk beperkt tot de directe kosten van deze produkten.

§ 2. A r b e i d s k o s t e n

a. Verdeelsleutel

De berekening van de arbeidskosten is gebaseerd op de arbeids-
kosten volgens de bedrijfsboekhoudingen. Deze werkelijke arbeids-
kosten volgens de bedrijfsboekhoudingen worden met behulp van een
verdeelsleutel toegerekend aan de afzonderlijke bedrijfsonderdelen
(rundvee-, varkens- en pluimveehouderij, gewassen e.d.). De verdeel-
leutel bestaat uit de volgende arbeidsnormen.

I. <u>Verzorging van vee/trekker</u>	
(uren per gemiddeld aanwezig dier/stuk per jaar)	
Rundvee (met de hand melken) 1)	250 m.u. per koe
Rundvee (machinaal melken) 1)	200 m.u. per koe
Zeugen (met inbegrip van biggen)	74 m.u. per zeugjaar
Mestvarkens	24 m.u. per varkensjaar
Kippen (met inbegrip van de opfok tot 5 mnd.)	300 m.u. per 100 hennen
Werkpaarden - Friese Wouden	100 m.u. per paard
Werkpaarden - overige gebieden	125 m.u. per paard
Trekker	50 m.u. per jaar
II. <u>Bemesting en verzorging grasland</u>	
Friese Wouden	60 m.u. per ha
Drente, Overijssel en Gelderland	50 m.u. per ha
Noordbrabant	45 m.u. per ha
III. <u>Ruwvoederwinning grasland</u>	
Hooiwinning	80 m.u. per ha
Inkuilen	75 m.u. per ha
IV. <u>Voedergewassen</u>	
Voederbieten	650 m.u. per ha
Stoppelknollen	160 m.u. per ha
Stoppelwortelen	350 m.u. per ha
Spurrie, snijrogge	80 m.u. per ha
V. <u>Marktbaar gewassen</u>	
Rogge	211 m.u. per ha
Haver	216 m.u. per ha
Aardappelen	575 m.u. per ha

1) Met inbegrip van jongvee.

b. Arbeidsuren volgens de bedrijfsboekhoudingen

De arbeidsuren volgens de bedrijfsboekhoudingen zijn uitgedrukt in een verhoudingsgetal ten opzichte van de arbeidsnormen.

Hiertoe zijn de arbeidskosten volgens de bedrijfsboekhoudingen omgerekend in arbeidsuren. Deze omrekening geschiedt door de totale arbeidskosten te delen door het loon per gewerkt uur van een volwaardige arbeidskracht. De op deze wijze berekende uren zijn hierna aangeduid met "afgeleide arbeidsuren".

Het feit dat het loon van vrouwelijke en jeugdige arbeidskrachten lager is dan van een volwaardige arbeidskracht is in de berekening van deze afgeleide arbeidsuren verdisconteerd in een lager aantal uren dan in werkelijkheid door deze categorie arbeidskrachten is gewerkt. Bij de bepaling van de arbeidskosten ten behoeve van de voorcalculatie is daarom evenals bij de waardering van de afgeleide arbeidsuren uitgegaan van het loon per gewerkt uur van een volwaardige arbeidskracht.

Volgens de hier gevolgde methode van berekening der arbeidskosten zijn verder de "normatieve arbeidsuren" berekend in de afgelopen jaren met behulp van de technische gegevens per bedrijf en de onder a genoemde arbeidsnormen.

De resultaten van beide berekeningen zijn in één cijfer weergegeven, namelijk de afgeleide arbeidsuren in procenten van de normatieve arbeidsuren.

Tabel 8

AFGELEIDE ARBEIDSUREN IN PROCENTEN VAN DE NORMATIEVE ARBEIDSUREN

	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
Boekjaar 1955/56	92		103		97	
" 1956/57	97		114		100	
" 1957/58	(95)	80	(108)	86	(91)	81
" 1958/59	(94)	81	(103)	84	(86)	80
" 1959/60	(91)	86	(104)	85	(84)	77
" 1960/61	.	75	.	81	.	72
Voorcalculatie 1961/62	75		81		72	

De niet tussen haakjes geplaatste uitkomsten in de jaren 1957/58 t/m 1960/61 betreffen de geselecteerde groepen kostprijsbedrijven. De overige cijfers in de jaren 1955/56 t/m 1959/60 betreffen de oude groep bedrijven.

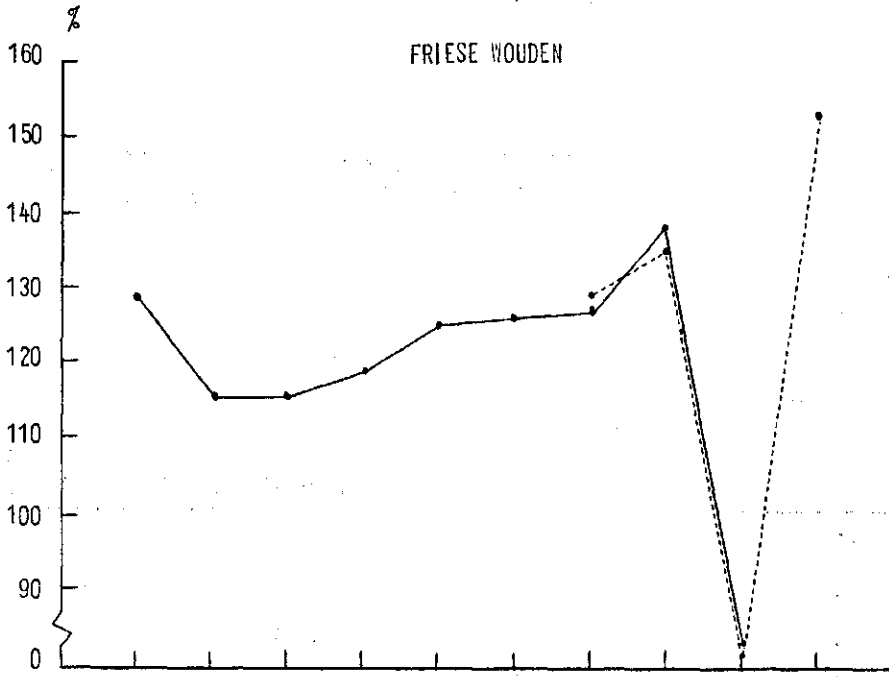
De verhoudingscijfers in de jaren 1959/60 en 1960/61 zijn beïnvloed door bijzondere weersomstandigheden. Opgemerkt kan worden dat in 1959/60 ook een lager percentage grasland is gemaaid (minder inkuilen). In 1960/61 daarentegen is weer een vrij grote oppervlakte grasland gemaaid. Hierdoor fluctueerde de normatieve arbeidsbehoefte. Verder is de veebezetting per ha grasland toegenomen evenals het aantal bedrijven dat een melkmachine gebruikt. Deze technische gegevens zijn vermeld in bijlage I.

Bij de bepaling van het verhoudingsgetal ten behoeve van de voorcalculatie is een dalende tendens in aanmerking genomen.

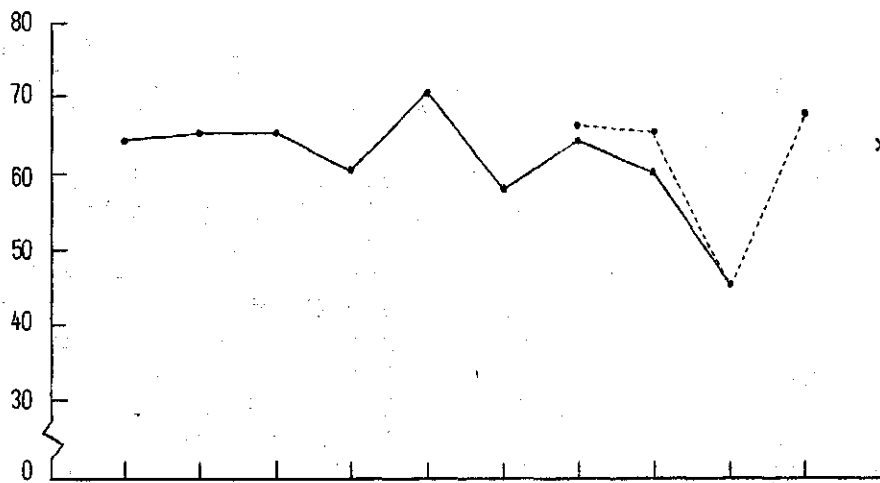
c. Arbeidsuren in de voorcalculatie

Met behulp van de genormaliseerde technische gegevens volgens bijlage I a t/m c en de hiervoor genoemde arbeidsnormen zijn de totale arbeidsuren berekend. Ter oriëntatie is in grafiek 1 het verloop van de gemaaide oppervlakte grasland weergegeven over een reeks van jaren.

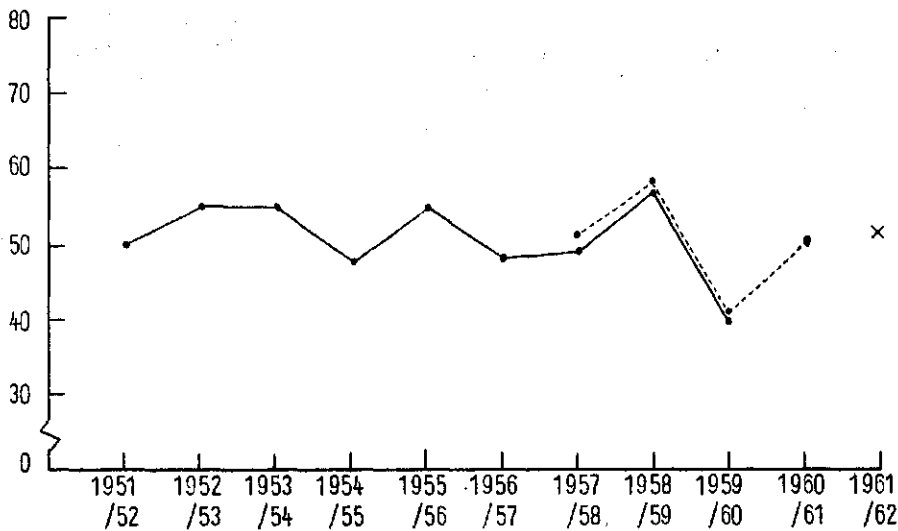
TOTAAL GEMAAIDE OPPERVLAKTE IN % VAN OPPERVLAKTE GRASLAND

OOSTELIJK ZANDGEBIED

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

Tabel 9

ARBEIDSUREN - VOORCALCULATIE 1961/62

	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
	ha/st.	uren	ha/st.	uren	ha/st.	uren
<u>I. Normatieve arbeidsuren</u>						
<u>Bouwplan</u>						
Rogge	0,11	23	1,46	308	1,83	386
Haver	0,11	24	1,06	229	1,97	426
Aardappelen	0,11	63	0,55	316	0,74	426
Voederbieten	0,10	65x	0,34	221x	0,39	254x
Grasland	14,07	844x	7,59	380x	5,57	251x
Nagewassen	0,13	20x	1,30	197x	1,48	225x
<u>Gemaaid grasland</u>						
Hooien	8,16	653x	3,42	274x	2,51	201x
Kuilen	9,15	686x	1,37	103x	0,45	34x
Gras drogen (kunstmatig)	0,70	28x	-	-	-	-
Vers vervoederen	0,28	22x	-	-	-	-
<u>Veebezetting</u>						
Melkkoeien	17,05	3623x	10,85	2441x	9,35	2080x
Fokzeugen	0,90	67	2,90	215	3,50	259
Mestvarkens	5,70	137	17,10	410	19,10	458
Leghennen	9,-	27	191,-	573	225,-	675
Werkpaarden	1,40	140x	1,10	138x	1,00	125x
Trekker	0,17	9x	0,11	6x	0,03	2x
<hr/>						
Totaal normatieve uren gehele bedrijf		6431		5811		5802
Hiervan voor de rundveehouderij		6090		3760		3172
<u>II. Berekening werkelijke arbeidsuren</u>						
<u>Normatieve arbeidsuren</u>						
t.b.v. de rundveehouderij		6090		3760		3172
Correctiefactor		75		81		72
<hr/>						
<u>Werkelijke arbeidsuren</u>						
t.b.v. de rundveehouderij		4568		3046		2284
Oppervlakte grasland en voedergewassen (ha)		14,21		8,36		6,45
Werkelijke uren voor de rundveehouderij per ha grasland en voedergewassen		321		364		354

De met een x aangegeven cijfers hebben betrekking op de rundveehouderij.

d. Waardering van de arbeidsuren

Met behulp van de bedrijfsboekhoudingen over de laatste jaren is een verdeling gemaakt van de arbeidskosten over de verschillende categorieën arbeidskrachten.

Tabel 10

SPECIFICATIE VAN DE "IN REKENING TE BRENGEN UREN"

	Procentuele verdeling			In rekening te brengen uren		
	Friese Wouden	Oostelijk zand-gebied	Zuidelijk zand-gebied	Friese Wouden	Oostelijk zand-gebied	Zuidelijk zand-gebied
Boer	66	66	75	212	240	265
Gezinsleden	21	32	22	67	116	78
Vaste arbeiders	9	1	1	29	4	4
Losse arbeiders	4	1	2	13	4	7
Totaal	100	100	100	321	364	354

De waardering van de arbeidsuren geschiedt op basis van het loon per gewerkt uur van een volwaardige arbeidskracht volgens de huidige C.A.O. (1961/62). Er is rekening mee gehouden dat bij de huidige uitgangspunten voor gezinsarbeid, behoudens voor boer en boerin, ook de kosten voor wachtgeld- en werkloosheidsverzekering worden opgenomen.

Voor de berekening van de sociale lasten wordt uitgegaan van het premiejaarloon, dit is het jaarloon verminderd met het werknemersdeel voor de pensioenverzekering (f. 1,75 per week).

De sociale lasten, welke gelden voor de verschillende categorieën arbeidskrachten zijn als volgt:

ziektewet	2,- %
ziekenfondsenbesluit	2,45 %
ongevallenwet	1,70 %
invaliditeits- en ouderdoms- verzekering	0,57 %
kinderbijslagwet	5,10 %
bedrijfspensioenfonds	1,66 %
totaal	13,48 %

In rekening gebracht:

a. voor boer en boerin (zonder wachtgeld- en werkloosheidsverzekering)	13,48 %
b. overige gezinsleden en vaste arbeiders met inbegrip van wachtgeld- en werkloosheidsverzekering 0,5 %	13,98 %
c. voor losse arbeiders met inbegrip van wachtgeld- en werkloosheidsverzekering 4,1 %	17,58 %

De berekening van de arbeidskosten per gewerkt uur voor een volwaardige arbeider van 23 tot 65 jaar is als volgt samen te vatten.

Tabel 11

BEREKENING ARBEIDSKOSTEN PER GEWERKT UUR
(volwaardige vakarbeider op veehouderijbedrijven van 23-65 jaar)

	Boer	Zoons en vaste arbeiders	Losse arbeiders
Basisuurloon	gld. 1,56 ⁵	gld. 1,56 ⁵	gld. 1,56 ⁵
<u>Waardering betaalde uren op basisuurloon</u>			
2500 u. à 100%	3912,50	3912,50	3912,50
220 " à 130%	447,59	447,59	447,59
85 " à 150%	199,54	199,54	199,54
170 " à 200%	532,10	532,10	532,10
2500 " akkoordderivingstoeslag à 4 ct.	100,-	100,-	100,-
Totaal (a)	5191,73	5191,73	5191,73
Vakantietoeslag $\frac{2}{52} \times (a)$	199,68	199,68	199,68
Jaarloon met inbegrip van wachtgeld- en werkloosheidsverzekering (b)	5391,41	5391,41	5391,41
Jaarloon zonder wachtgeld- en werkloosheidsverzekering (c)	5364,45		
Bij: huurcompensatie 52 x f. 3,50	182,-	182,-	182,-
Totaal (d)	5546,45	5573,41	5573,41
Sociale lasten:			
a. boer 13,48 %	735,40		
b. zoons + vaste arbeiders 13,98 %		766,44	
c. losse arbeiders 17,58 %			963,81
over premieloon d.i. (d) verminderd met pensioenpremie			
Jaarloon met inbegrip van sociale lasten	6281,85	6339,85	6537,22
Aantal gewerkte uren	2765	2765	2765
Loon per gewerkt uur	2,272	2,293	2,364

De looncompensatie i.v.m. de huurverhoging per 1 april 1960 is afzonderlijk in rekening gebracht. Voor deze looncompensatie komen in aanmerking de arbeiders van 23 tot 65 jaar en arbeiders jonger dan 23 jaar indien zij kostwinner zijn. Bij de bepaling van het in te calculeren loonbedrag is de huurcompensatie in rekening gebracht voor arbeidskrachten van 23 jaar en ouder.

De arbeidskosten voor de rundveehouderij zijn in de volgende tabel berekend.

Tabel 12

ARBEIDSKOSTEN PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Uren per ha (tabel 10)	Uurloon	Bedrag per ha
<u>Friese Wouden</u>		gld.	gld.
Boer	212	2,272	481,7
Gezinsleden	67	2,278	152,6
Vaste arbeid	29	2,283	66,2
Losse arbeid	13	2,354	30,6
Totaal (afgerond)	321		731,-
<u>Oostelijk zandgebied</u>			
Boer	240	2,272	545,3
Gezinsleden	116	2,273	263,7
Vaste arbeid	4	2,283	9,1
Losse arbeid	4	2,354	9,4
Totaal (afgerond)	364		828,-
<u>Zuidelijk zandgebied</u>			
Boer	265	2,272	602,1
Gezinsleden	78	2,269	177,0
Vaste arbeid	4	2,283	9,1
Losse arbeid	7	2,354	16,5
Totaal (afgerond)	354		805,-

De bepaling van de arbeidskosten voor de rundveehouderij geschiedt met behulp van het aantal vastgestelde in rekening te brengen uren volgens tabel 9 en het loon per gewerkt uur van een volwaardige arbeidskracht.

De factor vrouwelijke en jeugdige arbeid met een lager loon per uur is verdisconteerd in het aantal in rekening te brengen uren. Bij de bepaling van het aantal afgeleide uren volgens de bedrijfsboekhoudingen is eveneens uitgegaan van het uurloon van een volwaardige arbeidskracht.

Eventuele diplomatoeslagen voor boer en gezinsleden zijn eveneens in de uren verwerkt en niet in het in rekening te brengen loon per gewerkt uur. Bij de bepaling van de afgeleide arbeidsuren volgens de boekhoudingen is deze factor eveneens begrepen in het totaal van de afgeleide arbeidsuren.

§ 3. Beloning voor bedrijfsleiding

Overeenkomstig het voorgaande rapport zijn de bedragen ten behoeve van de voorcalculatie berekend aan de hand van een percentage van 10% van de bewerkings- en rentekosten per gebied.

Voor de voorcalculatie 1961/62 zijn de normbedragen als volgt.

Tabel 13

BELONING VOOR BEDRIJFSLEIDING IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Bewerkingskosten	f. 952,-	f. 1049,-	f. 993,-
Rentekosten	" 62,-	" 72,-	" 87,-
Totaal	f. 1014,-	f. 1121,-	f. 1080,-
Percentage	10%	10%	10%
Beloning voor bedrijfs- leiding per ha grasland en voedergewassen	f. 101,-	f. 112,-	f. 108,-

De bewerkingskosten omvatten de kosten voor arbeid, trekkracht, werktuigkosten en het werk door derden. Op de totale trekkrachtkosten die zijn begrepen in de kosten van de rundveehouderij, zijn de paardekosten voor de gewassen in mindering gebracht.

§ 4. Veevoeder

Deze post omvat zowel het aangekochte kracht- en ruwvoer als de vervoederde marktbaar produkten van eigen bedrijf.

Om een betere beoordeling mogelijk te maken zijn de veevoerkosten eerst gegeven per koe en daarna omgerekend per ha grasland en voedergewassen. In de vervoederde hoeveelheden per koe zijn begrepen de vervoederde hoeveelheden van het bijbehorende jongvee.

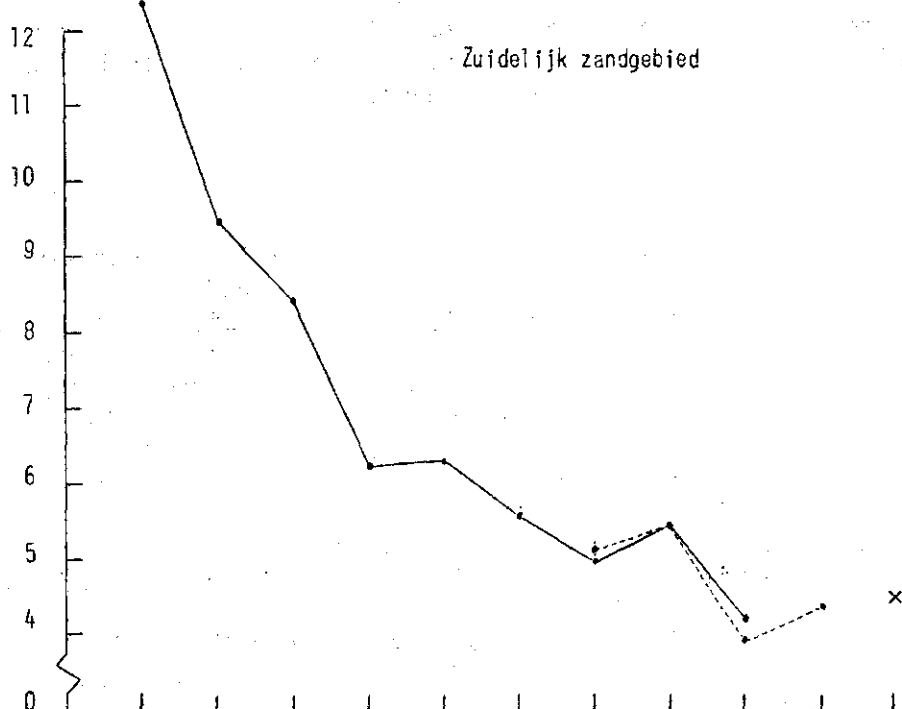
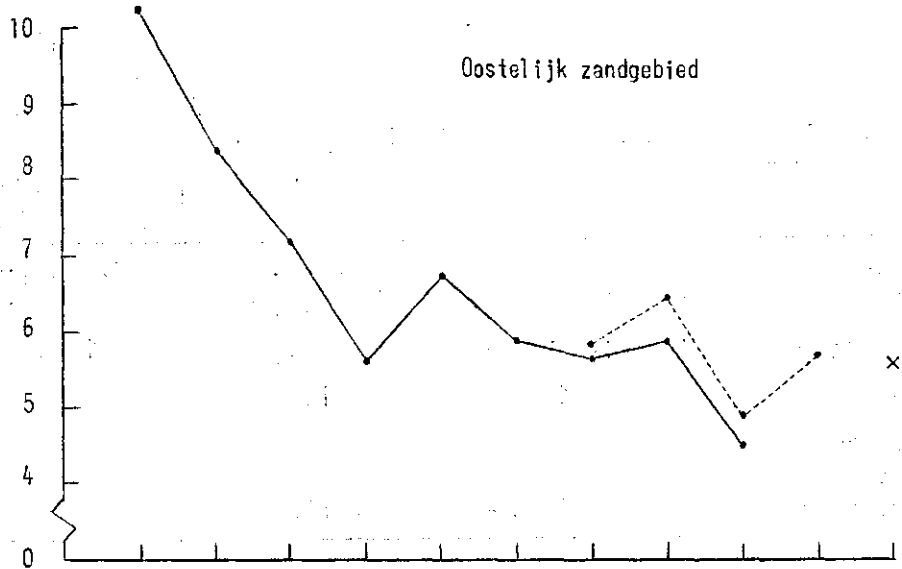
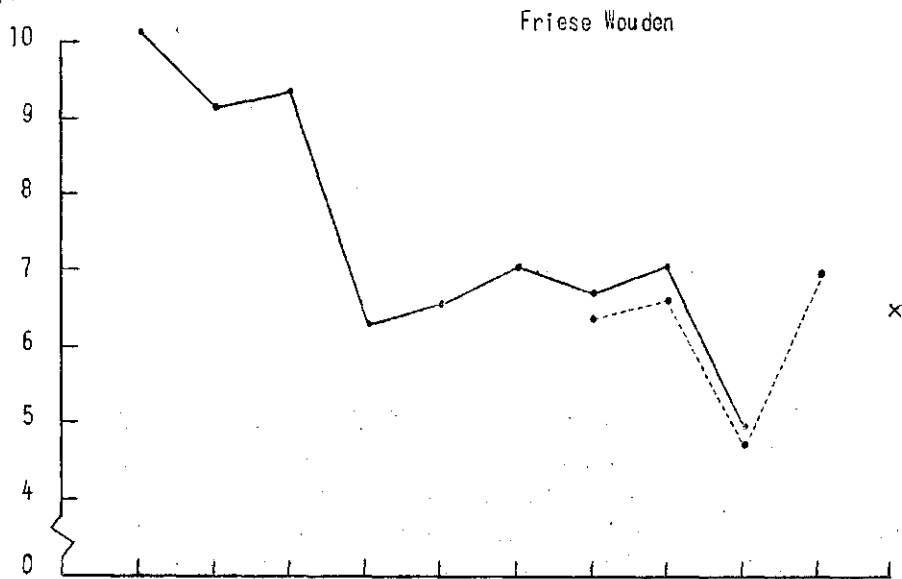
De hoeveelheden per koe ten behoeve van de voorcalculatie zijn geraamd op grond van de gegevens over de afgelopen jaren, waarbij met de ontwikkeling van het verbruik rekening is gehouden.

Tevens is gelet op het verband dat bestaat tussen de melkproduktie, de veebezetting en de hoeveelheid veevoeder, waarbij de onderlinge vervangingsmogelijkheden van de verschillende veevoerders eveneens in de beoordeling zijn betrokken. In grafiek 2 is een overzicht gegeven van de melkproduktie in de afgelopen jaren die is uitgedrukt per zetmeelwaarde-eenheid van het totaal van aangekocht krachtvoer en ruwvoer + uit het eigen bedrijf de vervoederde hoeveelheden gedroogd gras, granen en aardappelen.

MELKPRODUCTIE PER KG ZETMEELWAARDE
(aangekocht krachtvoer en ruwvoer + van eigen bedrijf
gedroogd gras, granen en aardappelen)

Grafiek 2

kg melk
p.ZW.-eenheid

omstandigheden in de verschillende jaren. Een korte samenvatting is hierbij vermeld.

- 1951/52 gunstige zomer; mooi herfstweer in 1951.
 1952/53 natte nazomer en herfst; matige grasgroei.
 1953/54 ongunstig tijdens hooibouw; gunstig najaar en strenge winter.
 1954/55 koud en droog voorjaar; weinig hooi en kuil; zeer natte zomer en najaar.
 1955/56 droge juli- en augustusmaand; gunstig najaar (stoppelknollen).
 1956/57 laat voorjaar; overmatige regenval; minder hooi; meer kuil (gebieden met wateroverlast).
 1957/58 gunstige zomer en aanvankelijk natte herfst; laat voorjaar 1958 (goede wintervoorraad).
 1958/59 guur en koud voorjaar; matige hooioogst; natte zomer en herfst.
 1959/60 aanvankelijk groeizaam voorjaar; zeer droge zomer en herfst (droogteschaderegeling).
 1960/61 vroeg voorjaar; zeer natte zomer en herfst, waardoor matige kwaliteit ruwvoer.

a. Krachtvoeder

(1) Krachtvoerverbruik

De hiernavolgende tabellen geven een overzicht van het krachtvoerverbruik in de afgelopen jaren.

Tabel 14

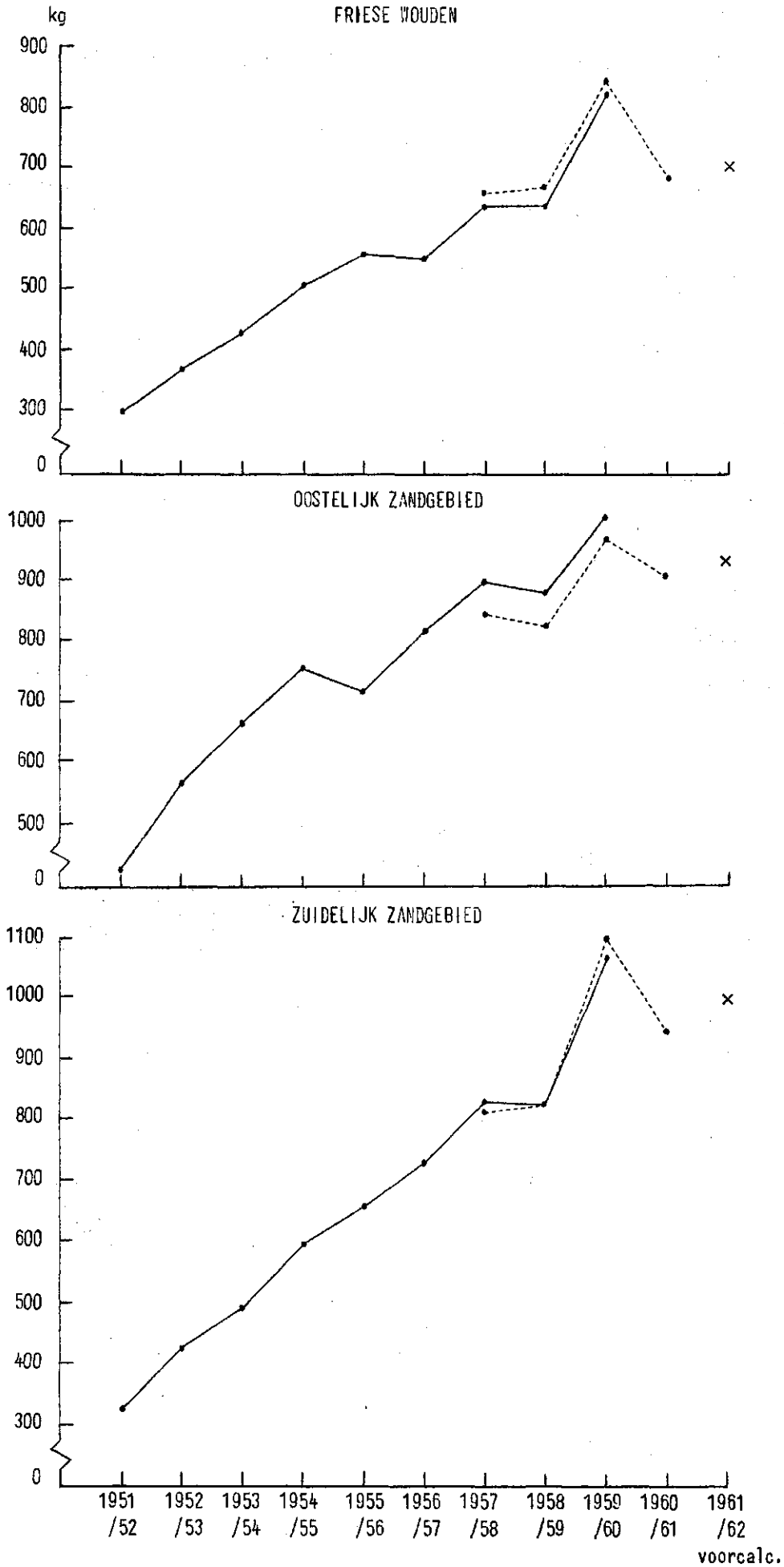
KRACHTVOERVERBRUIK RUNDVEE IN KG PER KOE
(met inbegrip van jongvee)

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	297	427	331
" 1952/53	373	566	429
" 1953/54	427	669	494
" 1954/55	509	759	601
" 1955/56	557	722	659
" 1956/57	548	820	729
" 1957/58	(640) 658	(902) 850	(830) 815
" 1958/59	(638) 667	(885) 828	(824) 825
" 1959/60	(831) 851	(1011) 970	(1073) 1102
" 1960/61	686	905	948
Voorcalc. 1961/62	700	925	1000

In de reeks van jaren doen zowel gunstige als ongunstige invloeden zich gelden en blijkt een duidelijke toeneming van het totale krachtvoerverbruik per koe aanwezig te zijn.

TOTAAL KRACHTVOER IN KG PER KOE

Grafiek 3

Bij de bepaling van de hoeveelheid krachtvoer per koe is met deze toeneming van het krachtvoerverbruik rekening gehouden. Er is naar gestreefd de samenhang tussen de melkproduktie en het voeder-
verbruik te bewaren.

Een nadere specificatie van het krachtvoerverbruik is in tabel 15 vermeld.

Tabel 15

SPECIFICATIE KRACHTVOERVERBRUIK RUNDVEE IN KG PER KOE
(met inbegrip van jongvee)

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
<u>Krachtvoeraankopen</u>			
Boekjaar 1951/52	258	287	174
" 1952/53	287	384	214
" 1953/54	331	464	252
" 1954/55	425	517	304
" 1955/56	435	510	344
" 1956/57	401	563	381
" 1957/58	(515) 545	(616) 569	(455) 436
" 1958/59	(531) 555	(621) 578	(428) 410
" 1959/60	(756) 773	(716) 692	(606) 586
" 1960/61	583	645	534
Voorcalc. 1961/62	600	660	550
<u>Krachtvoer uit eigen bedrijf</u>			
<u>Gedroogd gras</u>			
Boekjaar 1951/52	25	2	-
" 1952/53	54	-	-
" 1953/54	78	4	-
" 1954/55	61	6	-
" 1955/56	87	3	-
" 1956/57	124	-	-
" 1957/58	(103) 98	(4) -	(-) -
" 1958/59	(87) 98	(3) -	(-) -
" 1959/60	(64) 68	(2) -	(-) -
" 1960/61	88	2	-
Voorcalc. 1961/62	85	-	-
<u>Haver 1)</u>			
Boekjaar 1951/52	14	52	89
" 1952/53	26	86	110
" 1953/54	17	80	82
" 1954/55	17	97	132
" 1955/56	29	75	122
" 1956/57	19	98	155
" 1957/58	(12) 8	(93) 100	(168) 155
" 1958/59	(12) 5	(93) 97	(191) 177
" 1959/60	(4) 3	(99) 87	(201) 235
" 1960/61	4	81	196
Voorcalc. 1961/62	5	90	200
<u>Rogge</u>			
Boekjaar 1951/52	-	86	68
" 1952/53	6	96	105
" 1953/54	1	121	160
" 1954/55	6	139	165
" 1955/56	6	134	193
" 1956/57	4	159	193
" 1957/58	(10) 7	(189) 181	(207) 224
" 1958/59	(8) 9	(168) 153	(205) 238
" 1959/60	(7) 7	(194) 191	(266) 281
" 1960/61	11	177	218
Voorcalc. 1961/62	10	175	250

1) Met inbegrip van haver/gerstmengsels.

(2) Krachtvoerprijzen

De kg krachtvoer ten behoeve van de voorcalculatie zijn ge-
waardeerd tegen het prijspeil zoals dit voor de toekomstige perio-
de vermoedelijk zal gelden. Hierbij is onderscheid gemaakt in de
waardering voor:

- (a) aangekocht krachtvoer (gemengd meel + enkelvoudige produkten);
- (b) granen uit eigen bedrijf.

(a) Prijzen aangekocht krachtvoer

Ten einde het verwachte prijspeil van het krachtvoer voor elk
der gebieden te berekenen, is gebruik gemaakt van het volgende
basismateriaal:

- de gemiddeld betaalde prijzen van het aangekochte krachtvoer
blijkens de bedrijfsboekhoudingen over de afgelopen vier jaren
(1957/58 t/m 1960/61) en de gemiddelde 1) verbruikersprijzen van
B- en C-meel volgens de L.E.I.-statistiek in deze jaren. Met be-
hulp van deze gegevens zijn per gebied de volgens de bedrijfs-
boekhouding betaalde prijzen in een verhoudingscijfer uitgedrukt
ten opzichte van de verbruikersprijzen volgens de L.E.I.-statis-
tiek;
- de theoretische prijzen van B- en C-meel gebaseerd op het te ver-
wachten prijspeil. Deze prijzen zijn in aansluiting met de ge-
noemde verbruikersprijzen volgens de L.E.I.-statistiek.

De gemiddeld betaalde prijzen voor het aangekochte krachtvoer
zijn in tabel 16 vermeld. Deze prijzen zijn ontleend aan de gese-
lecteerde groep bedrijven.

Tabel 16

VERBRUIKERSPRIJZEN AANGEKOCHT KRACHTVOER VOLGENS DE BOEKHOUDINGEN
IN GLD. PER 100 KG

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1957/58	32,85	32,10	32,70
" 1958/59	34,95	34,10	35,25
" 1959/60	35,45	34,50	35,45
" 1960/61	33,00	32,25	32,00

In tabel 17 zijn de verhoudingscijfers berekend, die de afwij-
king aangeven van bovenvermelde prijzen volgens de bedrijfsboekhou-
dingen ten opzichte van de gemiddelde verbruikersprijzen van B- en
C-meel volgens L.E.I.-statistiek (= 100).

1) Gemiddelde verbruikersprijzen van de kostprijsgebieden.

Tabel 17

VERHOUDINGSCIJFERS VAN KRACHTVOERPRIJZEN (AANKOPEN)
VAN DE BOEKHOUDINGEN TEN OPZICHTE VAN DE L.E.I.-STATISTIEK

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1957/58	105	103	105
" 1958/59	104	102	105
" 1959/60	101	98	101
" 1960/61	103	101	100
Voorcalc. 1961/62	103	101	102

De afwijkingen die deze verhoudingscijfers van jaar tot jaar te zien geven, worden verklaard uit het feit, dat het pakket aangekocht krachtvoer volgens de bedrijfsboekhouding van jaar tot jaar niet gelijk is.

Bij het bepalen van de verhoudingscijfers voor de voorcalculatie is het gemiddelde aangehouden over de laatste jaren.

Het te verwachten prijspeil voor de voorcalculatie is berekend met behulp van de thans bekende verbruikersprijzen van B- en C-meel. Hiertoe is uitgegaan van dezelfde berekeningswijze als die voor de voorafgaande jaren is toegepast, namelijk het prijsniveau voor levering op termijn c.i.f. Rotterdam op aflading in het najaar van de verschillende grondstoffen.

De gemiddelde verbruikersprijs van B- en C-meel voor de voorcalculatie 1961/62 is als volgt:

B-meel	f. 32,80 per 100 kg
C-meel	" 34,00 " " "
gemiddeld	f. 33,40 per 100 kg

Aan de hand van deze prijs en de verhoudingscijfers volgens de hieraan voorafgaande tabel zijn de krachtvoerprijzen per 100 kg voor de voorcalculatie als volgt berekend.

Friese Wouden	1,03 x f. 33,40 = f. 34,40
Oostelijk zandgebied	1,01 x f. 33,40 = f. 33,75
Zuidelijk zandgebied	1,02 x f. 33,40 = f. 34,05

(b) Prijzen granen uit eigen bedrijf

De granen uit eigen bedrijf zijn gewaardeerd tegen gemiddeld te verwachten telersprijzen. Deze prijzen zijn bepaald aan de hand van de in het verleden ontvangen telersprijzen en de toen geldende minimumimportprijzen. Voor rogge is f. 23,- per 100 kg en voor haver is f. 25,75 per 100 kg in rekening gebracht. Eventueel maalloon en andere bijkomende kosten zijn afzonderlijk in rekening gebracht onder diverse kosten veevoeder.

(c) Gedroogd gras

De kosten voor het drogen van gras zijn aangepast aan het prijsniveau dat vermoedelijk voor de voorcalculatie zal gelden. Hierbij is uitgegaan van de prijs van het afgelopen jaar. Deze kosten zijn eveneens opgenomen onder diverse kosten veevoeder.

(3) Samenvatting krachtvoerkosten per koe

Uit het voorgaande zijn de volgende krachtvoerkosten per koe te berekenen.

Tabel 18

KRACHTVOERKOSTEN IN GLD. PER KOE
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
	kg	gld.	kg	gld.	kg	gld.
Aankopen	600	206,4	660	222,8	550	187,3
Eigen bedrijf:						
haver	5	1,3	90	23,2	200	51,5
rogge	10	2,3	175	40,3	250	57,5
Totaal		210,0		286,3		296,3

b. Aangekocht ruwvoer

Deze post heeft alleen enige betekenis voor de Friese Wouden.

Tabel 19

AANGEKOCHT RUWVOER IN GLD. PER KOE

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	27	4	5
" 1952/53	25	3	6
" 1953/54	18	5	4
" 1954/55	51	10	5
" 1955/56	43	7	4
" 1956/57	39	8	8
" 1957/58	(37) 47	(7) 9	(19) 17
" 1958/59	(40) 48	(7) 6	(17) 18
" 1959/60	(89) 93	(36) 35	(39) 41
" 1960/61	38	10	17
Voorcalc. 1961/62	50	10	18

De ruwvoeraankopen waren in 1959/60 aanmerkelijk hoger door de bijzonder droge zomer van 1959. Hierdoor moest extra ruwvoer worden aangekocht. De gratis ontvangen hoeveelheden zijn in deze bedragen eveneens begrepen.

c. Aardappelen uit eigen bedrijf

Tabel 20

VERVOEDERDE AARDAPPELEN UIT EIGEN BEDRIJF IN KG PER KOE

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	507	247	214
" 1952/53	628	319	411
" 1953/54	510	311	482
" 1954/55	522	525	783
" 1955/56	505	374	829
" 1956/57	363	342	888
" 1957/58	(308) 215	(377) 381	(916) 900
" 1958/59	(120) 97	(279) 228	(600) 569
" 1959/60	(117) 70	(492) 424	(668) 693
" 1960/61	. 77	. 285	. 1195
Voorcalc. 1961/62	100	325	800

Verschillende factoren zijn van invloed op de vervoederde hoeveelheid aardappelen. Enkele hiervan zijn het prijspeil en de duur van de stalperiode.

Ingeval het vee laat in de weide komt, zal de vervoederde hoeveelheid toenemen.

De aardappelen uit eigen bedrijf zijn gewaardeerd tegen voederwaarde. Voor de voorcalculatie is de prijs gesteld op f. 4,75 per 100 kg.

d. Stro

Het verbruik van voeder- en ligstro kan in de boekhoudingen niet worden gesplitst. Het totale stroverbruik uit eigen bedrijf is als volgt.

Tabel 21

VERBRUIK GRAANSTRO UIT EIGEN BEDRIJF
IN KG PER KOE

	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
Boekjaar 1955/56	130		526		1040	
" 1956/57	156		601		1147	
" 1957/58	(125)	74	(591)	565	(1108)	1057
" 1958/59	(74)	44	(525)	499	(958)	927
" 1959/60	(47)	41	(624)	615	(994)	1023
Voorcalc. 1961/62	60		560		1040	

De hoeveelheid en de prijs van het stro ten behoeve van de voorcalculatie zijn genormaliseerd op basis van het gemiddelde van een aantal jaren. Zulks in overeenstemming met de gemaakte afspraken tussen vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw en van het Landbouwschap.

De stroprijs bedraagt f.53,- per 1000 kg en is overeenkomstig de stroprijs in de voorcalculatie 1960/61 voor de produktiekosten van de granen.

e. Ander ruwvoer uit eigen bedrijf

Tabel 22

ANDER RUWVOER UIT EIGEN BEDRIJF IN GLD. PER KOE

	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
Boekjaar 1951/52	5		3		5	
" 1952/53	-		2		5	
" 1953/54	-		2		4	
" 1954/55	-		3		8	
" 1955/56	-		1		8	
" 1956/57	-		1		8	
" 1957/58	(-)	-	(1)	1	(6)	7
" 1958/59	(-)	-	(1)	1	(5)	5
" 1959/60	(1)	-	(3)	2	(12)	10
" 1960/61	.	-	.	-	.	5
Voorcalc. 1961/62	-		1		6	

f. Melkprodukten

De verbruikte hoeveelheden der verschillende melkprodukten hebben in verband met substitutiemogelijkheden in de laatste jaren

een wisselend karakter gehad.

Zo blijkt bijvoorbeeld dat in de laatste jaren de hoeveelheid melkpoeder en kunstmelkprodukten is toegenomen.

Bij de bepaling van de vervoederde hoeveelheden melkprodukten is met deze toeneming rekening gehouden.

Tabel 23

VERVOEDERDE MELKPRODUKTEN PER KOE

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
<u>Volle melk in kg</u>			
Boekjaar 1951/52	143	213	239
" 1952/53	162	246	262
" 1953/54	173	210	292
" 1954/55	168	220	284
" 1955/56	144	228	325
" 1956/57	137	271	295
" 1957/58	(113) 146	(246) 231	(235) 241
" 1958/59	(140) 158	(230) 217	(188) 182
" 1959/60	(135) 140	(183) 171	(153) 168
" 1960/61	.	126 168	158
Voorcalc. 1961/62	110	165	150
<u>Ondermelk in kg</u>			
Boekjaar 1954/55	279	329	120
" 1955/56	229	269	145
" 1956/57	266	279	114
" 1957/58	(234) 260	(276) 217	(112) 82
" 1958/59	(267) 210	(253) 219	(164) 128
" 1959/60	(239) 216	(225) 190	(108) 103
" 1960/61	.	225 195	85
Voorcalc. 1961/62	225	200	100
<u>Weij in kg</u>			
Boekjaar 1954/55	938	274	32
" 1955/56	939	308	51
" 1956/57	817	455	43
" 1957/58	(1061) 1148	(551) 739	(58) 39
" 1958/59	(793) 1228	(619) 792	(39) 30
" 1959/60	(1005) 1015	(744) 854	(64) 41
" 1960/61	.	1010 693	73
Voorcalc. 1961/62	1000	700	60
<u>Melkpoeder en kunst- melkprodukten in gld.</u>			
Boekjaar 1956/57	1,80	10,90	8,50
" 1957/58	(7,10) 3,90	(12,80) 14,40	(10,90) 13,80
" 1958/59	(2,50) 2,50	(17,50) 16,60	(13,-) 16,-
" 1959/60	(9,60) 10,70	(31,80) 31,30	(42,-) 49,20
" 1960/61	.	11,50 49,20	36,20
Voorcalc. 1961/62	14,-	40,-	40,-

De volle melk is in rekening gebracht tegen de vermoedelijke gemiddelde opbrengstprijis van melk voor de periode november 1960 - november 1961, nl. f. 26,60 per 100 kg bij een vetgehalte van 3,7%.

Vanwege de geringe hoeveelheden melkpoeder in de boekjaren 1954/55 en 1955/56 zijn de kosten hiervan begrepen geweest in de kosten voor de ondermelk.

Door de toeneming van de kosten van melkpoeder en kunstmelk zijn met ingang van het boekjaar 1956/57 deze kosten afzonderlijk opgenomen.

Bij de bepaling van de hoeveelheden ondermelk, wei en melkpoeder voor de voorcalculatie is met het bovengenoemde rekening gehouden.

De waardering van de melkpoeder en kunstmelk voor de voorcalculatie geschiedde tegen het prijspeil als in het boekjaar 1960/61.

De waardering van de ondermelk geschiedde tegen f. 5,50 per 100 kg en de wei tegen f. 1,50 per 100 kg.

Genoemde prijzen voor ondermelk en wei worden eveneens gebruikt door het Produktschap voor Zuivel voor de waardering van de aan de boeren geleverde ondermelk e.a. ten behoeve van de berekening van de zuivelwaarde van de totale hoeveelheid geproduceerde melk.

g. Weidegeld

Tabel 24

WEIDEGELD IN GLD. PER KOE

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	9	7	5
" 1952/53	7	8	5
" 1953/54	7	6	7
" 1954/55	11	6	9
" 1955/56	13	10	10
" 1956/57	9	5	15
" 1957/58	(6) 6	(5) 4	(9) 6
" 1958/59	(11) 9	(4) 5	(8) 6
" 1959/60	(4) 4	(4) 3	(11) 7
" 1960/61	5	5	10
Voorcalc. 1961/62	6	4	8

h. Diversen

Tabel 25

DIVERSEN IN GLD. PER KCE
(maalloon, conserveringskosten, mineralen, droogkosten, enz.)

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	8	5	2
" 1952/53	14	5	3
" 1953/54	13	6	4
" 1954/55	11	7	4
" 1955/56	14	9	5
" 1956/57	17	7	6
" 1957/58	(16) 14	(7) 7	(7) 7
" 1958/59	(13) 12	(8) 7	(8) 8
" 1959/60	(8) 9	(6) 5	(8) 9
" 1960/61	11	6	8
Voorcalc. 1961/62	11	6	8

i. Voederkosten paarden

Alle kosten voor de paarden zijn in eerste instantie op rekening van de rundveehouderij geboekt.

De voederkosten voor de paarden zijn op basis van de boekhoudgegevens van de laatste jaren genormaliseerd.

Tabel 26

VOEDERKOSTEN PAARDEN PER PAARD
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden		Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
	kg	gld.	kg	gld.	kg	gld.
Aangekocht		14,-		13,-		28,-
Van eigen bedrijf:						
haver	50	12,9	350	90,1	550	141,6
rogge	-		40	9,2	20	4,6
stro	50	2,7	600	31,8	800	42,4
Totaal per paard		29,6		144,1		216,6
Dit is per ha grasland en voedergewassen		2,9		19,0		33,6

Tabel 27

SAMENVATTING VAN DE VOEDERKOSTEN IN GLD.
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
a. Krachtvoer	210,0	286,3	296,3
b. Aangekocht ruwvoer	50,-	10,-	18,-
c. Aardappelen uit eigen bedrijf	4,8	15,4	38,0
d. Stro uit eigen bedrijf	3,2	29,7	55,1
e. Ander ruwvoer uit eigen bedrijf	-	1,-	6,-
f. Melkprodukten	72,3	105,8	86,1
g. Weidegeld	6,-	4,-	8,-
h. Diversen	11,-	6,-	8,-
Voederkosten rundvee per koe	357,3	458,2	515,5
Voederkosten rundvee per ha grasland en voedergewassen	428,8	595,7	747,5
i. Voederkosten paarden per ha grasland en voedergewassen	2,9	19,0	33,6
Totaal voederkosten per ha grasland en voedergewassen	432,-	615,-	781,-

§ 5. M e s t s t o f f e n

a. Meststoffenverbruik

Tot de kosten van de rundveehouderij behoren ook de kosten van de gestrooide kunstmest op grasland en op voedergewassen. De kosten van grasland (met inbegrip van kunstweide) worden m.i.v. boekjaar 1956/57, wat betreft de strooing van fosforzuur, kali en overige meststoffen niet meer afzonderlijk in de boekhoudingen vermeld. Dit betekent dat deze kosten alleen voor het bedrijf als geheel bekend zijn. Om tot een kostprijsberekening per produkt te komen is het noodzakelijk dat deze kosten met behulp van een verdeelsleutel worden toegerekend aan het grasland en aan de verschillende gewassen. Met behulp van onttrekkingsnormen en van de in het verleden op grasland en voedergewassen gestrooide hoeveelheden fosforzuur en kali is een verdeelsleutel opgesteld.

Een samenvatting van deze verdeelsleutel is in tabel 28 vermeld.

Tabel 28

VERDELINGSNORMEN TEN BEHOEVE VAN KUNSTMESTVERBRUIK
(rogge = 100)

	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
	volgens gem. giften incl. stalmest	volgens onttrekkings- normen	volgens onttrekkings- normen
Rogge	100	100	100
Haver	115	115	155
Maïs	135	130	150
Aardappelen	165	145	255
Voederbieten	335	170	340
Suikerbieten	250	250	340
Stoppelknollen	150	75	105
Snijrogge	150	120	140
Grasland + kunstweide	- 1)	150	165

1) Het stikstofverbruik voor grasland en kunstweide is afzonderlijk in de administratie opgenomen.

De diverse meststoffen op het bouwland, zoals kalk, koperhoudende meststoffen e.a. worden verdeeld naar oppervlakte. De oppervlakte nagewassen wordt hierbij voor een derde deel opgenomen. Daar ook deze kosten niet afzonderlijk voor grasland en bouwland in de administratie zijn vermeld, zijn deze kosten verdeeld op basis van de kostenverhouding in het verleden van de op het bouwland en op het grasland gestrooide hoeveelheden.

Deze verhouding is berekend op 3 : 1 voor het bouwland ten opzichte van het grasland.

In tabel 29 zijn de gestrooide hoeveelheden zuivere meststoffen en de kosten van de overige meststoffen van de afgelopen jaren gegeven, waarbij tevens de voorcalculatie is vermeld.

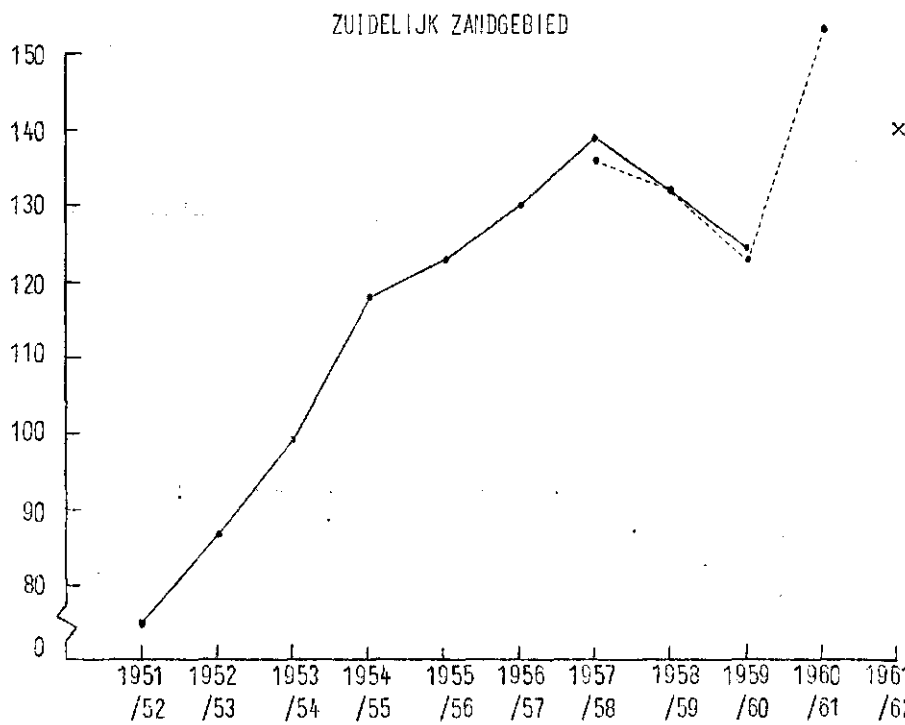
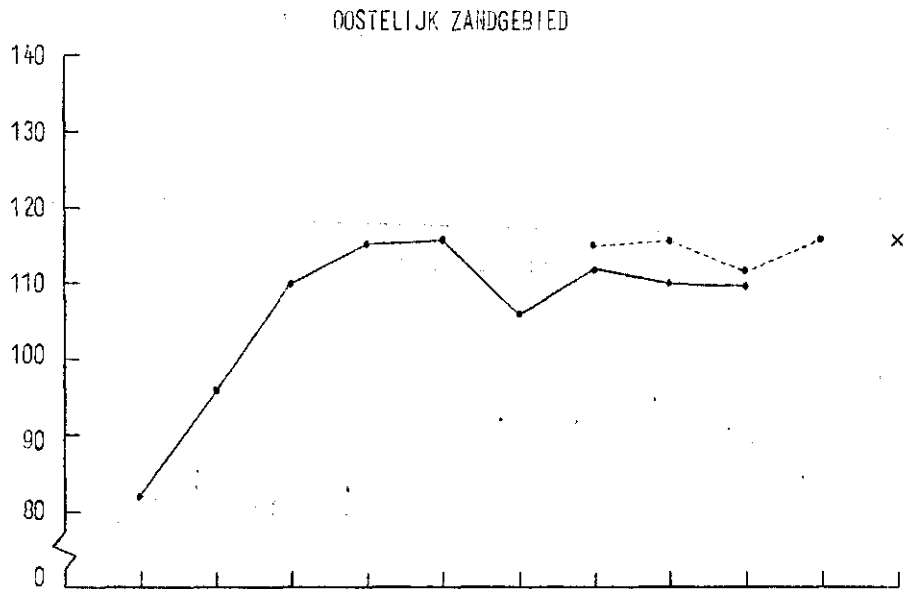
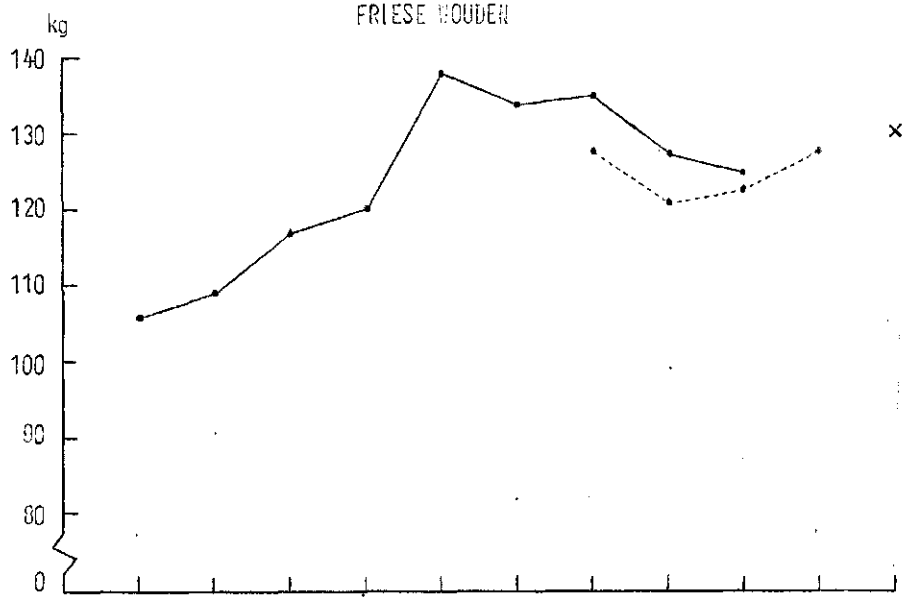
Bij de bepaling van de hoeveelheden voor de voorcalculatie is rekening gehouden met de ontwikkeling, welke uit de cijfers naar voren komt. Dit geldt in het bijzonder voor kaligiften waarin een dalende tendentie is te zien.

MESTSTOFFENVERBRUIK IN KG ZUIVER

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
<u>Stikstof per ha grasland</u>			
Boekjaar 1951/52	106	82	75
" 1952/53	109	96	87
" 1953/54	117	110	99
" 1954/55	120	115	118
" 1955/56	138	116	123
" 1956/57	134	106	130
" 1957/58	(135) 128	(112) 115	(139) 136
" 1958/59	(127) 121	(110) 116	(132) 132
" 1959/60	(125) 123	(110) 112	(124) 123
" 1960/61	128	116	153
Voorcalc. 1961/62	130	115	140
<u>Stikstof per ha bouwland</u>			
Boekjaar 1951/52	82	89	72
" 1952/53	91	95	76
" 1953/54	103	98	80
" 1954/55	86	95	85
" 1955/56	85	95	85
" 1956/57	75	82	84
" 1957/58	(72) 65	(82) 85	(84) 80
" 1958/59	(59) 67	(82) 83	(84) 82
" 1959/60	(95) 93	(85) 87	(84) 83
" 1960/61	79	80	73
Voorcalc. 1961/62	80	85	82
<u>Fosforzuur per ha cultuurgrond</u>			
Boekjaar 1951/52	48	66	74
" 1952/53	50	65	73
" 1953/54	51	69	68
" 1954/55	47	64	77
" 1955/56	42	64	65
" 1956/57	43	58	70
" 1957/58	(40) 43	(55) 51	(66) 63
" 1958/59	(40) 39	(51) 51	(67) 66
" 1959/60	(40) 40	(49) 52	(55) 54
" 1960/61	37	44	51
Voorcalc. 1961/62	40	50	55
<u>Kali per ha cultuurgrond</u>			
Boekjaar 1951/52	97	108	103
" 1952/53	98	112	105
" 1953/54	96	109	115
" 1954/55	85	101	118
" 1955/56	67	103	108
" 1956/57	66	94	111
" 1957/58	(66) 61	(93) 83	(109) 103
" 1958/59	(53) 51	(87) 82	(103) 97
" 1959/60	(60) 59	(85) 87	(92) 92
" 1960/61	60	75	80
Voorcalc. 1961/62	55	80	85
<u>Diverse meststoffen in gld. per ha cultuurgrond</u>			
Boekjaar 1951/52	-	3	3
" 1952/53	1	6	5
" 1953/54	4	5	5
" 1954/55	1	5	5
" 1955/56	2	4	5
" 1956/57	3	4	6
" 1957/58	(2) 1	(5) 5	(7) 7
" 1958/59	(1) 2	(6) 6	(8) 9
" 1959/60	(1) 1	(6) 6	(7) 8
" 1960/61	1	4	8
Voorcalc. 1961/62	1	5	8

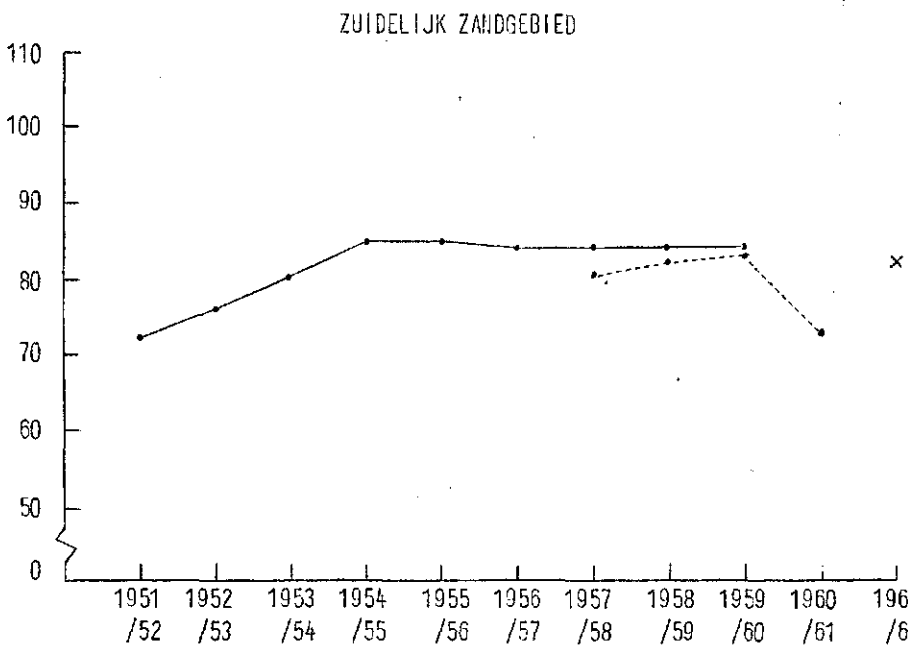
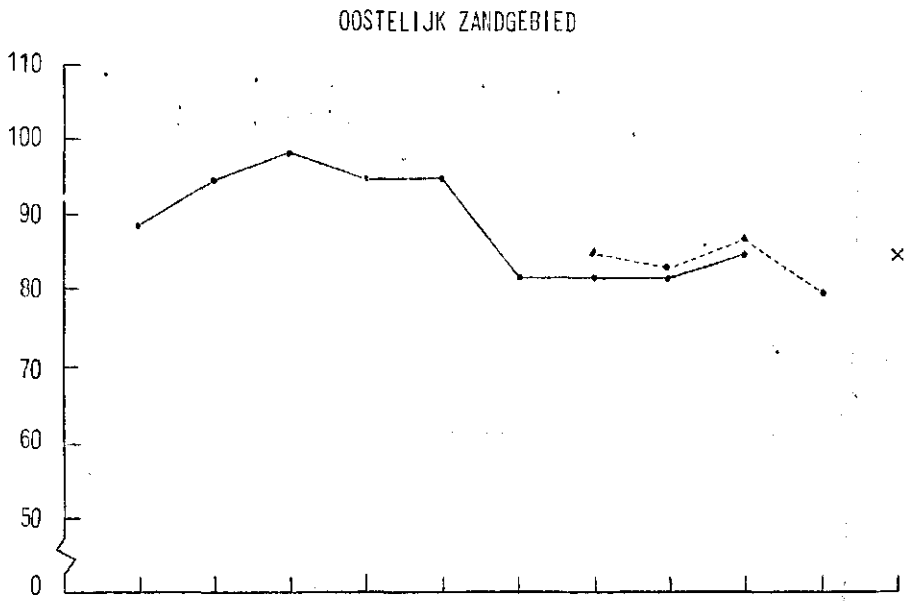
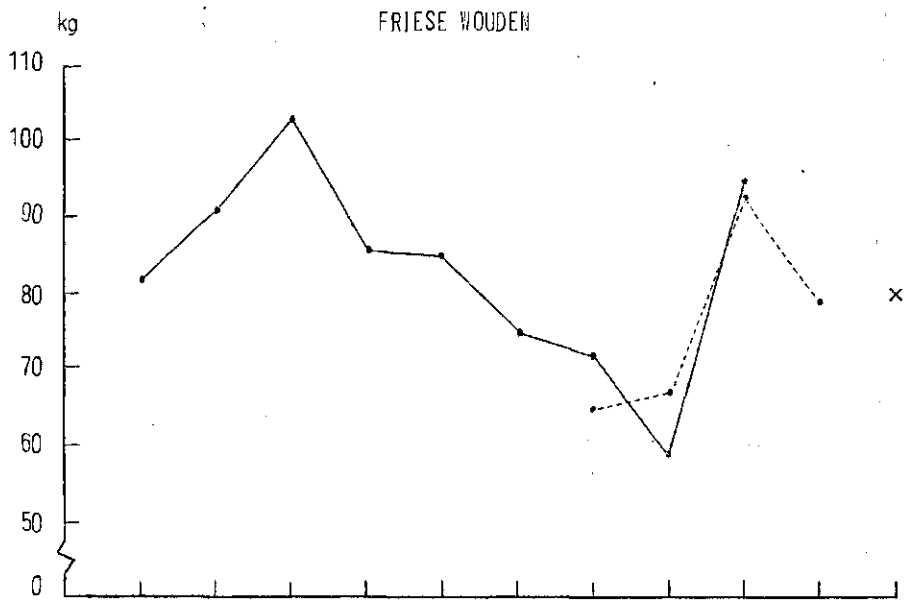
STIKSTOF PER HA GRASLAND IN KG ZUIVER

Grafiek 4

STIKSTOF PER HA BOUWLAND IN KG ZUIVER

Grafiek 5

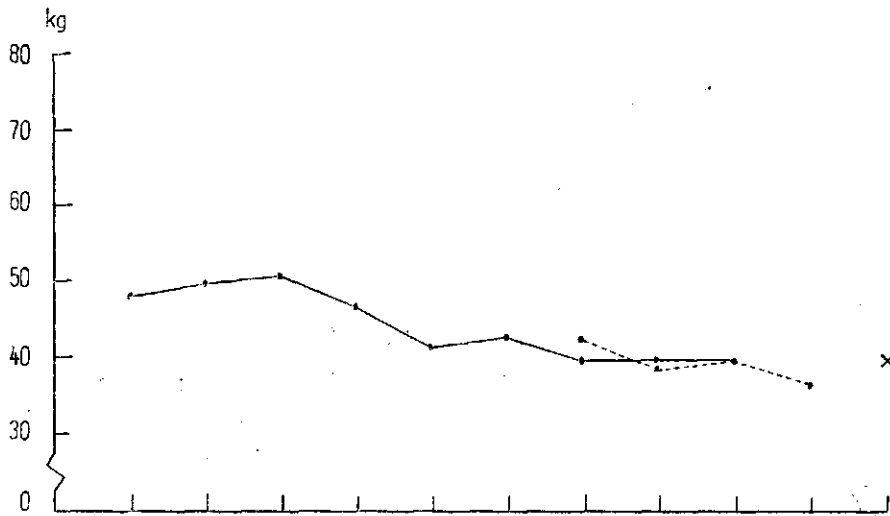

1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961
/52 /53 /54 /55 /56 /57 /58 /59 /60 /61

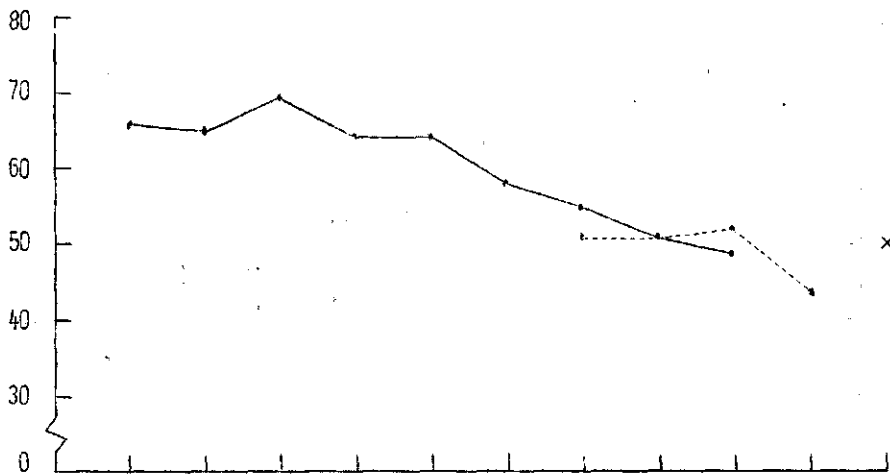
voorcalc.

FOSFORZUUR PER HA CULTUURGROND IN KG ZUIVER

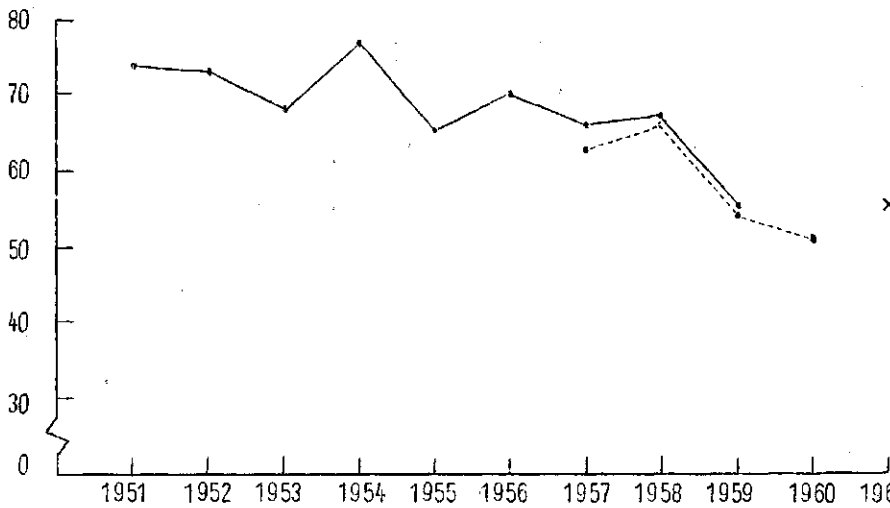
FRIESE Wouden

OOSTELIJK ZANDGEBIED

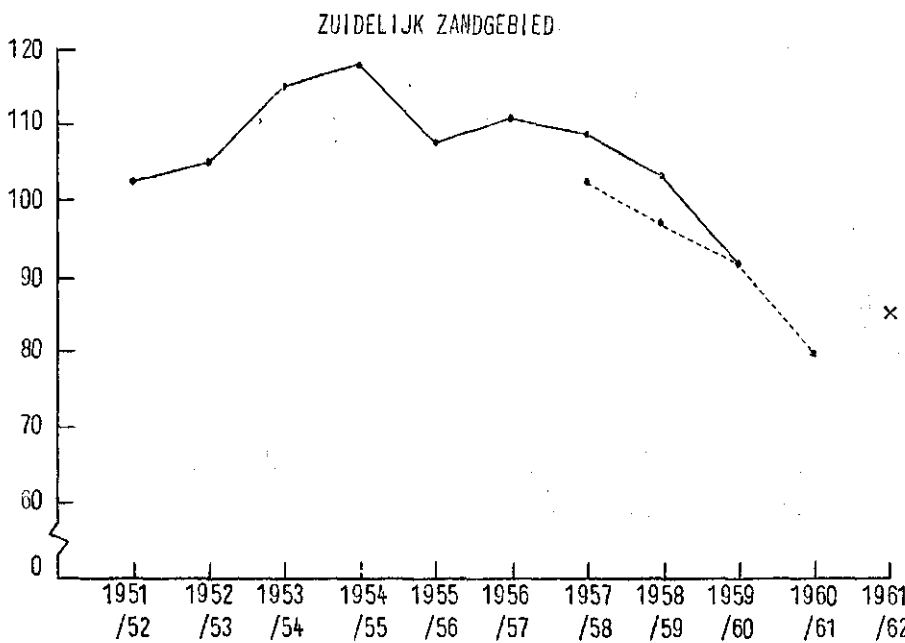
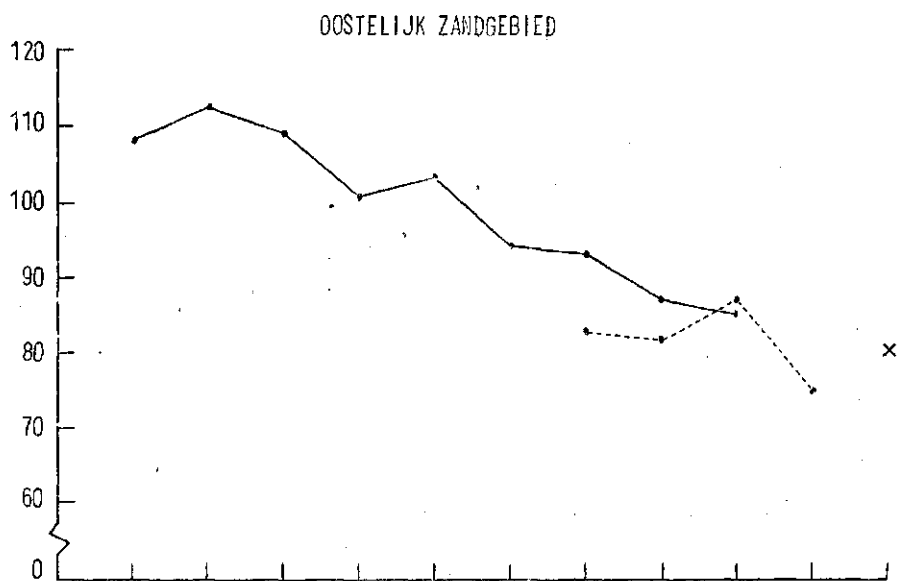
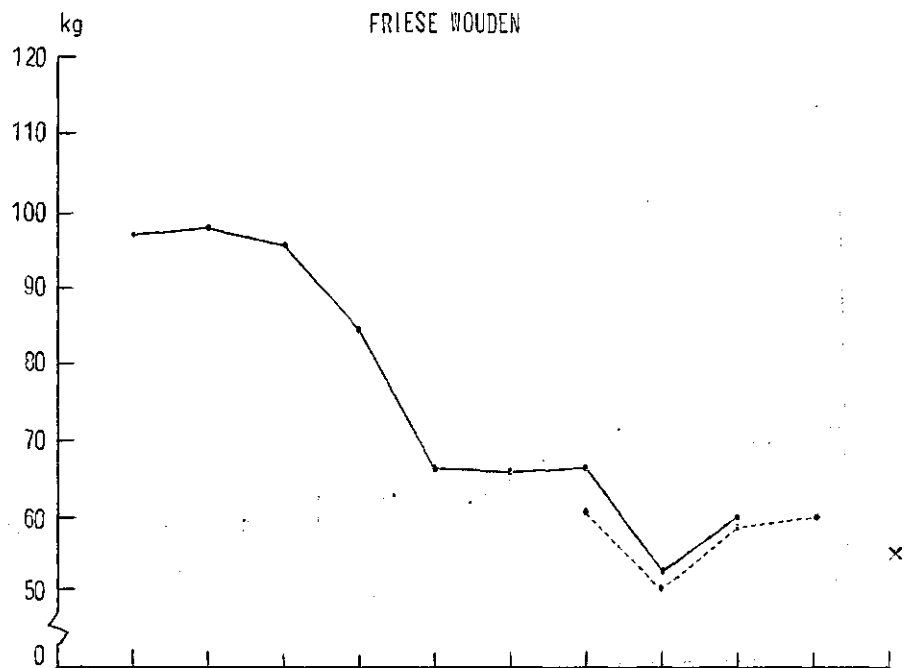

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

KALI PER HA CULTUURGROND IN KG ZUIVER

Grafiek 7

b. Kunstmestprijzen

Voor de bepaling van het in rekening te brengen prijspeil der kunstmeststoffen is een verband gelegd tussen de groothandelsprijzen der meststoffen in september en de gemiddeld betaalde verbruikersprijzen op de onderzochte bedrijven in het daaropvolgende oogstjaar.

In tabel 30 is een overzicht gegeven van de gemiddelde prijs per kg zuivere meststof volgens de boekhoudingen van de geselecteerde bedrijven.

Tabel 30

VERBRUIKERSPRIJZEN IN CT. PER KG ZUIVERE MESTSTOF
VOLGENS DE BOEKHOUDINGEN

	Friese Wouden			Oostelijk zandgebied			Zuidelijk zandgebied		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Boekjaar 1957/58	95	60	35	94	56	37	95	56	34
" 1958/59	100	64	36	99	59	37	100	57	35
" 1959/60	99	59	36	100	58	37	100	59	35
" 1960/61	99	60	36	100	59	37	101	59	35

Bovenvermelde verbruikersprijzen zijn uitgedrukt in verhoudingscijfers ten opzichte van de groothandelsprijzen der kunstmeststoffen per september voorafgaande aan de gegeven boekjaren. Deze groothandelsprijzen zijn ontleend aan de prijzenstatistiek van het L.E.I.

De berekende verhoudingscijfers zijn in tabel 31 vermeld, waarbij het niveau van de groothandelsprijzen op 100 is gesteld.

Tabel 31

VERHOUDINGSCIJFERS VAN KUNSTMESTPRIJZEN VOLGENS DE BOEKHOUDINGEN
TEN OPZICHTE VAN DE GROOTHANDELSPRIJZEN VOLGENS DE L.E.I.-STATISTIEK

	Friese Wouden			Oostelijk zandgebied			Zuidelijk zandgebied		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Boekjaar 1957/58	118	126	121	117	117	131	118	118	120
" 1958/59	118	131	125	117	120	131	118	116	121
" 1959/60	118	120	127	120	119	131	120	120	124
" 1960/61	117	126	125	118	122	131	120	122	123
Voorcalc. 1961/62	118	126	125	118	121	131	120	121	123

Het in rekening te brengen prijspeil voor de voorcalculatie 1961/62 is becijferd met behulp van de thans te verwachten groot-handelsprijzen voor september 1961 en de in tabel 31 vermelde verhoudingscijfers.

Voor de verschillende kunstmeststoffen zijn de volgende prijzen aangehouden.

Tabel 32

PRIJS PER KG ZUIVERE MESTSTOF IN CT.
Voorcalculatie 1961/62

	Stikstof	Fosforzuur	Kali
Friese Wouden	118x76,2=90ct.	126x43,3=55ct.	125x28,4=36ct.
Oostelijk zandgebied	118x76,2=90ct.	121x43,3=52ct.	131x28,4=37ct.
Zuidelijk zandgebied	120x76,2=91ct.	121x43,3=52ct.	123x28,4=35ct.

c. Bemestingskosten

Tenslotte is een samenvatting van de bemestingskosten per ha grasland en voedergewassen vermeld in tabel 33. Ter toelichting op deze kosten per ha zij nog het volgende opgemerkt.

De stikstofmeststoffen, welke zijn gestrooid op het grasland, zijn zonder meer uit de boekhoudingen bekend. De op het bouwland gestrooide hoeveelheden zijn verdeeld over de voedergewassen en de marktbaar gewassen. De kosten voor stikstofbemesting per ha grasland en voedergewassen bestaan dus uit de op het grasland gestrooide hoeveelheden en de met behulp van een verdeelsleutel aan de voedergewassen toegerekende hoeveelheid. Zoals reeds is uiteengezet, zijn ook de kosten voor fosforzuur, kali en overige meststoffen bepaald met behulp van verdeelsleutels en de per ha cultuurgrond gestrooide hoeveelheden.

Tabel 33

SAMENVATTING BEMESTINGSKOSTEN PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden gld.	Oostelijk zandgebied gld.	Zuidelijk zandgebied gld.
1. Stikstofmeststoffen	117,0	108,4	132,8
2. Fosfaatmeststoffen	22,0	27,0	30,7
3. Kalimeststoffen	19,8	30,0	31,2
4. Diverse meststoffen	1,0	3,2	4,3
Totaal (afgerond)	160,-	169,-	199,-

§ 6. G r o n d - e n g e b o u w e n k o s t e n

De kosten, verbonden aan de instandhouding van grond en gebouwen, zijn op basis van de uitgangspunten voor de kostprijsberekeningen bepaald aan de hand van de door het Ministerie van Landbouw vastgestelde pachtnormen. Deze pachtnormen zijn vermeld in de algemene maatregelen van bestuur ex art. 3 van de Pachtwet. Het uitgangspunt is, dat de grond wordt gewaardeerd tegen de pachtnormen, geldende voor de kwaliteitsklasse II van de desbetreffende grondsoort. De gebouwen worden gewaardeerd tegen het gemiddelde van de normen van de doelmatigheidsklassen "voldoende" en "matig". Verder worden nog in rekening gebracht de kosten van het klein onderhoud gebouwen en de kosten voor kunstwerken.

De hiervoor genoemde kosten voor grond en gebouwen zijn ten opzichte van de voorgaande voorcalculatie niet gewijzigd. De pachtnormen bleven namelijk ongewijzigd.

Tabel 34

KOSTEN GROND EN GEBOUWEN PER HA GEMETEN MAAT
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
	gld.	gld.	gld.
Kosten van grond en gebouwen	134,-	134,-	134,-
Kosten voor klein onderhoud gebouwen 1) en voor kunstwerken	20,-	19,-	17,-
Totaal	154,-	153,-	151,-
Aftrekpost varkens en kippen 2)	5,-	23,-	27,-
Totaal nettokosten	149,-	130,-	124,-

1) Zonder kosten voor onderhoud kippenhokken.

2) Afschrijving en rente kippenhokken zijn hierin niet begrepen.

Van het totale bedrag aan grond- en gebouwenkosten zijn voor varkens en kippen de volgende normbedragen in mindering gebracht: uitloop voor kippen f. 10,- per 100 hennen per jaar; gebouwenkosten voor zeugen f. 32,- per zeug per jaar en mestvarkens f. 8,- per mestvarken per jaar.

Deze normbedragen zijn bij de kostprijsberekening van varkensvlees en eieren als kosten in rekening gebracht.

§ 7. W e r k t u i g k o s t e n

Deze post omvat de kosten van afschrijving, rente en onder-

houd van werktuigen (met uitzondering van trekkers) en de aanschaf van kleingereedschap.

In de boekhouding zijn de kosten voor afschrijving en rente berekend op basis van de nieuwwaarde. Hierover wordt in het algemeen 5% afgeschreven. Voor bepaalde werktuigen is dit afschrijvingspercentage te laag en is een hoger afschrijvingspercentage gebruikt. Zo worden over het elektrische weide-afrasteringsapparaat en de melkmachines respectievelijk 20% en 10% afgeschreven.

De post afschrijving kan niet geheel op zichzelf worden gezien, maar dient te worden beoordeeld in verband met de post onderhoud. Aangenomen kan worden, dat op deze bedrijven de levensduur van verschillende werktuigen vrij hoog is, doordat lang met repareren wordt doorgegaan.

Bovendien komen ook tweedehands werktuigen voor. Voor deze categorie werktuigen ligt de afschrijving relatief laag en het onderhoud relatief hoog.

Gemiddeld genomen geeft het afschrijvingspercentage van 5% over de normale werktuigen en een hoger percentage over de bijzondere werktuigen een juiste benadering van de werkelijkheid.

Met ingang van het boekjaar 1960/61 zijn de kosten voor personenvervoer begrepen in de post diverse algemene kosten.

Tabél 35

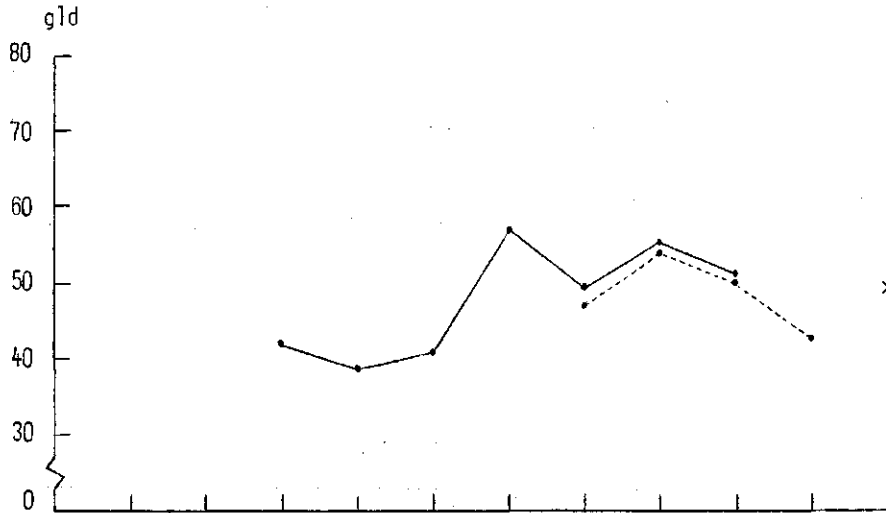
KOSTEN WERKTUIGEN IN GLD. PER HA CULTUURGROND

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
1. Afschrijving werktuigen	47,2	39,3	40,8
2. Rente (4%)	20,0	17,5	17,4
3. Onderhoud en aanschaf van gereedschappen	42,9	56,4	48,3
Totaal per ha (boekjaar 1960/61)	110,1	113,2	106,5
4. Onderhoud en aanschaf van gereedschappen			
boekjaar 1953/54	42	37	37
" 1954/55	39	39	38
" 1955/56	41	38	45
" 1956/57	57	43	51
" 1957/58	(49) 47	(48) 51	(51) 49
" 1958/59	(55) 54	(52) 58	(56) 60
" 1959/60	(51) 50	(57) 60	(55) 53
" 1960/61	43	56	48
Voorcalc. 1961/62	49	60	53

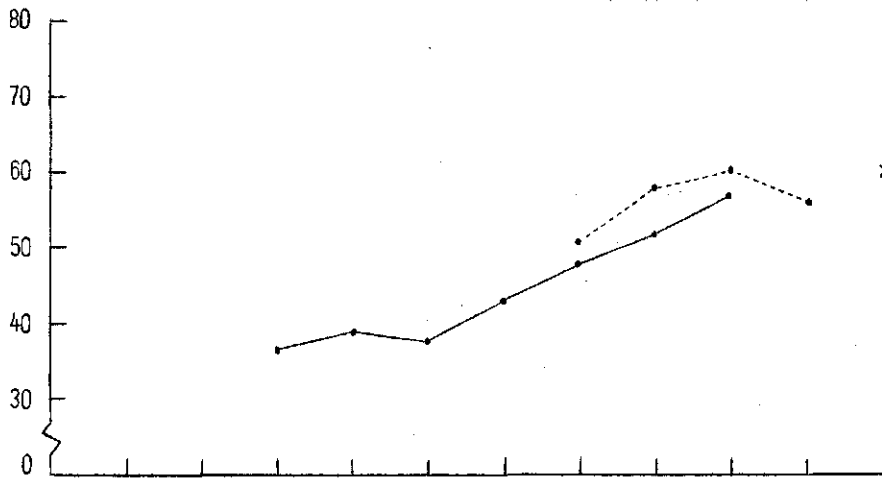
Grafiek 8

ONDERHOUD EN AANSCHAF VAN GEREEDSCHAPPEN PER HA CULTUURGROND

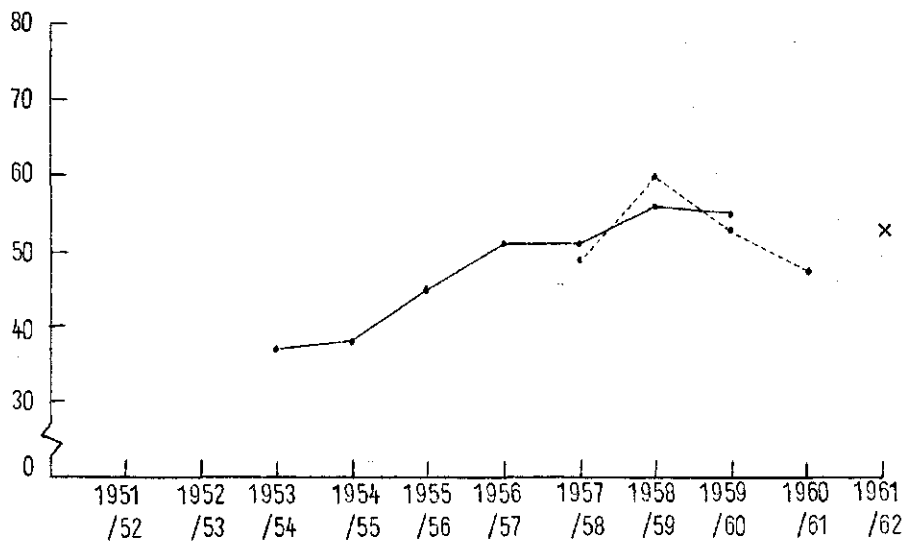
FRIESE WOUDEN

OOSTELIJK ZANDGEBIED

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

vooralc.

De post "Onderhoud en aanschaffing gereedschap" heeft een meer wisselend karakter. Bij het bepalen van deze kosten voor de voorcalculatie is rekening gehouden met het stijgend verloop.

Volgens de statistiek voor de prijzen van landbouwwerktuigen, welke wordt verzorgd door het L.E.I., is de nieuwwaarde van de werktuigeninventaris ten opzichte van 1960/61 gestegen. Voor de voorcalculatie 1961/62 is uitgegaan van een stijging van 3%.

Dit betekent, dat voor de voorcalculatie 1961/62 de wijzigingscoëfficiënt voor afschrijving en rente 1,03 bedraagt. Verder is rekening gehouden met de toeneming van het aantal melkmachines.

Ten behoeve van de voorcalculatie 1961/62 is het rentepercentage gesteld op $4\frac{1}{2}\%$.

Tabel 36

KOSTEN WERKTUIGEN IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
1. Afschrijving werktuigen	50	41	43
2. Rente ($4\frac{1}{2}\%$)	21	19	19
3. Onderhoud en aanschaffing gereedschappen	49	60	53
Totaal per ha cultuurgrond	120	120	115
Af:			
aftrekpost varkens en kippen	1	6	7
Nettowerktuigkosten per ha cultuurgrond	119	114	108
In te calculeren per ha grasland en voedergewassen ¹⁾	119	110	103

1) Het nettobedrag per bedrijf is hierbij gedeeld door de totale oppervlakte cultuurgrond en een derde van de nagewassen.

Voor varkens en kippen is van het totale bedrag der werktuigkosten per gemiddeld bedrijf een normbedrag afgetrokken. De nettowerktuigkosten zijn verdeeld naar oppervlakte over grasland en bouwland. De volgende bedragen zijn voor de varkens en kippen in mindering gebracht op de werktuigkosten:

kippen f. 10,- per 100 hennen per jaar
zeugen f. 3,- per zeug per jaar
mestvarkens f. 2,- per mestvarken per jaar.

§ 8. Rente levende inventaris

Voor het boekjaar 1960/61 is $4\frac{1}{2}\%$ rente over de gemiddelde waarde van de veestapel berekend. Voor de waardering van de veestapel is elk bedrijf ingedeeld in één van de acht kwaliteitsklassen, welke hiertoe worden gebruikt.

Voor de voorcalculatie geldt een zelfde rentevoet van $4\frac{1}{2}\%$ en is rekening gehouden met de wijziging in de veebezetting.

Tabel 37

RENTE LEVENDE INVENTARIS IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

Friese Wouden	$60,5 \times \frac{1,20}{1,17} = 62,-$
Oostelijk zandgebied	$69,2 \times \frac{1,30}{1,25} = 72,-$
Zuidelijk zandgebied	$84,8 \times \frac{1,45}{1,41} = 87,-$

§ 9. Ziektenbestrijding, dekgelden en fokverenigingskosten

In tabel 38 wordt een overzicht gegeven van de post ziektenbestrijdingskosten, dekgelden e.d., zoals die in de laatste jaren ten behoeve van de rundveehouderij zijn voorgekomen.

De bedragen van de voorcalculatie zijn bepaald met behulp van de uitkomsten over de laatste jaren, waarbij rekening is gehouden met de melkveebezetting.

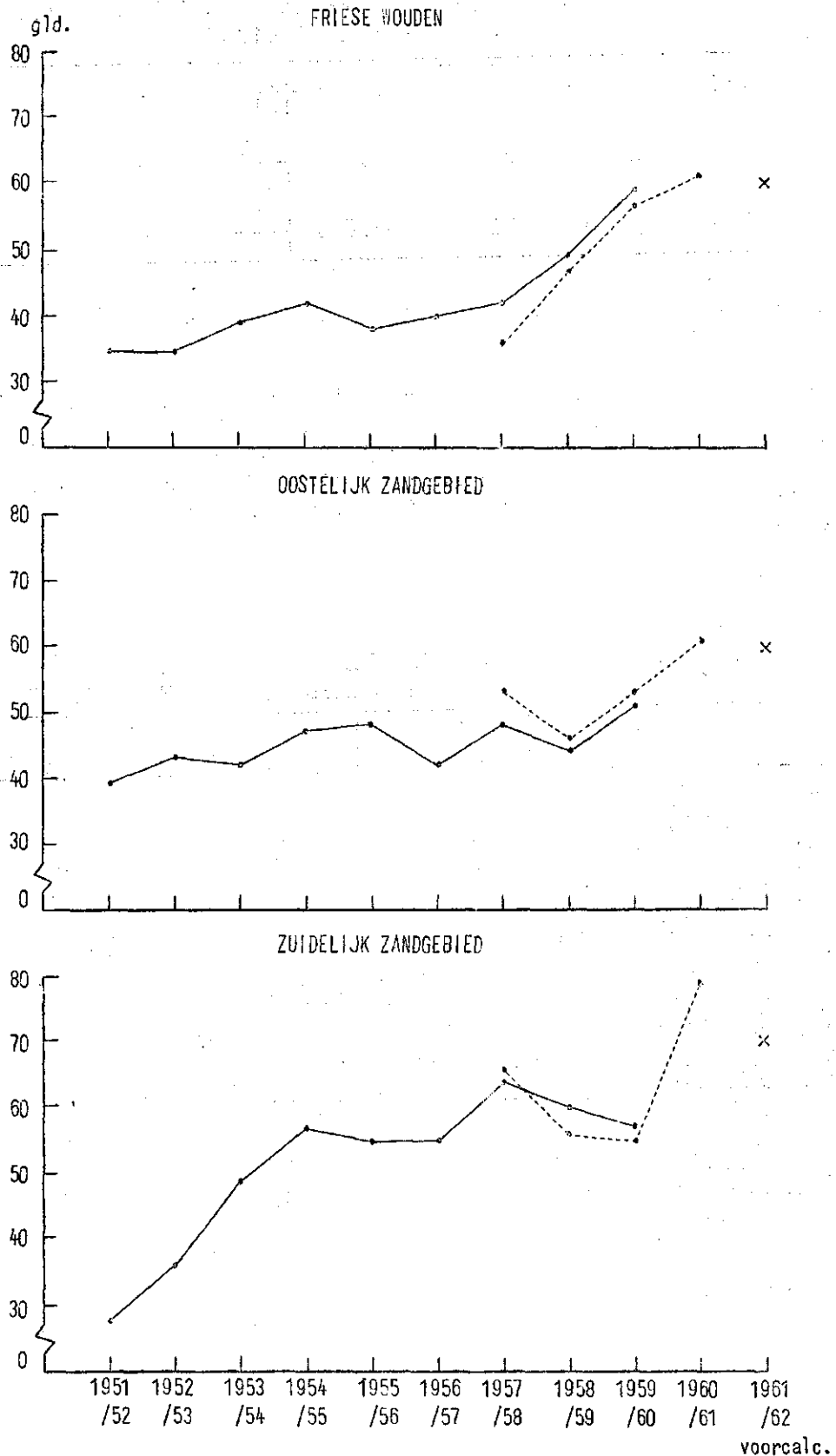
Tabel 38

ZIEKTENBESTRIJDING, DEKGELDEN EN FOKVERENIGINGSKOSTEN
RUNDVEE IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	35	39	28
" 1952/53	35	43	36
" 1953/54	39	42	49
" 1954/55	42	47	57
" 1955/56	38	48	55
" 1956/57	40	42	55
" 1957/58	(42) 36	(48) 53	(64) 66
" 1958/59	(49) 47	(44) 46	(60) 56
" 1959/60	(59) 57	(51) 53	(57) 55
" 1960/61	61	61	79
Voorcalc. 1961/62	60	60	70

Graffiek 9

ZIEKTENBESTRIJDING, DEKGELDEN E.D. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

§ 10. H e f f i n g e n o p d e m e l k

De heffing voor de melkproductiecontrole bedraagt f. 0,08 per 100 kg.

De heffing voor het Produktschap voor Zuivel bedraagt voor de voorcalculatie f. 0,07 per 100 kg melk.

Al de bovengenoemde heffingen hebben het karakter van betalingen voor dienstverlening aan het bedrijf en zijn derhalve als kostenfactor te beschouwen. De Zuivelfondsheffing kan niet als zodanig worden aangemerkt, daar zij dient ter correctie van de opbrengstprijzen van de melk.

Opgemerkt zij, dat de algemene heffing en de heffing voor de dierziektenbestrijding ten behoeve van het Landbouwschap is begrepen in de overige kosten.

In 1961 zal verder een heffing worden ingesteld voor de financiering uitvoering Slachtvergoedingenbesluit bestrijding abortus-Bang. Deze heffing per rund varieert per provincie en is afgeleid van het totaalbedrag aan vergoedingen voor de geslachte runderen per provincie en het aantal te belasten runderen.

In verband met het karakter van deze heffing zijn de bedragen hiervoor niet opgenomen onder de kosten en opbrengsten van de voorcalculatie. Voor het gemiddelde van alle bedrijven zijn de heffingen en de verleende vergoedingen aan elkaar gelijk, hetgeen ook in de opzet van deze verordening is bedoeld. Er is verder geen aanwijsbare reden dat op de onderzochte bedrijven deze balans niet in evenwicht zou zijn. De bijkomende kosten voor de uitvoering van deze verordening zoals administratie, taxatie e.a. zijn in de algemene kosten begrepen.

Samengevat bedragen de ingecalculeerde heffingen voor de voorcalculatie:

melkproductiecontrole	f. 0,08 per 100 kg
Produktschap voor Zuivel	f. 0,07 per 100 kg

De heffingen per 100 kg melk zijn alleen berekend over de melk die wordt afgeleverd. De afgeleverde melk in procenten van de totale melkproductie is voor de verschillende gebieden in tabel 39 vermeld.

HEFFINGEN OP DE MELK IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
1. Afgeleverde melk in % van de totale melkproduktie			
Boekjaar 1954/55	92,4	88,6	85,5
" 1955/56	93,5	89,0	85,0
" 1956/57	93,7	87,5	85,8
" 1957/58	94,4	89,3	87,9
" 1958/59	94,3	90,4	89,9
" 1959/60	95,2	91,9	90,9
" 1960/61	95,4	91,9	91,7
Voorcalc. 1961/62	96,-	92,-	92,-
2. Heffingen in gld. per ha gras- land en voedergewassen			
Melkproduktie per ha	kg 5010	5400	6020
Afgeleverde melk	% 96	92	92
Afgeleverde melk per ha	kg 4810	4970	5540
Heffingen per 100 kg melk	gld. 0,15	0,15	0,15
Totaalheffingen op melk per ha grasland en voedergewassen	7,-	7,-	8,-

§ 11. Overige kosten

In deze post zijn verschillende kostenbestanddelen samengevat. Aan de hand van de boekhoudkundige gegevens van de afgelopen jaren is voor de voorcalculatie een bedrag vastgesteld.

De hiernavolgende tabel geeft de specificatie van de post overige kosten en de ontwikkeling van de laatste jaren.

Bij de toerekening van de arbeidskosten is niet opgenomen het werk door derden, met uitzondering van de kosten van graandorsen en ziektenbestrijding van aardappelen. De overige niet toe te rekenen kosten van werk door derden zijn omgeslagen over de oppervlakte cultuurgrond en nagewassen.

In de diverse algemene kosten zijn ook opgenomen de heffingen voor het Landbouwschap. Bij de normalisatie t.b.v. de voorcalculatie is rekening gehouden dat in het boekjaar 1957/58 tweemaal de heffing (1956 en 1957) van het Landbouwschap in de kosten is begrepen.

De algemene kosten voor het gehele bedrijf zijn verminderd met dat deel van de kosten dat ten laste kan worden gebracht van varkens en pluimvee. Hiervoor zijn ten behoeve van de voorcalculatie de volgende normbedragen gebruikt:

kippen	f. 0,40 per hen per jaar;
mestvarkens	" 2,- per mestvarken per jaar;
zeugen	" 5,- per zeug per jaar.

Het resterende bedrag voor de diverse algemene kosten is overeenkomstig het werk door derden omgeslagen over de oppervlakte cultuurgrond, verhoogd met 1/3 van de oppervlakte der nagewassen.

Met ingang van het boekjaar 1960/61 zijn tevens onder de diverse algemene kosten opgenomen de kosten voor personenvervoer. Voorheen waren deze kosten opgenomen onder werktuigkosten.

SPECIFICATIE OVERIGE KOSTEN IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
1. Zaaizaad voedergewassen			
Boekjaar 1951/52	4	10	17
" 1952/53	4	9	16
" 1953/54	7	10	20
" 1954/55	6	14	25
" 1955/56	5	14	28
" 1956/57	5	11	18
" 1957/58	(6) 5	(11) 12	(22) 22
" 1958/59	(4) 5	(9) 11	(19) 18
" 1959/60	(2) 2	(10) 9	(19) 19
" 1960/61	2	10	22
Voorcalc. 1961/62	3	10	20
2. Directe kosten paarden			
Boekjaar 1951/52	19	21	21
" 1952/53	21	25	27
" 1953/54	19	24	24
" 1954/55	22	22	28
" 1955/56	23	24	29
" 1956/57	24	19	24
" 1957/58	(32) 20	(26) 23	(30) 25
" 1958/59	(26) 21	(23) 20	(30) 29
" 1959/60	(21) 20	(22) 20	(29) 29
" 1960/61	20	21	28
Voorcalc. 1961/62	20	21	28
3. Trekkercosten			
Boekjaar 1957/58	(2) 9	(5) 4	(5) 9
" 1958/59	(4) 14	(5) 5	(-)
" 1959/60	(11) 14	(13) 21	(2) 3
" 1960/61	16	24	8
Voorcalc. 1961/62	16	24	8
4. Aftrek: omzet en aanwas jonge paarden			
Boekjaar 1951/52	5	8	7
" 1952/53	3	17	8
" 1953/54	3	13	11
" 1954/55	7	8	6
" 1955/56	12	8	9
" 1956/57	13	8	10
" 1957/58	(20) 14	(10) 9	(13) 12
" 1958/59	(21) 16	(10) 7	(15) 18
" 1959/60	(10) 10	(10) 7	(13) 10
" 1960/61	11	8	13
Voorcalc. 1961/62	12	8	13
5. Werk door derden			
Boekjaar 1957/58	12	19	18
" 1958/59	18	28	25
" 1959/60	16	31	29
" 1960/61	25	36	46
Voorcalc. 1961/62	25	36	46
6. Diverse algemene kosten			
Boekjaar 1957/58	37	28	28
" 1958/59	33	24	28
" 1959/60	39	29	31
" 1960/61	55	45	44
Voorcalc. 1961/62	59	48	47

De voorgerecalculeerde bedragen van tabel 40 zijn als volgt samen te vatten.

Tabel 41

SAMENVATTING OVERIGE KOSTEN IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
1. Zaaizaad voedergewassen	3	10	20
2. Directe kosten paarden	20	21	28
3. Trekkerkosten	16	24	8
4. Aftrek:			
omzet en aanwas jonge paarden	1/12	1/8	1/13
5. Werk door derden	25	36	46
6. Diverse algemene kosten	59	48	47
Totaal	111	131	136

1/ = negatief

§ 12. Omzet en aanwas

Voor de berekening van de omzet en aanwas zijn van belang:
a. de aantallen dieren in de verschillende categorieën;
b. de prijzen.

Ad a. Als uitgangspunt voor een genormaliseerde veestapel wordt een veestapel genomen, waarvan de aantallen bij het begin en het einde van het boekjaar gelijk zijn. Gedurende het boekjaar kan deze veestapel echter wel in aantal veranderen.

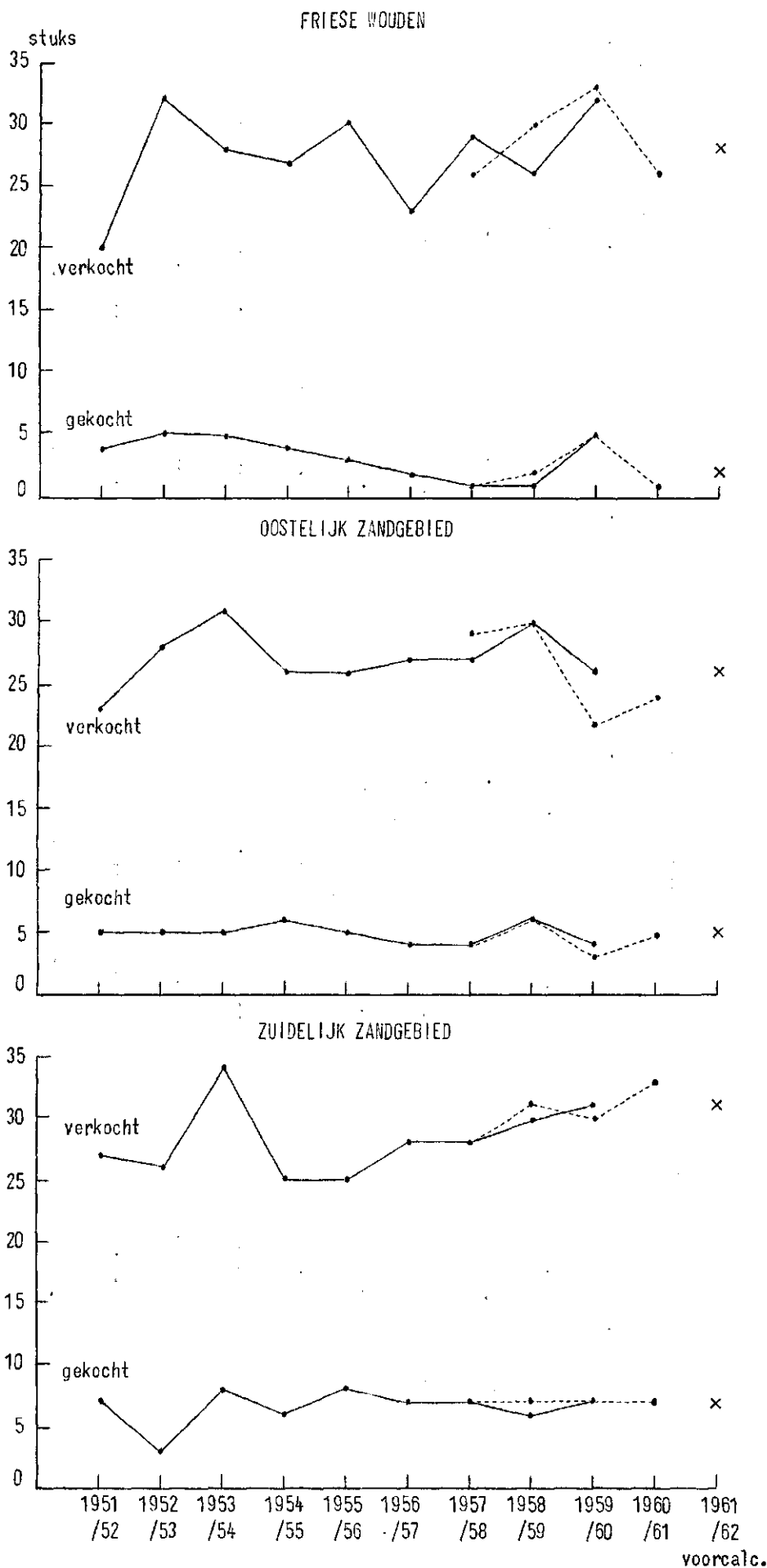
Voor het berekenen van het genormaliseerde aantal verkochte dieren zijn de gegevens uit voorgaande boekjaren verwerkt. In bijgaande grafieken is dit cijfermateriaal gedeeltelijk weergegeven.

Voor de verschillende jaren is het aantal verkochte dieren in de verschillende rubrieken vermeerderd met de aanwas in deze rubrieken. Hierbij is het standpunt ingenomen, dat men deze aanwas ook had kunnen verkopen om de veestapel op peil te houden. De veestapel is uiteraard in de verschillende jaren uitgebreid en ook wel ingekrompen, terwijl het ook kan zijn, dat men b.v. minder vee is gaan aankopen en meer is gaan fokken om de veestapel op peil te houden. Indien in een bepaald gebied een duidelijke ontwikkeling is te zien, dan is hiermede rekening gehouden bij het bepalen van de voorcalculatie.

Ad b. De prijzen van de voornaamste categorieën vee zoals die op de I.E.I.-bedrijven werden behaald, zijn in tabel 42 vermeld. Het is voornamelijk de hoogte van de prijzen van deze categorieën vee, welke van invloed is op de berekende omzet en aanwas van de rundveestapel.

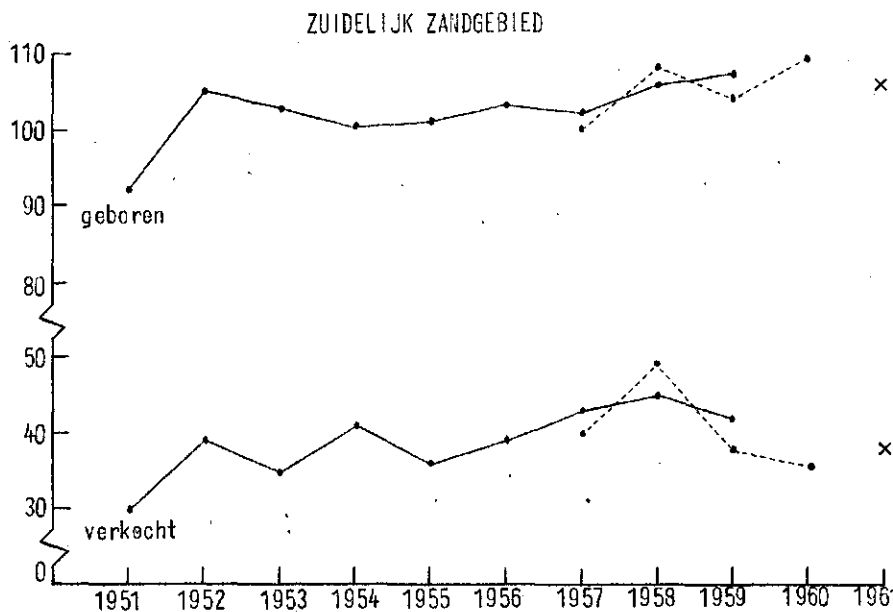
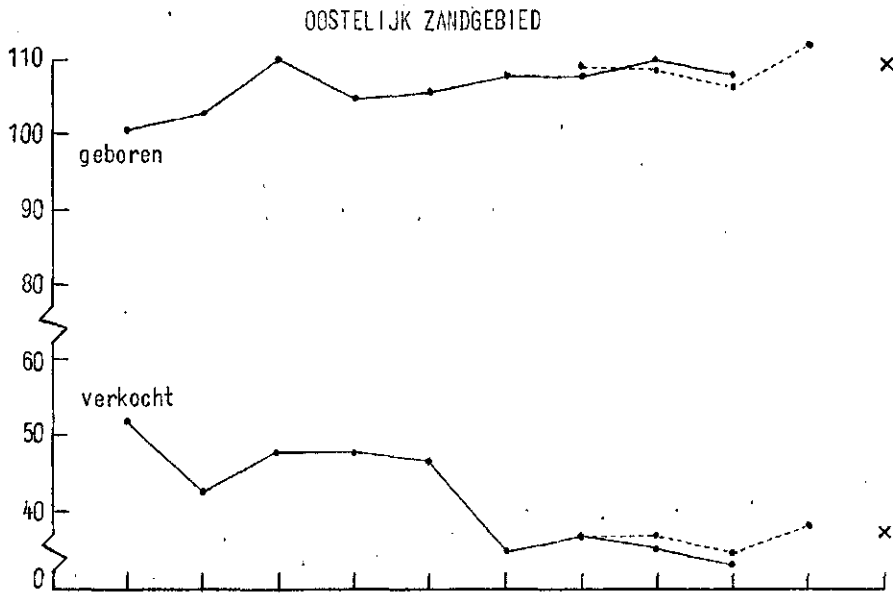
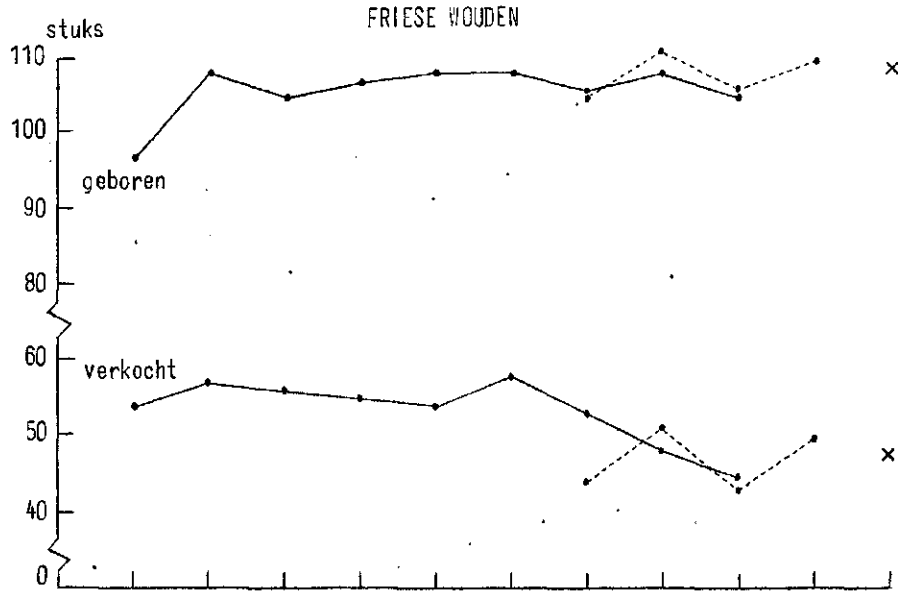
MELKKOEIEN GEKOCHT EN VERKOCHT PER 100 MELKKOEIEN

Grafiek 10

Grafiek 11

KALVEREN GEBOREN EN KALVEREN NIJCHTER VERKOCHT PER 100 MELKKOEIEN

Bij deze tabel kan worden opgemerkt, dat de schommelingen in de prijzen in de verschillende jaren niet geheel kunnen worden toegeschreven aan het prijsverloop. De rubriekindeling is nl. zo ruim, dat zich binnen de rubrieken van jaar tot jaar zeer goed variaties in kg-gewicht, kwaliteit en leeftijd (b.v. graskalveren) kunnen voordoen, welke mede de prijzen beïnvloeden.

Behalve op het prijspeil zij nog gewezen op de aantallen gekochte en verkochte dieren, welke de hoogte van de omzet en aanwas mede beïnvloeden. In deze aantallen zijn van gebied tot gebied verschillen te constateren.

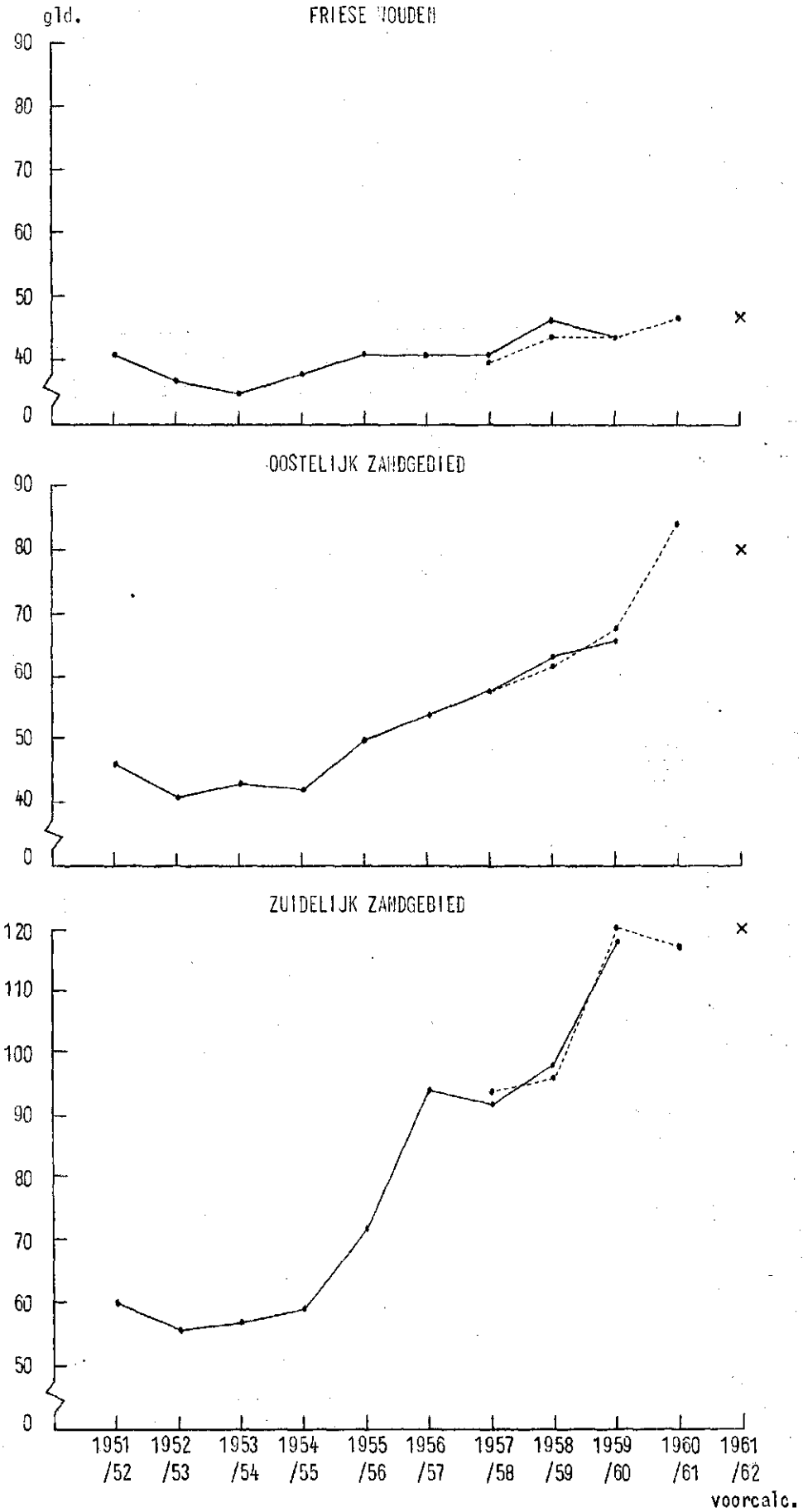
Tabel 42

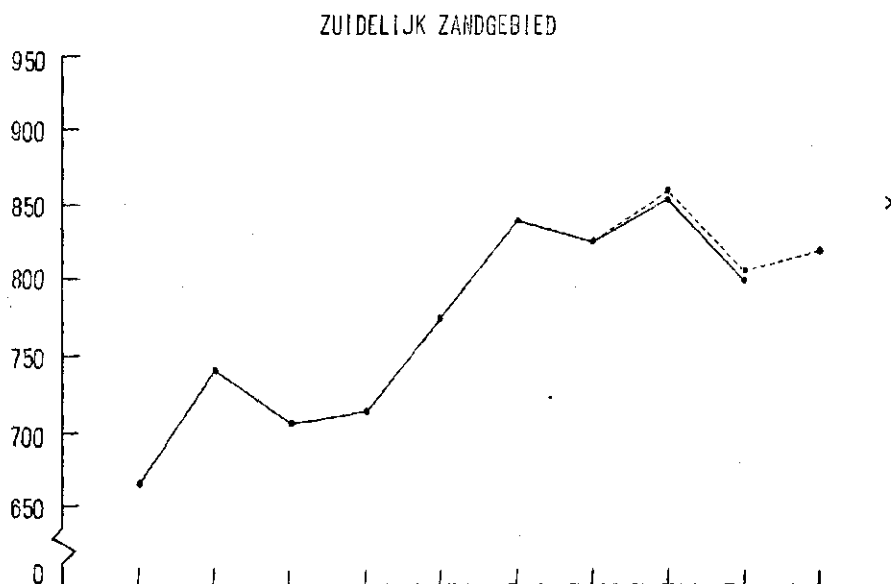
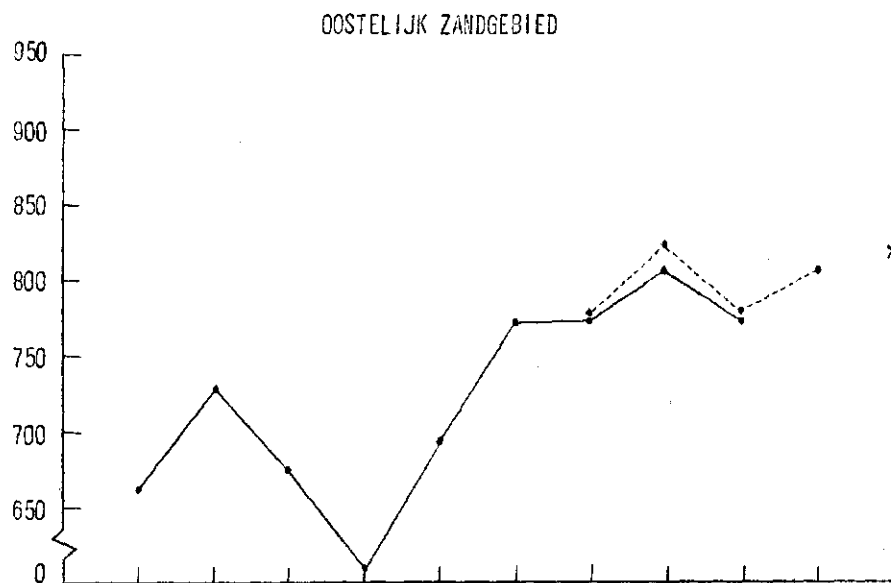
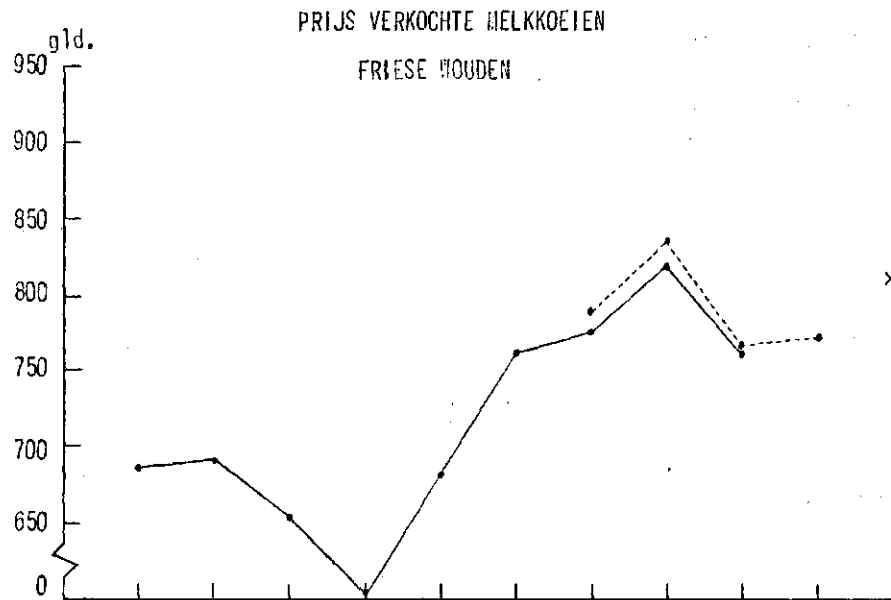
VERKOOPPRIJZEN RUNDVEE, IN GLD. PER STUK

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
<u>Nuchtere kalveren 1)</u>			
Boekjaar 1951/52	41	46	60
" 1952/53	37	41	56
" 1953/54	35	43	57
" 1954/55	38	42	59
" 1955/56	41	50	72
" 1956/57	41	54	94
" 1957/58	(41) 40	(58) 58	(92) 94
" 1958/59	(47) 44	(57) 62	(98) 96
" 1959/60	(44) 44	(66) 68	(118) 120
" 1960/61	. 47	. 84	. 117
Voorcalc. 1961/62	47	80	120
<u>Jongvee jonger dan 1 jaar</u>			
Boekjaar 1951/52	244	212	234
" 1952/53	229	235	272
" 1953/54	209	245	228
" 1954/55	189	242	264
" 1955/56	238	243	281
" 1956/57	201	320	341
" 1957/58	(261) 279	(312) 289	(310) 306
" 1958/59	(285) 296	(332) 301	(308) 299
" 1959/60	(270) 265	(316) 317	(338) 337
" 1960/61	. 320	. 334	. 321
Voorcalc. 1961/62	310	330	335
<u>Melkkoeien</u>			
Boekjaar 1951/52	688	663	668
" 1952/53	692	729	743
" 1953/54	655	676	707
" 1954/55	599	613	715
" 1955/56	683	695	777
" 1956/57	763	772	843
" 1957/58	(775) 789	(774) 776	(830) 828
" 1958/59	(819) 838	(806) 822	(858) 863
" 1959/60	(766) 769	(772) 777	(805) 810
" 1960/61	. 773	. 805	. 822
Voorcalc. 1961/62	810	815	850

1) In de gemiddelde prijzen van de nuchtere kalveren zijn ook begrepen de kalveren die één à twee weken op het bedrijf zijn geweest. Een afsplitsing van alleen nuchtere kalveren is niet mogelijk.

PRIJS VERKOCHTE NUCHTERE KALVEREN

Bij de bepaling van de te verwachten prijs per dier is overleg gepleegd met de voorzitter van het Produktschap voor Vee en Vlees. Ten opzichte van de vleesprijzen in het boekjaar 1960/61 (mei/mei) is voor de voorcalculatie 1961/62 de volgende prijsverwachting gegeven; nuchtere kalveren ongewijzigd, jongvee t/m 2 jaar een prijsstijging van 5% en voor slacht-, weide- en gebruiksvee een prijsstijging van 2½%.

Met behulp van deze prijsverwachting zijn de in het verleden behaalde opbrengstprijzen per dier omgerekend op het prijspeil van de voorcalculatie 1961/62. Hierbij is uitgegaan van de gemiddelde kwaliteit en gewicht per dier volgens de L.E.I.-bedrijven in de jaren 1957/58 t/m 1960/61.

Bijlage II bevat een uitvoerige specificatie van de berekende omzet en aanwas van de rundveehouderij.

Uit deze bijlage blijkt, dat van gebied tot gebied de grootste verschillen zijn te constateren in het aantal mestkalveren (inclusief graskalveren). In het Oostelijk en Zuidelijk zandgebied worden aanmerkelijk meer stuks mest- en graskalveren verkocht dan in de Friese Wouden.

Verder is het aanhouden van fokkalveren, die later worden verkocht als graskalf, eveneens van invloed op de gevonden verschillen.

Het aantal stuks verkocht jongvee ouder dan 1 jaar is vrij groot. Dit aantal dieren wordt naast de aanfok - nodig voor de instandhouding van de veestapel - als gebruiksvee of als mestvee verkocht.

De resultaten van deze aanfok of mesterij (mestkalveren en jongvee) zijn begrepen in de kostprijsberekening van de melk. Het is niet mogelijk een afsplitsing te maken van kosten en opbrengsten, zodat niet kan worden aangegeven in welke mate de kostprijs van de melk door deze factoren in positieve of negatieve zin wordt beïnvloed.

De berekende omzet en aanwas voor de voorcalculatie is in tabel 43 samengevat.

Tabel 43

OMZET EN AANWAS RUNDVEE IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Genormaliseerde omzet en aanwas per koe	379,24	435,90	429,60
Genormaliseerde veebezetting per ha	1,20	1,30	1,45
Omzet en aanwas in guldens per ha	455,-	567,-	623,-

§ 13. T r a c t i e k o s t e n v o o r n e v e n b e d r i j v e n

In voorgaande berekeningen zijn de paarde- en trekkerkosten geheel ten laste van de rundveehouderij gebracht. De paarden respectievelijk trekkers verrichten echter ook werkzaamheden voor andere bedrijfsonderdelen, met name voor de akkerbouwsector. Een gedeelte van deze kosten moet daarom in mindering worden gebracht op de kosten van de rundveehouderij.

Aangezien de trekkerkosten per ha in de verschillende gebieden van geringe betekenis zijn en daarom de kosten per trekkeruur zeer globaal, is bij de berekening van de tractiekosten voor nevenbedrijven uitgegaan van de kosten per paarde-uur.

Deze aftrekpost is bepaald aan de hand van de volgende paarde-uren per ha gewas.

Granen	110 p.u. per ha
Aardappelen	135 p.u. per ha
Overige gewassen	120 p.u. per ha

Het volgens deze normen berekende aantal paarde-uren is gewaardeerd tegen de hieronder gespecificeerde kosten per uur.

Het aandeel van een paard in de graslandkosten is gelijkgesteld aan dat van een melkkoe. Het aantal werkuren per paard per jaar berust op een schatting.

Tabel 44

KOSTEN PER PAARD EN PER PAARDE-UUR
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
	gld.	gld.	gld.
1. Totaal bijkomende voederkosten	30	144	217
2. Andere directe kosten	203	160	181
3. Arbeidskosten voor verzorging	171	230	205
4. Aandeel graslandkosten	527	465	405
Brutokosten per paard	931	999	1008
5. Opbrengsten per paard	122	61	84
Nettokosten per paard	809	938	924
Kosten per paarde-uur	0,90	1,-	1,-

De aftrekpost "paardekosten voor nevenbedrijven" in de voorcalculatie voor de rundveehouderij wordt als volgt:

Tabel 45

AFTREK PAARDEKOSTEN IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN			
	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Voorcalculatie 1961/62	2,-	42,-	80,-

§ 14. Stalmest voor markt bare gewassen

Op de gemengde bedrijven wordt een gedeelte van de stalmest gebruikt op het bouwland. Volgens de hieromtrent verzamelde gegevens is de procentuele verdeling over bouwland en grasland van de stalmest en de gier als volgt.

Tabel 46

PROCENTUELE VERDELING VAN DE STALMEST
Voorcalculatie 1961/62

	Bouwland	Grasland
De Friese Wouden	5	95
Oostelijk zandgebied	50	50
Zuidelijk zandgebied	80	20

De verschillende bestanddelen uit de stalmest zijn nu op dezelfde manier aan de verschillende gewassen op het bouwland toege-rekend als dit met de kunstmeststoffen is gebeurd en zoals is aan-gegeven onder § 5.

De waarde van de mestproduktie is als volgt berekend:

Tabel 47

NORMEN TEN BEHOEVE VAN BEREKENING VAN DE WAARDE DER MESTPRODUKTIE

	Werkzame stikstof	Fosfor	Kali	Org.stof
Volwassen rundvee	15 kg	13 kg	40 kg	f. 7,50
Jongvee	5 kg	4 kg	13 kg	f. 2,50
Paarden	12 kg	7 kg	30 kg	f. 4,-
Mestvarkens	3 kg	4 kg	7 kg	f. 1,50
Zeugen	5 kg	7 kg	14 kg	f. 2,50

De stikstof, fosfor en kali zijn gewaardeerd tegen de prijzen voor de voorcalculatie.

De hiernavolgende aftrekpost voor stalmest betreft alleen de hoeveelheid stalmest toegerekend aan de marktbaar gewassen, welke is uitgedrukt per ha grasland en voedergewassen. Deze aftrekpost bedraagt voor de voorcalculatie:

Tabel 48

AFTREKPOST STALMEST IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN			
	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Voorcalculatie 1961/62	%. 3,-	10,-	35,-

%. = negatief

Het areaal bouwland in de Friese Wouden is klein en de stalmestgift gering. Verder wordt er varkensmest op grasland gestrooid, zodat de aftrekpost negatief wordt of wel een verhoging van de kosten voor meststoffen voor grasland en voedergewassen.

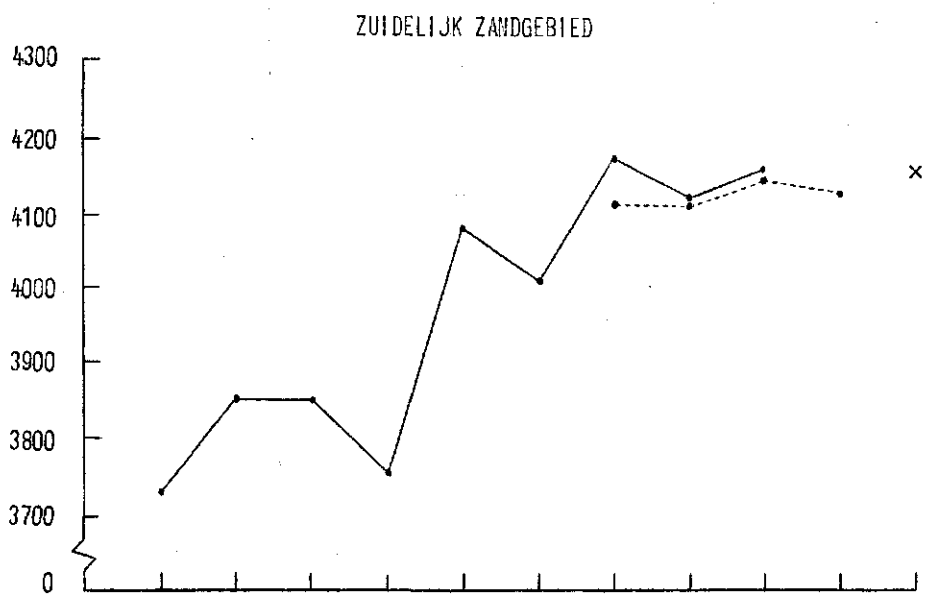
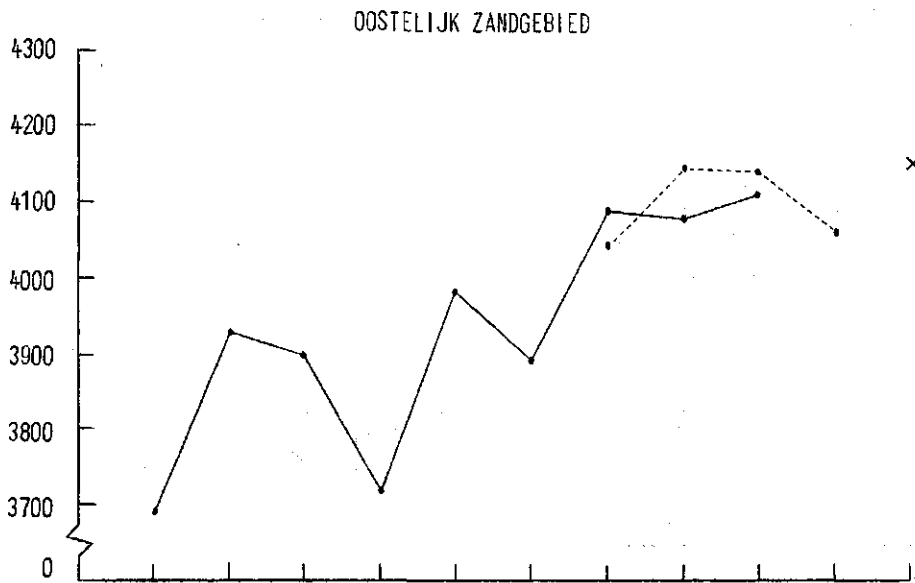
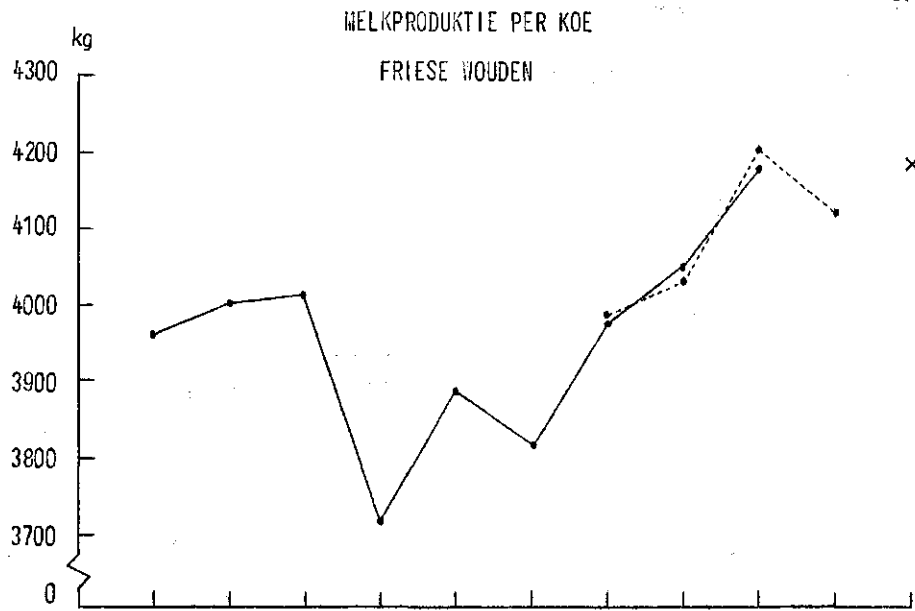
§ 15. D i v e r s e o p b r e n g s t e n

De hiernavolgende tabel geeft de post voedergewassen voor varkens en kippen en de post diverse opbrengsten in de laatste jaren.

In de samenvattende tabel is tevens als opbrengst het aandeel van de fokzeugen in de graslandkosten opgenomen.

Tabel 49

SPECIFICATIE DIVERSE OPBRENGSTEN IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN			
	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
<u>1. Voedergewassen gevoerd aan varkens en kippen</u>			
Boekjaar 1953/54	1	1	12
" 1954/55	-	1	21
" 1955/56	-	1	17
" 1956/57	1	1	18
" 1957/58	(-) -	(1) 1	(15) 15
" 1958/59	(-) -	(1) 1	(9) 7
" 1959/60	(-) -	(1) -	(8) 8
" 1960/61	-	-	6
Voorcalc. 1961/62	-	-	8
<u>2. Diversen (weidegeld, dekgeld, verkochte voederbieten e.a.)</u>			
Boekjaar 1951/52	5	7	8
" 1952/53	7	6	12
" 1953/54	8	12	10
" 1954/55	22	6	13
" 1955/56	7	5	9
" 1956/57	9	8	13
" 1957/58	(13) 13	(9) 11	(17) 16
" 1958/59	(10) 12	(9) 5	(15) 21
" 1959/60	(5) 6	(12) 10	(9) 9
" 1960/61	11	18	11
Voorcalc. 1961/62	10	13	13

1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961
/52 /53 /54 /55 /56 /57 /58 /59 /60 /61 /62

voorcalc.

Tabel 50

DIVERSE OPBRENGSTEN IN GLD. PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN
Voorcalculatie 1961/62

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
1. Voedergewassen aan varkens en kippen	-	-	8,-
2. Diversen	10,-	13,-	13,-
3. Aandeel fokzeugen in de graslandkosten 1)	1,-	5,-	9,-
Totaal	11,-	18,-	30,-

1) Het aandeel fokzeugen in de graslandkosten is gesteld op f.15,75 per zeug.

§ 16. M e l k p r o d u k t i e p e r k o e

De melkproduktie, welke onder gemiddelde omstandigheden mag worden verwacht, is geraamd op basis van de cijfers welke ter beschikking staan over:

- a. melkproduktie per koe;
- b. vetgehalte van de melk;
- c. melkveebezetting per ha;
- d. produktiefactoren zoals o.a. het voederverbruik per melkkoe.

Hierbij is ervan uitgegaan, dat deze factoren met elkaar verband houden. Dit betekent, dat deze factoren dus niet onafhankelijk van elkaar kunnen worden beschouwd. De melkproduktie per koe is als volgt.

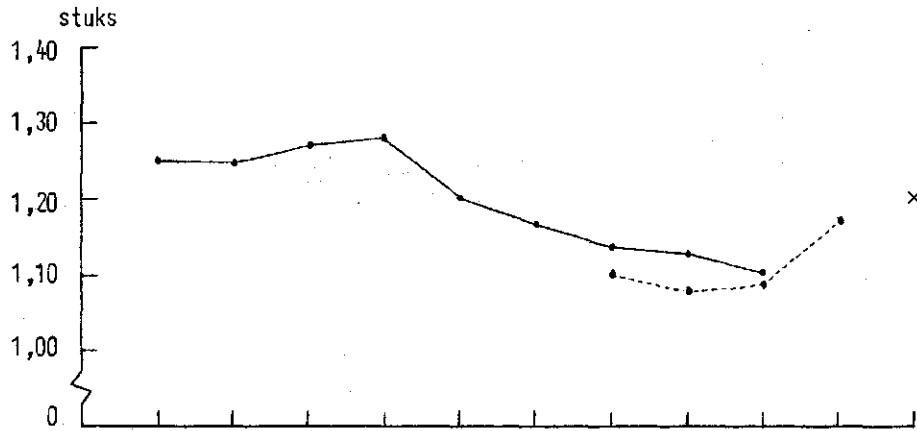
Tabel 51

MELKPRODUKTIE IN KG PER KOE

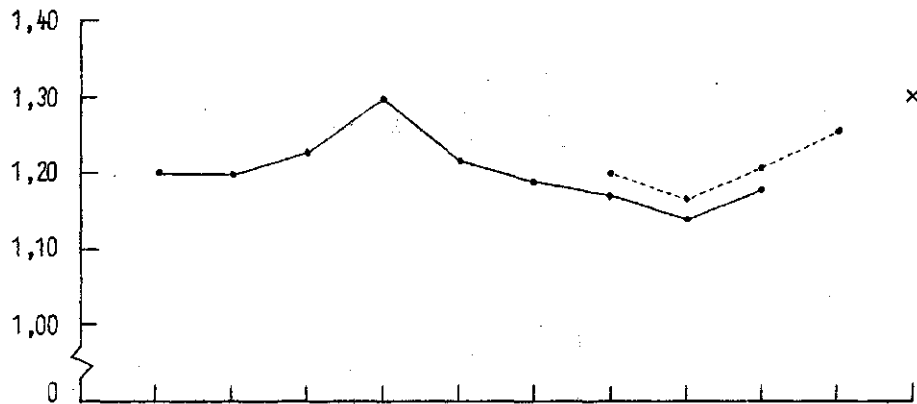
	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	3962	3689	3729
" 1952/53	4001	3933	3855
" 1953/54	4014	3899	3848
" 1954/55	3716	3720	3755
" 1955/56	3887	3986	4081
" 1956/57	3816	3892	4011
" 1957/58	(3983) 3985	(4088) 4044	(4169) 4113
" 1958/59	(4051) 4031	(4078) 4144	(4119) 4107
" 1959/60	(4180) 4206	(4104) 4139	(4155) 4142
" 1960/61	. 4120	. 4062	. 4127
Voorcalc. 1961/62	4175	4150	4150

MELKVEEDEZETTING PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

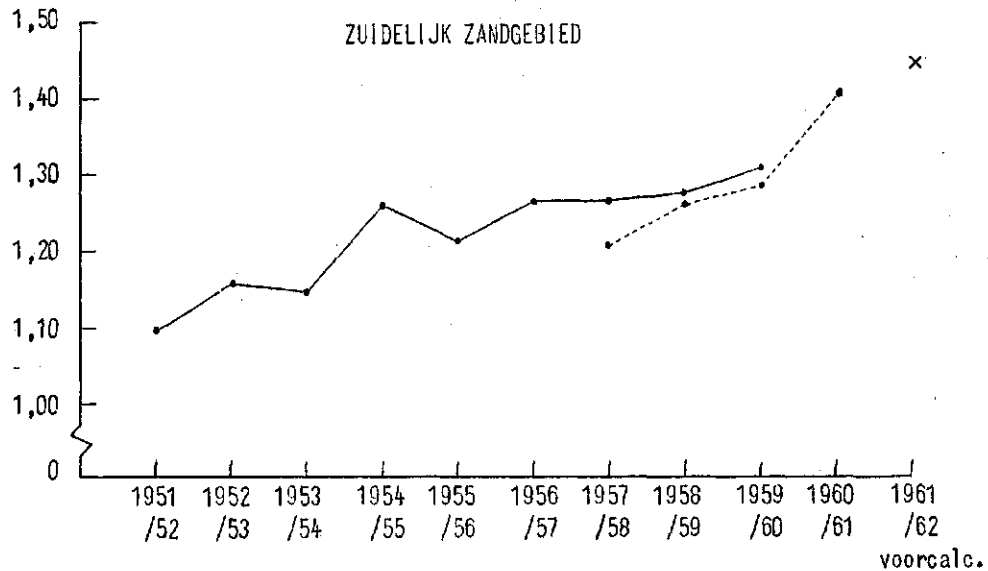
FRIESE Wouden

OOSTELIJK ZANDGEBIED

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

Bij de vaststelling van de melkproduktie voor de voorcalculatie is rekening gehouden met de ontwikkeling die uit de gegevens naar voren komt. De stijging van de melkproduktie in de laatste jaren is tot uitdrukking gebracht in de voorgerecalculeerde hoeveelheid.

§ 17. Vetgehalte van de melk

Tabel 52

VETGEHALTE VAN DE MELK				
		Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
		%	%	%
Boekjaar	1951/52	3,92	3,65	3,58
"	1952/53	3,94	3,70	3,62
"	1953/54	3,93	3,76	3,57
"	1954/55	3,95	3,77	3,64
"	1955/56	3,96	3,76	3,65
"	1956/57	4,00	3,73	3,64
"	1957/58	(4,03) 4,01	(3,75) 3,75	(3,64) 3,65
"	1958/59	(4,-) 4,02	(3,74) 3,74	(3,63) 3,64
"	1959/60	(4,01) 4,03	(3,72) 3,71	(3,59) 3,59
"	1960/61	. 4,04	. 3,74	. 3,66
Voorcalc. 1961/62		4,05	3,76	3,67

Bij de bepaling van het vetgehalte voor de voorcalculatie is met de ontwikkeling in de reeks van jaren rekening gehouden.

§ 18. Melkveebezetting

De melkveebezetting ontwikkelde zich in de laatste jaren als volgt.

Tabel 53

MELKVEEBEZETTING PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN				
		Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar	1951/52	1,25	1,20	1,10
"	1952/53	1,25	1,20	1,16
"	1953/54	1,27	1,23	1,15
"	1954/55	1,28	1,30	1,26
"	1955/56	1,20	1,22	1,22
"	1956/57	1,17	1,19	1,27
"	1957/58	(1,14) 1,10	(1,17) 1,20	(1,27) 1,21
"	1958/59	(1,13) 1,08	(1,14) 1,17	(1,28) 1,27
"	1959/60	(1,11) 1,09	(1,18) 1,21	(1,31) 1,29
"	1960/61	. 1,17	. 1,25	. 1,41
Voorcalc. 1961/62		1,20	1,30	1,45

De variaties in de melkveebezetting per bedrijf hangen ten nauwste samen met de variaties in de geëxploiteerde oppervlakte grasland en voedergewassen.

De daling van de melkveebezetting in de Friese Wouden na het boekjaar 1956/57 is te verklaren doordat grotere bedrijven in de berekeningen zijn opgenomen.

Bij de bepaling van de melkveebezetting voor de voorcalculatie is hiermede rekening gehouden. Verder is in aanmerking genomen dat de veebezetting per mei 1961 ten opzichte van de veebezetting per mei 1960 een stijging te zien geeft volgens inventarisatiegegevens van het C.B.S. en volgens de boekhoudingen van de onderzochte bedrijven. Deze stijging bedraagt 3 à 4% voor de Friese Wouden en het Oostelijk zandgebied en 5 à 9% voor het Zuidelijk zandgebied. Ten behoeve van de voorcalculatie is een gemiddelde stijging van de veebezetting in rekening gebracht die is gebaseerd op de uitkomsten van de onderzochte bedrijven in de voorafgaande jaren.

§ 19. Melkproductie per ha grasland en voedergewassen

De melkproductie per ha kan uit vorenstaande cijfers (melkproductie per koe en de veebezetting per ha) worden berekend.

Tabel 54

MELKPRODUKTIE IN KG PER HA GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1951/52	4953	4416	4085
" 1952/53	5001	4706	4455
" 1953/54	5083	4802	4423
" 1954/55	4758	4821	4721
" 1955/56	4673	4855	4979
" 1956/57	4468	4616	5110
" 1957/58	(4533) 4376	(4769) 4834	(5283) 4961
" 1958/59	(4559) 4342	(4648) 4863	(5255) 5219
" 1959/60	(4644) 4596	(4828) 4988	(5436) 5358
" 1960/61	• 4803	• 5065	• 5815
Voorcalc. 1961/62	5010	5400	6020

HOOFDSTUK III

TOELICHTING OP DE BEREKENDE KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE GEWASSEN

§ 1. Arbeidskosten

De arbeidskosten voor de afzonderlijke gewassen zijn op overeenkomstige wijze berekend als voor de kostprijsberekening van de melk.

De berekening van de arbeidskosten is hieronder vermeld.

Tabel 55

ARBEIDSKOSTEN IN GLD. PER HA GEWAS
Voorcalculatie 1961/62

	Normatieve uren	Correctiefactor in procenten	Werkelijk gewerkte uren	Gewogen gemiddeld uurloon	Arbeidskosten p. ha gewas
<u>Oostelijk zandgebied:</u>					
rogge	211	81%	171	f. 2,275	f. 389,-
haver	216	81%	175	" 2,275	" 398,-
aardappelen	575	81%	466	" 2,275	" 1060,-
<u>Zuidelijk zandgebied:</u>					
rogge	211	72%	152	f. 2,274	f. 346,-
haver	216	72%	156	" 2,274	" 355,-
aardappelen	575	72%	414	" 2,274	" 941,-

§ 2. Beloning voor bedrijfsleiding

Deze post is berekend aan de hand van een percentage (10%) van de bewerkings- en rentekosten.

Voor de verschillende gewassen zijn onderstaande bedragen berekend:

granen	f. 73,- per ha
aardappelen	f. 135,- per ha

§ 3. Paardekosten

Bij de kostprijsberekening van de melk zijn de paarde- en trekkerkosten in eerste opzet toegerekend aan de rundveehouderij.

Op de totale kosten van de rundveehouderij is in mindering gebracht het aandeel besteed aan de marktbaar gewassen. Dit is geschied bij de berekening van de aftrekposten voor de rundveehouderij, waarbij de kosten per paarde-uur zijn gecijferd op f. 1,- per uur.

De uren voor de trekkrachtbehoefte per gewas zijn ongewijzigd uit het voorgaande rapport overgenomen.

De paardekosten bedragen per gewas voor de verschillende gebieden:

Tabel 56

PAARDEKOSTEN PER HA GEWAS
Voorcalculatie 1961/62

Rogge	110 paarde-uren à f. 1,- = f. 110,-
Haver	110 paarde-uren à f. 1,- = f. 110,-
Aardappelen	135 paarde-uren à f. 1,- = f. 135,-

§ 4. Werk tu i g k o s t e n

De in rekening gebrachte werktuigkosten bestaan uit de nettowerktuigkosten, dit zijn de werktuigkosten na aftrek van de kosten voor de varkens en de kippen.

Tabel 57

NETTOWERKTUIGKOSTEN PER HA
Voorcalculatie 1961/62

Oostelijk zandgebied	f. 110,- per ha
Zuidelijk zandgebied	f. 103,- per ha

§ 5. W e r k d o o r d e r d e n

Als direct toerekenbare kosten zijn aangemerkt de kosten van het dorsen en de ziektenbestrijding van aardappelen. Verder zijn de overige kosten van het werk door derden zoals maaien, ploegen, kunstmest rijden, hooi rijden, greppelen enz. als indirecte kosten beschouwd en omgeslagen per ha cultuurgrond. Het is nog niet mogelijk geweest al deze posten in de verdeelsleutel voor de arbeidskosten te verwerken. Het hiervoor benodigde documentatiemateriaal is niet aanwezig.

De dorskosten zijn volgens de bedrijfsboekhoudingen als volgt.

Tabel 58

DORSKOSTEN PER 100 KG GRAAN

	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Boekjaar 1957/58	f. 2,11	f. 1,36
" 1958/59	" 2,26	" 1,68
" 1959/60	" 2,21	" 1,73
" 1960/61	" 2,45	" 1,96
Voorcalc. 1961/62	f. 2,50	f. 2,-

De kosten per 100 kg produkt zijn ontleend aan de totaal betaalde kosten voor dorsen en de totale korrelopbrengsten, waarbij geen rekening is gehouden met de mate waarin met eigen dorsmachine werd gedorst. Dit is in overeenstemming met de berekening van de arbeids- en werktuigkosten waarbij ook geen rekening is gehouden met zelf dorsen. Bij het bepalen van deze kosten was het niet mogelijk deze verbijzonderingen in te voeren.

Voor ziektenbestrijding aardappelen wordt voor de voorcalculatie een bedrag ad f. 20,- per ha in rekening gebracht.

De indirecte kosten van het werk door derden zijn overeenkomstig de kostprijsberekening van melk in rekening gebracht.

Samengevat bedragen de kosten van werk door derden als volgt.

Tabel 59

KOSTEN VAN WERK DOOR DERDEN IN GLD. PER HA GEWAS
Voorcalculatie 1961/62

	Rogge	Haver	Aardappelen
<u>Oostelijk zandgebied</u>			
Dorskosten	78,-	81,-	-
Ziektenbestrijding	-	-	20,-
Diverse kosten	36,-	36,-	36,-
Totaal	114,-	117,-	56,-
<u>Zuidelijk zandgebied</u>			
Dorskosten	62,-	61,-	-
Ziektenbestrijding	-	-	20,-
Diverse kosten	46,-	46,-	46,-
Totaal	108,-	107,-	66,-

§ 6. Z a a i z a a d e n p o o t g o e d

a. Hoeveelheden per ha

Volgens de in het onderzoek betrokken bedrijven zijn in de afgelopen jaren de volgende hoeveelheden zaaizaad en pootgoed gebruikt.

De hoeveelheden zaaizaad/pootgoed voor de voorcalculatie zijn eveneens in tabel 60 opgenomen. Voor aardappelen is aangehouden, dat het aangekochte pootgoed bestaat uit pootgoed maat 28/35; 20% bestaat uit A-kwaliteit en 80% uit B-kwaliteit.

Tabel 60

ZAAIZAAD EN POOTGOED

	Oostelijk zandgebied		Zuidelijk zandgebied	
	kg per ha	% aan-koop	kg per ha	% aan-koop
<u>Rogge</u>				
Boekjaar 1951/52	169	30	148	7
" 1952/53	178	29	150	8
" 1953/54	174	37	145	12
" 1954/55	164	37	143	5
" 1955/56	167	34	145	15
" 1956/57	164	38	133	20
" 1957/58	159	44	141	18
" 1958/59	167	46	140	27
" 1959/60	153	58	128	23
" 1960/61	159	49	139	22
Voorcalc. 1961/62	160	50	140	25
<u>Haver</u>				
Boekjaar 1951/52	159	49	154	15
" 1952/53	159	47	159	25
" 1953/54	162	65	167	18
" 1954/55	159	67	159	33
" 1955/56	156	54	148	21
" 1956/57	154	60	141	41
" 1957/58	157	56	132	44
" 1958/59	143	63	143	33
" 1959/60	147	67	125	48
" 1960/61	161	68	139	56
Voorcalc. 1961/62	155	65	135	50
<u>Aardappelen</u>				
Boekjaar 1951/52	1722	25	1365	31
" 1952/53	1611	31	1417	33
" 1953/54	1710	25	1437	30
" 1954/55	1530	28	1519	27
" 1955/56	1623	31	1517	26
" 1956/57	1424	38	1300	39
" 1957/58	1463	33	1206	50
" 1958/59	1545	52	1330	63
" 1959/60	1383	53	1236	65
" 1960/61	1471	40	1179	70
Voorcalc. 1961/62	1450	45	1250	60

b. Waardering zaaizaad/pootgoed

De aangekochte hoeveelheden zaaizaad/pootgoed zijn gewaardeerd tegen de verbruikersprijzen, zoals deze gelden onder normale omstandigheden.

De hoeveelheden zaaizaad/pootgoed afkomstig uit het eigen bedrijf zijn gewaardeerd overeenkomstig de afspraak tussen het Ministerie van Landbouw en het Landbouwschap. Voor rogge en haver zijn de gemiddelde telersprijzen van het afgelopen oogstjaar (1961) aangehouden. Deze minimumrichtprijs is verhoogd met een toeslag voor schoning, uitval en eventueel bewaring. Voor ontsmetting van zaaizaad is f. 2,- per 100 kg in rekening gebracht.

Het pootgoed uit eigen bedrijf is gewaardeerd tegen de kostprijs, welke is afgeleid van de kostprijs van aardappelen op gemengde bedrijven op zandgrond. Voor de opbrengstderving en de meerdere kosten worden deze kostprijzen met 70% verhoogd.

Samengevat bedragen de zaaizaad- en pootgoedkosten per ha gewas als volgt.

Tabel 61

KOSTEN ZAAIZAAD EN POOTGOED PER HA
Voorcalculatie 1961/62

	Rogge gld.	Haver gld.	Aardappelen gld.
Oostelijk zandgebied	53,-	65,-	406,-
Zuidelijk zandgebied	42,-	53,-	393,-
<u>Prijzen per 100 kg 1)</u>			
Aankoop	38,75	46,50	{ 45,- (A 28/35) 42,50 (B 28/35)
Eigen bedrijf	27,50	32,75	{ 15,75 O.zandgeb. 14,- Z.zandgeb.

1) Met inbegrip van ontsmetten van zaaizaad.

§ 7. B e m e s t i n g

De bemestingskosten per gewas zijn bepaald met behulp van verdeelsleutels.

De hiertoe gebruikte verdelingsnormen voor de verschillende kunstmeststoffen zijn ten behoeve van de verschillende gewassen in tabel 62 gegeven.

Tabel 62

VERDELINGSNORMEN KUNSTMESTSTOFFEN OP BOUWLAND			
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Rogge	100	100	100
Haver	115	115	155
Aardappelen	165	145	255
Voederbieten	335	170	340
Nagewassen	150	75	105

Uitgaande van het meststoffenverbruik per ha bouwland volgens de kostprijsberekening van de melk zijn voor de afzonderlijke gewassen de volgende hoeveelheden kunstmeststoffen (in kg zuiver) becijferd.

Tabel 63

MESTSTOFFENVERBRUIK IN KG ZUIVER PER HA

	Totaal per ha bouwland			Rogge			Haver			Aardappelen		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Oostelijk zandgebied	85	37	66	43	33	45	50	38	70	72	48	115
Zuidelijk zandgebied	82	43	70	46	38	47	53	44	73	75	55	120

De kosten per ha zijn voor de verschillende gewassen berekend met behulp van het aangehouden prijspeil van de afzonderlijke kunstmeststoffen per kg zuiver.

Tabel 64

PRIJS PER KG ZUIVERE MESTSTOF IN GLD.

	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Oostelijk zandgebied	0,90	0,52	0,37
Zuidelijk zandgebied	0,91	0,52	0,35

De diverse aangekochte meststoffen (kalk, e.a.) zijn verdeeld naar de oppervlakte van de gewassen, zodat per ha gewas een zelfde bedrag in rekening wordt gebracht.

De kosten voor stalmest, welke ten laste komen van de markt-
bare gewassen, zijn voor de kostenberekening van de melk als af-
trekpost in mindering gebracht op de brutokosten van de rundvee-
houderij. De toerekening van de stalmestkosten aan de markt-
bare gewassen geschiedt eveneens met behulp van verdeelsleutels.

De totale bemestingskosten per ha gewas zijn als volgt.

Tabel 65

BEMESTINGSKOSTEN IN GLD. PER HA GEWAS

	Rogge		Haver		Aardappelen	
	Ooste- lijk zand- gebied	Zuide- lijk zand- gebied	Ooste- lijk zand- gebied	Zuide- lijk zand- gebied	Ooste- lijk zand- gebied	Zuide- lijk zand- gebied
Stikstof	38,7	41,9	45,0	48,2	64,8	68,3
Fosforzuur	17,2	19,8	19,8	22,9	25,0	28,6
Kali	16,7	16,5	25,9	25,6	42,6	42,0
Diverse aangekochte meststoffen	9,4	12,3	9,4	12,3	9,4	12,3
Stalmest	77,4	83,1	92,8	99,2	124,8	133,9
Totale bemestings- kosten (afgerond)	159,-	174,-	193,-	208,-	267,-	285,-

§ 8. G r o n d e n b e d r i j f s g e b o u w e n

De ingecalculerde kosten zijn ontleend aan de kostprijsbe-
rekening van de melk.

In de kosten van de rundveehouderij zijn begrepen de grond-
en gebouwenlasten van de nagewassen. De kosten van de nagewassen
zijn hierbij gesteld in de verhouding van 3 ha nagewassen is ge-
lijk aan 1 ha cultuurgrond. Aangezien niet meer kosten kunnen wor-
den verdeeld dan die, welke voor het bedrijf als geheel zijn bere-
kend, is op de grond- en gebouwenlasten van de gewassen een aftrek
toegepast voor de nagewassen. Gesteld wordt dat binnen het raam
van de vruchtwisseling elk gewas in deze aftrek behoort te delen.

In de hiernavolgende tabel is voor de afzonderlijke gebieden
de gespecificeerde berekening gegeven van de grond- en gebouwen-
lasten per ha.

Tabel 66

KOSTEN GROND EN GEBOUWEN PER HA GEWAS

	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Totale kosten voor de gewassen (oppervlakte x kosten per ha)	3,07 ha à f.130,- = f.399,-	4,54 ha à f.124,- = f.563,-
In rekening gebrachte kosten voor nagewassen t.b.v. rundvee- houderij	1,30 ha x 1/3 à f.130,- = f. 56,-	1,48 ha x 1/3 à f.124,- = f. 61,-
Nettokosten voor gewassen	f.343,-	f.502,-
Kosten per ha gewas	f.112,-	f.111,-

§ 9. R e n t e o m l o p e n d k a p i t a a l

Deze kosten zijn voor de voorcalculatie 1961/62 berekend bij een rentevoet van $4\frac{1}{2}\%$.

§ 10. O v e r i g e k o s t e n

Deze kosten bestaan uit kosten welke niet ten laste van een bepaald produkt kunnen worden gebracht zoals elektriciteit, boekhouding, portó, contributies e.d.

Deze kosten zijn ongewijzigd uit hoofdstuk II overgenomen.

In de overige kosten voor aardappelen zijn tevens begrepen een algemene heffing ad f. 2,75 per ha ter bestrijding van aardappelmoehheid en de kosten voor dekstro. Aan de hand van de bedrijfsboekhoudingen is het verbruik van dekstro in de afgelopen boekjaren nagegaan, waarbij de volgende gemiddelde hoeveelheden voor de verschillende gebieden zijn gevonden.

Oostelijk zandgebied	250 kg	per ha	aardappelen
Zuidelijk zandgebied	200 kg	per ha	aardappelen

De omvang in de verbruikte hoeveelheden kan hoofdzakelijk worden toegeschreven aan het moment waarop de aardappelen worden verkocht en/of aangewend in het eigen bedrijf en de methode van inkuilen.

Voor de voorcalculatie zijn deze hoeveelheden ongewijzigd aangehouden. Het dekstro wordt in rekening gebracht tegen een prijs van f. 53,- per ton. Deze prijs is gelijk aan die, welke wordt gebruikt voor het waarden van stro als nevenprodukt.

§ 11. A f t r e k p o s t e n v o o r b i j p r o d u k t e n

a. Waardering van het stro

De opbrengst van het stro dient ter berekening van de netto-kosten van granen in mindering te worden gebracht op de brutokosten van granen.

Overeenkomstig de afspraak tussen het Landbouwschap en het Ministerie van Landbouw wordt ter berekening van deze opbrengst een stroprijs aangehouden, welke is gebaseerd op de gemiddelde stroprijs in een aantal jaren.

In de kostprijsberekeningen voor het gemengde bedrijf heeft het stro dan ook tweeërlei betekenis, namelijk als kostenbestanddeel bij de melk (rundveehouderij) en als nevenopbrengst bij de kostprijsberekening van granen. De waardering van het stro is in beide gevallen gelijk. De prijs van het stro, welke is aangehouden bij de bepaling van de nevenopbrengst van granen, voorcalculatie oogst 1961, is ook de stroprijs voor het voeder- en ligstro in de kostprijsberekening van de melk voor de periode november 1961 - november 1962.

Gezien het geringe aantal waarnemingen ter documentatie van de stroprijzen in de zandgebieden wordt de gemiddelde stroprijs aangehouden van het noordelijke en zuidelijke kleigebied. De berekening van deze gemiddelde stroprijs, welke is gebaseerd op de marktprijzen van vrij stro, is hierna gegeven.

Tabel 67

GEMIDDELDE TELERSPRIJZEN PER 1000 KG STRO

	Noordelijke kleigebieden	Zuidwestelijk kleigebied
Oogst 1956: najaar 1956	f. 44,-	f. 41,-
voorjaar 1957	" 57,- f. 51,-	" 46,- f. 44,-
Oogst 1957: najaar 1957	f. 45,-	f. 38,-
voorjaar 1958	" 53,- f. 49,-	" 47,- f. 43,-
Oogst 1958: najaar 1958	f. 45,-	f. 39,-
voorjaar 1959	" 53,- f. 49,-	" 47,- f. 43,-
Oogst 1959: najaar 1959	f. 71,-	f. 59,-
voorjaar 1960	" 83,- f. 77,-	" 65,- f. 62,-
Oogst 1960: najaar 1960	f. 50,-	f. 47,-
voorjaar 1961	" 70,- f. 60,-	" 65,- f. 56,-
Gemiddeld	f. 57,-	f. 50,-
Aangehouden prijs t.b.v. de zandgebieden		f. 53,-

b. Hoeveelheid graanstro

Het is niet mogelijk in de bedrijfsboekhoudingen een splitsing te maken naar de stro-opbrengst van de verschillende granen. De totale stro-opbrengsten per ha graan volgens de bedrijfsboekhoudingen zijn als volgt.

Tabel 68

GRAANSTRO-OPBRENGSTEN. IN KG PER HA
(Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)

	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Oogst 1951	4330	3990
" 1952	4370	3890
" 1953	4240	4030
" 1954	4680	4230
" 1955	4410	4440
" 1956	4350	4290
" 1957	4350	3970
" 1958	4380	4300
" 1959	4360	3390
" 1960	4250	3800
Gemiddeld	4370	4030

De stro-opbrengst van rogge en haver voor de voorcalculatie is afgeleid uit de gemiddelde stro-opbrengst per ha graan. Voor de bepaling van deze stro-opbrengst per gewas is een stro-opbrengst-verhouding aangehouden voor rogge en haver van 100 : 80.

Met behulp van de verbouwde oppervlakten van rogge en haver volgens de bedrijfsboekhoudingen en de vorengenoemde gegevens is de stro-opbrengst van elk van de gewassen als volgt berekend.

Tabel 69

STRO-OPBRENGSTEN ROGGE EN HAVER IN KG PER HA
Voorcalculatie 1961/62

	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Gemiddelde stro-opbrengst p/ha	4370	4030
Stro-opbrengstverhouding rogge : haver	100 : 80	100 : 80
Oppervlakteverhouding rogge : haver	60 : 40	50 : 50
Stro-opbrengst rogge	4750 kg	4500 kg
Stro-opbrengst haver	3800 kg	3600 kg

§ 12. Kg - o p b r e n g s t e n p e r h a g e w a s

De kg-opbrengsten per ha zijn overeenkomstig de kosten bepaald met behulp van de gegevens verkregen van de in het onderzoek betrokken bedrijven.

De kg-opbrengsten in de verschillende jaren betreffen de in het bedrijf aangewende en/of afgeleverde hoeveelheden bij een voor de granen niet nader aan te geven vochtgehalte. Zoals reeds is opgemerkt zijn in de produktiekosten van de granen niet begrepen de eventuele droogkosten. De kg-opbrengsten van de granen ten behoeve van de voorcalculatie gelden dan ook bij een vochtgehalte zoals dit gemiddeld in de jaren 1951 t/m 1960 is geweest.

Gezien de bijzondere omstandigheden voor het oogstjaar 1959 is hiermede bij het bepalen van de hoeveelheden voor de voorcalculatie slechts ten dele rekening gehouden.

Rogge

In tabel 70 is een overzicht gegeven van de gemiddelde kg-opbrengsten per ha volgens de bedrijfsboekhoudingen.

Tabel 70

ROGGE-OPBRENGSTEN IN KG PER HA (Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)			
		Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Oogst	1951	3240	2950
"	1952	3090	2850
"	1953	2790	2950
"	1954	3340	3580
"	1955	3240	3360
"	1956	2970	3130
"	1957	(3110) 3050	(3020) 2990
"	1958	(2990) 2890	(3070) 3030
"	1959	(3220) 3200	(2820) 2720
"	1960	. 3220	. 2940

Gemiddelde van 1951 t/m 1960		3100	3050

Voorcalculatie 1961/62		3100	3100

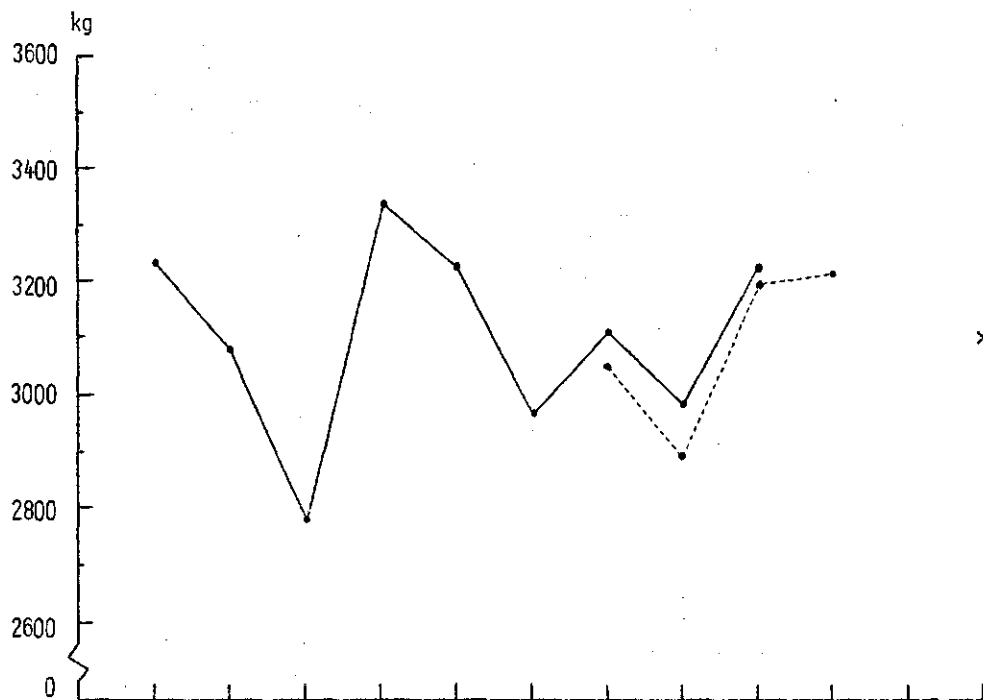
Haver

De gemiddelde kg-opbrengst per ha volgens de bedrijfsboekhoudingen was in de reeks van jaren als volgt.

Graffek 16

ROGGE-OPBRENGSTEN IN KG PER HA

OOSTELIJK ZANDGEBIED

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

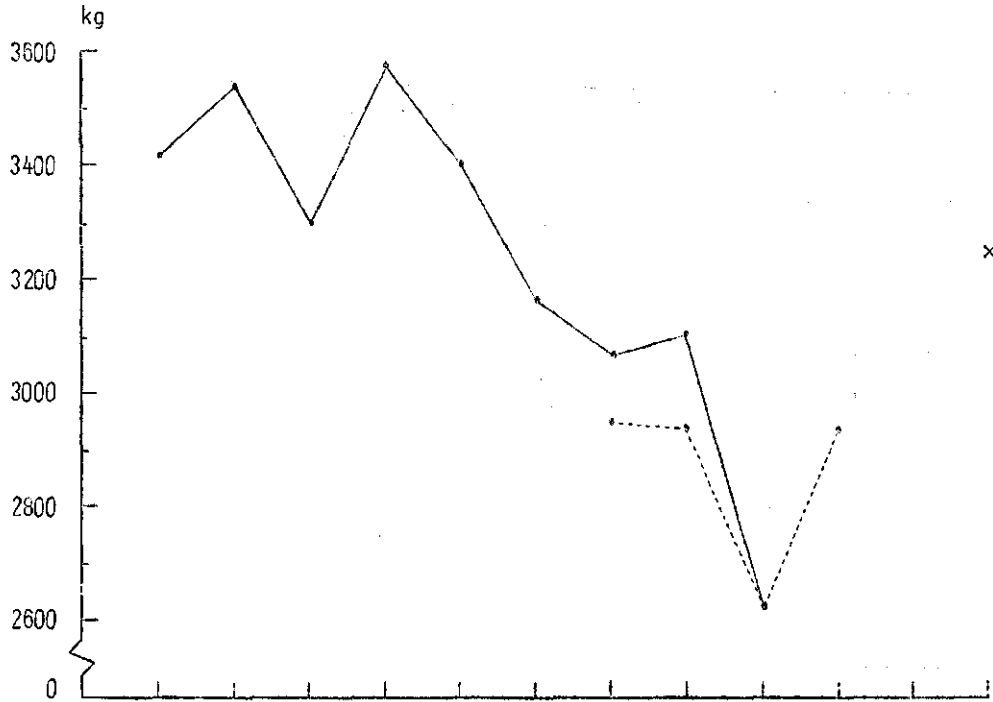

voorealc.

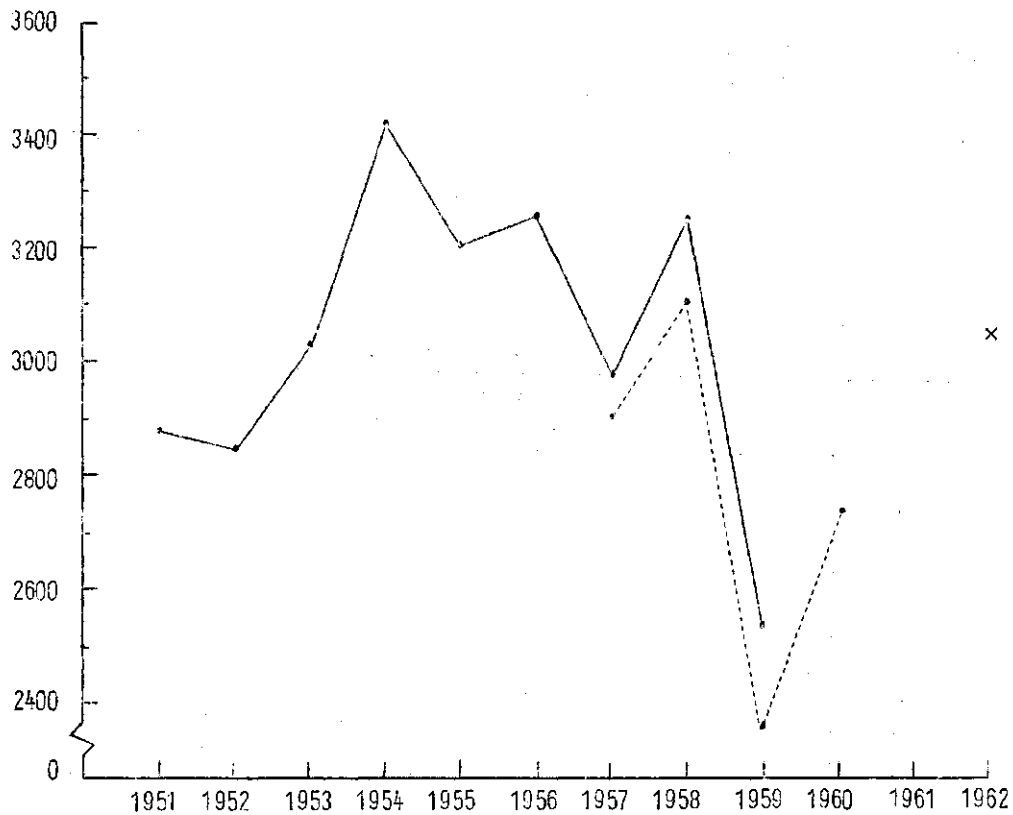
Grafiek 17

HAVEROPBRENGSTEN IN KG PER HA

OOSTELIJK ZANDGEBIED

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

Tabel 71

HAVEROPBRENGSTEN IN KG PER HA (Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)			
		Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Oogst	1951	3420	2890
"	1952	3540	2860
"	1953	3300	3030
"	1954	3570	3420
"	1955	3410	3210
"	1956	3160	3260
"	1957	(3080) 2950	(2980) 2900
"	1958	(3110) 2940	(3250) 3110
"	1959	(2620) 2620	(2540) 2360
"	1960	. 2930	. 2740

Gemiddelde van 1951 t/m 1960		3180	2980

Voorcalculatie 1961/62		3250	3050

Aardappelen

De gemiddelde kg-opbrengsten hebben betrekking op consumptie- en voederaardappelen van verschillende rassen. Een splitsing van aardappelen in consumptie- en voederaardappelen is niet mogelijk. De berekening betreft dan ook de produktiekosten van aardappelen bij het gemiddelde rassensortiment van voeder- en consumptieaardappelen.

Tabel 72

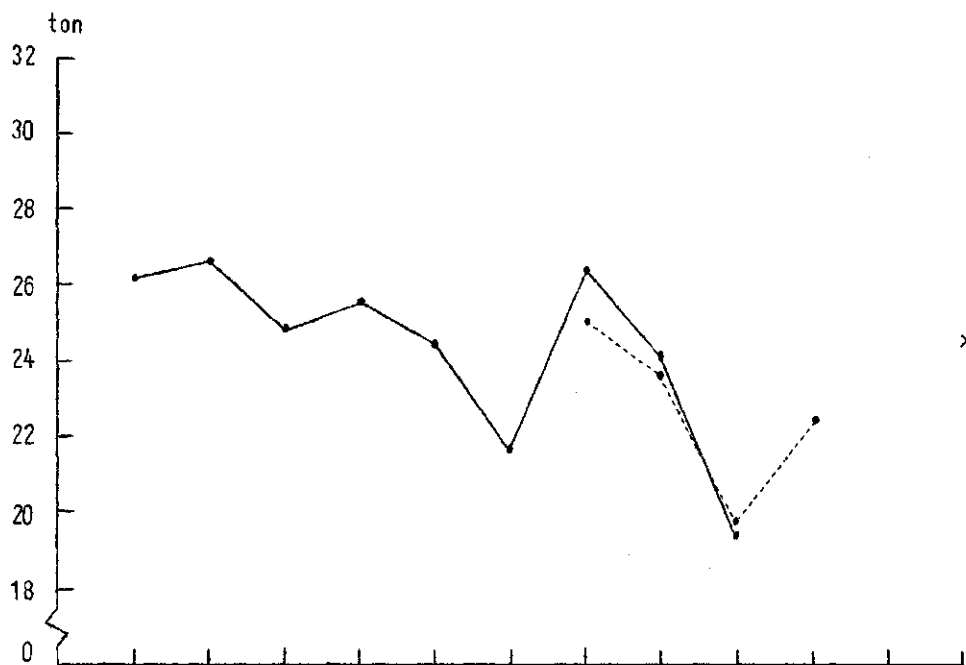
AARDAPPELOPBRENGSTEN IN KG PER HA (Gem. uitkomsten L.E.I.-bedrijven)			
		Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
Oogst	1951	26290	24260
"	1952	26740	28350
"	1953	24970	25120
"	1954	25710	26070
"	1955	24480	27500
"	1956	21710	26650
"	1957	(26500) 25090	(30510) 31170
"	1958	(24240) 23730	(28530) 28800
"	1959	(19460) 19780	(16950) 16490
"	1960	. 22550	. 24660

Gemiddelde van 1951 t/m 1960		24110	25910

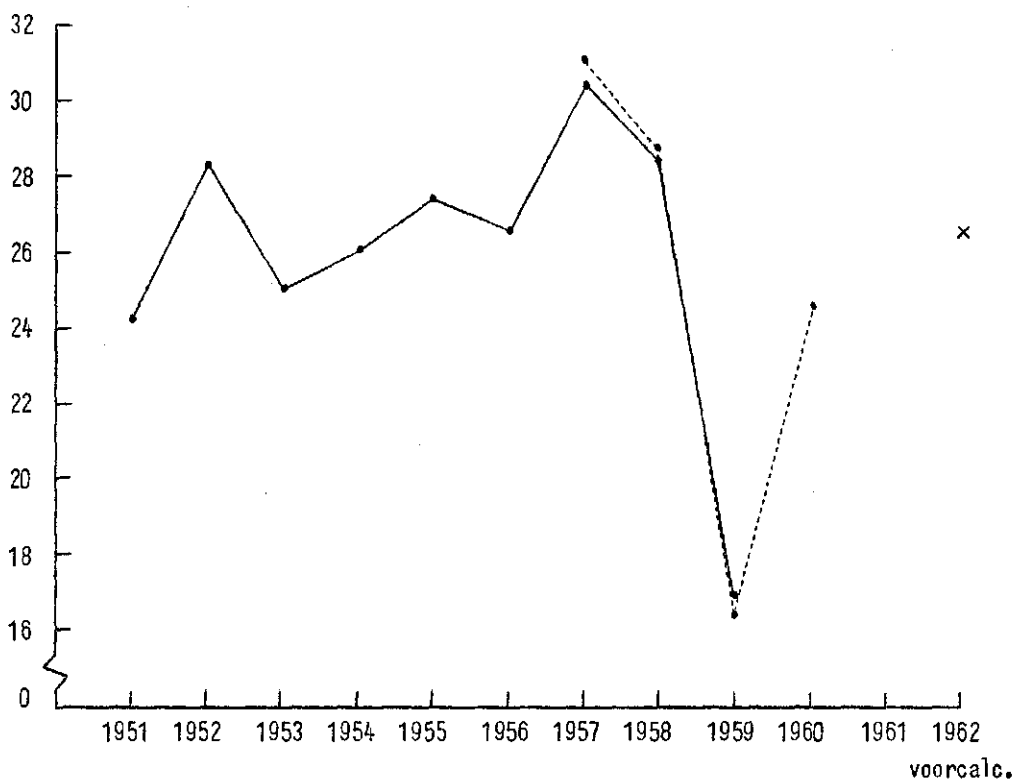
Voorcalculatie 1961/62		24500	26500

AARDAPPELOPBRENGSTEN IN TONNEN PER HA

OOSTELIJK ZANDGEBIED

ZUIDELIJK ZANDGEBIED

B I J L A G E N

TECHNISCHE BEDRIJFSGEGEVENS
(t.b.v. de normatieve arbeidsuren - voorcalculatie 1961/62)

Friese Wouden

	Oude groep						Geselecteerde groep				Voor- calc.
	1951 /52	1952 /53	1953 /54	1954 /55	1955 /56	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62
<u>1. Bouwplan</u>											
Bouwland											
(in % van ha bouwland)											
rogge	23	24	21	20	13	28	22	17	35	29	25
haver	28	30	30	39	32	28	34	32	10	17	25
aardappelen	36	31	27	25	31	28	26	27	37	29	25
ov. marktbare gewassen	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
voederbieten	13	15	22	16	22	16	18	24	18	25	25
Totaal bouwland	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Grasland											
(in % v. ha cultuurgrond)	90	87	88	89	92	90	95	97	98	97	97
Wagewassen											
(in % van ha bouwland)	45	46	47	22	30	36	38	20	30	27	30
Oppervl. cult. grond (ha)	9,60	10,--	9,94	10,52	10,38	10,75	14,74	14,79	14,88	14,32	14,50
Oppervl. grasland (ha)	8,64	8,70	8,74	9,36	9,51	9,66	13,96	14,38	14,58	13,91	14,07
<u>2. Graslandgebruik</u>											
(in % v/d opp. grasland)											
a. hooien	69	68	63	58	79	56	58	58	57	57	58
b. inkuilen	52	47	48	53	36	58	63	71	22	90	65
c. gras drogen	4	1	4	4	5	8	6	4	2	4	5
d. vers vervoederen	4	-	1	4	5	4	2	2	1	2	2
<u>3. Verplegen melkveestapel</u>											
a. melkkoeien/ha grasland											
en voedergewassen	1,25	1,25	1,27	1,28	1,20	1,17	1,10	1,08	1,09	1,17	1,20
b. bedrijven met melk- machine (%)	-	-	-	-	-	15	23	41	52	65	75
<u>4. Verzorging overig vee</u>											
(aantal per bedrijf)											
Werkpaarden	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4
Zeugen	1,8	1,6	1,0	0,7	1,1	1,4	1,4	1,1	1,2	0,9	0,9
Mestvarkens	4,4	4,7	4,7	5,3	5,7	8,3	6,5	5,5	4,6	5,7	5,7
Kippen	7	8	14	15	12	19	11	15	20	9	9
Bedrijven met trekker (%)	-	-	-	-	-	-	12	13	17	17	17

TECHNISCHE BEDRIJFSGEGEVENS
(t.b.v. de normatieve arbeidsuren - voorcalculatie 1961/62)

Oostelijk zandgebied

	Oude groep						Geselecteerde groep				Voor- calc.
	1951 /52	1952 /53	1953 /54	1954 /55	1955 /56	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62
1. Bouwplan											
Bouwland											
(in % van ha bouwland)											
rogge	35	35	33	33	34	40	38	38	42	44	43
haver	26	28	28	25	31	30	34	34	32	29	31
aardappelen	28	29	28	29	25	20	18	17	15	16	16
ov. marktbaar gewassen	3	1	3	4	2	2	1	1	2	2	-
voederbieten	8	7	8	9	8	8	9	10	9	9	10
Totaal bouwland	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Grasland											
(in % van ha cult. grond)											
Wegewassen	60	58	59	60	63	63	65	69	69	69	69
(in % van ha bouwland)											
Oppervl.cult.grond (ha)	10,18	10,34	10,37	10,32	10,20	10,59	10,78	10,85	11,45	11,21	11,-
Oppervl.grasland (ha)	6,14	6,04	6,08	6,23	6,39	6,72	6,99	7,50	7,95	7,76	7,59
2. Graslandgebruik											
(in % v/d opp.grasland)											
a. hooien	52	52	53	49	58	45	51	51	40	47	45
b. inkuilen	12	14	13	12	9	13	15	14	6	21	18
c. gras drogen	1	0	0	0	0	-	-	-	-	0	-
d. vers vervoederen	-	0	0	0	4	0	0	0	0	0	-
3. Verplegen melkveestapel											
a. melkkoeien/ha grasland											
en voedergewassen	1,20	1,20	1,23	1,30	1,22	1,19	1,20	1,17	1,21	1,25	1,30
b. bedrijven met melk-											
machine (%)	-	-	-	-	-	6	14	28	40	43	50
4. Verzorging overig vee											
(aantal per bedrijf)											
Werkpaarden	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
Zeugen	2,4	2,3	2,0	2,1	2,1	2,1	2,3	2,2	2,7	2,9	2,9
Wastvarkens	8,3	8,5	9,9	10,6	11,8	13,3	15,7	16,3	14,8	17,1	17,1
Kippen	95	95	107	126	129	132	160	158	172	191	191
Bedrijven met trekker (%)	-	-	-	-	-	-	2	4	11	11	11

TECHNISCHE BEDRIJFSGEGEVENIS
(t.b.v. de normatieve arbeidsuren - voorcalculatie 1961/62)

Zuidelijk zandgebied

	Oude groep						Geselecteerde groep				Voor- calc.
	1951 /52	1952 /53	1953 /54	1954 /55	1955 /56	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	1960 /61	1961 /62
1. Bouwplan											
Bouwland											
(in % van ha bouwland)											
rogge	33	36	35	32	32	34	35	35	34	35	37
haver	32	32	31	32	33	35	36	38	37	38	40
aardappelen	14	14	15	15	15	12	12	11	14	13	15
ov. marktbaar gewassen	12	11	11	13	13	11	10	9	9	8	-
voederbieten	9	7	8	8	7	8	7	7	6	6	8
Totaal bouwland	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Grasland											
(in % van ha cult.grond)											
Magewassen	50	48	48	46	47	49	52	53	52	54	53
(in % van ha bouwland)											
Oppervl.cult.grond (ha)	10,12	10,13	10,24	10,21	10,02	9,83	10,49	10,66	10,49	10,39	10,50
Oppervl. grasland (ha)	5,08	4,91	4,87	4,69	4,70	4,78	5,45	5,67	5,49	5,56	5,57
2. Graslandgebruik											
(in % v/d opp.grasland)											
a. hooien	43	48	50	44	52	44	47	52	37	38	45
b. inkuilen	6	6	3	4	2	3	4	6	3	13	8
c. gras drogen	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
d. vers vervoederen	1	-	1	-	1	1	-	-	1	0	-
3. Verplegen melkveestapel											
a. melkkoeien/ha grasland											
en voedergewassen	1,10	1,16	1,15	1,26	1,22	1,27	1,21	1,27	1,29	1,41	1,45
b. bedrijven met melk-											
machine (%)	-	-	-	-	-	15	19	26	26	46	55
4. Verzorging overig vee											
(aantal per bedrijf)											
Werkpaarden	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Zeugen	2,2	2,2	2,1	2,7	3,0	2,7	3,0	2,8	3,6	3,5	3,5
Nestvarkens	9,6	10,3	11,3	14,6	15,9	14,0	17,6	16,4	18,1	19,1	19,1
Kippen	108	113	124	140	147	155	202	211	236	225	225
Bedrijven met trekker (%)	-	-	-	-	-	-	5	-	2	3	3

BEREKENING OMZET EN AANWAS IN GLD. PER 100 MELKKOEIEN
Voorcalculatie 1961/62

Aantal kalveren geboren 109
Aantal kalveren nuchter verk. 47
Aantal kalveren aangehouden 62

Gebied: Friese Wouden

	Verkopen			Ziek verkocht en gestorven			Aankopen			
	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	
Nuchter	47	47	2209	}	9	10	90	2	80	160
Jongvee jonger dan 1 jaar	12	310	3720					1	270	270
Jongvee 1 - 2 jaar	13	600	7800	-	-	-	1	535	535	
Jongvee ouder dan 2 jaar	4	760	3040	-	-	-	-	-	-	
Melkkoeien	28	810	22680	1	250	250	2	945	1890	
Stieren	1	990	990	-	-	-	-	-	-	
Mestvee	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal	105		40439	10		340	6		2855	
	(a)			(b)			(c)			

Omzet en aanwas per 100 melkkoeien=a+b-c=f.37.924,-, d.i.p.melkkoe f. 379,24
Genormaliseerde melkveebezetting per ha: 1,20 , idem per ha f. 455,-

Aantal kalveren geboren 109
Aantal kalveren nuchter verk. 37
Aantal kalveren aangehouden 72

Gebied: Oostelijk zandgebied

	Verkopen			Ziek verkocht en gestorven			Aankopen			
	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	
Nuchter	37	80	2960	}	9	15	135	9	110	990
Jongvee jonger dan 1 jaar	31	330	10230					2	260	520
Jongvee 1 - 2 jaar	13	650	8450	-	-	-	1	635	635	
Jongvee ouder dan 2 jaar	7	830	5810	-	-	-	1	910	910	
Melkkoeien	26	815	21190	1	360	360	5	990	4950	
Stieren	1	680	680	-	-	-	-	-	-	
Mestvee	2	890	1780	-	-	-	-	-	-	
Totaal	117		51100	10		495	18		8005	
	(a)			(b)			(c)			

Omzet en aanwas per 100 melkkoeien=a+b-c=f.43.590,-, d.i.p.melkkoe f. 435,90
Genormaliseerde melkveebezetting per ha: 1,30 , idem per ha f. 567,-

BEREKENING OMZET EN AANWAS IN GLD. PER 100 MELKKOEIEN
 Voorcalculatie 1961/62

Gebied: Zuidelijk zandgebied

Aantal kalveren geboren	106
Aantal kalveren nuchter verk.	<u>38</u>
Aantal kalveren aangehouden	68

	Verkopen			Ziek verkocht en gestorven			Aankopen			
	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	aan-tal	prijs /stuk	be-drag	
Nuchter	38	120	4560	}	12	10	120	7	135	945
Jongvee jonger dan 1 jaar	24	335	8040					3	295	885
Jongvee 1 - 2 jaar	8	660	5280					1	560	560
Jongvee ouder dan 2 jaar	9	885	7965	-	-	-	3	1060	3180	
Melkkoeien	31	850	26350	2	560	1120	7	1075	7525	
Stieren	1	860	860	-	-	-	-	-	-	
Mestvee	2	880	1760	-	-	-	-	-	-	
Totaal	113		54815	14		1240	21		13095	
		(a)			(b)			(c)		

Omzet en aanwas per 100 melkkoeien = a + b - c = f. 42.960,-, d.i.p. melkkoe f. 429,60
 Genormaliseerde melkveebezetting per ha: 1,45, idem per ha f. 623,-

Bijlage III

GEMIDDELDE KOSTPRIJZEN VAN DE MELK IN DE JAREN 1957/58 T/M 1960/61
(nacalculaties van geselecteerde groepen bedrijven)

Deze bijlage bevat de gemiddelde kostprijzen van de melk voor de gemengde bedrijven op zandgrond voor de jaren 1957/58 t/m 1960/61. Deze berekeningen kunnen worden aangeduid met nacalculaties.

De voorcalculatie voor 1961/62 is gebaseerd op de uitkomsten van deze bedrijven. Het zijn namelijk de geselecteerde bedrijven welke voldoen aan de gestelde minimumeisen voor de arbeidsefficiency.

Bij de opstelling van deze nacalculaties zijn voor zover mogelijk de huidige uitgangspunten voor de kostprijsberekeningen in aanmerking genomen. De voornaamste hiervan zijn:

- (a) de beloning voor bedrijfsleiding is in rekening gebracht;
- (b) de kosten voor grond en gebouwen zijn gewaardeerd op basis van de officiële pachtnormen;
- (c) de vervoerde melk op het eigen bedrijf is in de verschillende jaren gewaardeerd tegen de opbrengstprijzen welke golden bij de toen geldende richtprijzen.

De kosten voor heffingen op de melk zijn eveneens in deze berekeningen opgenomen. In de rentabiliteitsberekeningen voor deze jaren volgens bijlage IV zijn deze heffingen op de opbrengsten in mindering gebracht.

Invloeden van bijzondere produktieomstandigheden en het prijspeil der kostenbestanddelen in de desbetreffende jaren - ook voor die kostenelementen waarvoor uitgangspunten gelden - komen tot uitdrukking in het niveau van de kostprijzen volgens de nacalculaties. Zo heeft bijvoorbeeld het droge jaar 1959 kostprijsverhogend gewerkt.

De toeneming van de overige opbrengsten in de jaren '58/59 en '60/61 is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de voorraadtoeneming van het eigen gewonnen ruwvoer, welke in dat jaar vrij gunstig is geweest.

In het jaar 1959/60 zijn de voederkosten daarentegen verhoogd door een afneming van de eigen ruwvoedervoorraad als gevolg van de ongunstige produktieomstandigheden in dit droge jaar.

Bijlage III-a

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN VAN DE MELK IN GLD. PER HA
 IN DE FRIESE Wouden
 (Nacalculaties van geselecteerde bedrijven)

	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	
Arbeidskosten	656	673	649	714	
Beloning voor bedrijfsleiding	87	91	89	99	
Veevoeder	387	388	542	387	
Meststoffen	169	166	167	171	
Grond- en gebouwenkosten	131	140	140	149	
Werktuigkosten	96	107	109	109	
Rente levende inventaris	54	59	58	61	
Ziektenbestrijding, dekgelden e.d.	36	47	57	61	
Heffingen op melk	6	6	7	7	
Overige kosten	67	74	79	107	
Brutokosten per ha	1689	1751	1897	1865	
Omzet en aanwas	374	421	398	430	
Tractiekosten voor nevenbedrijven	4	2	2	2	
Stalmest voor marktbaar gewassen	%. 3	%. 3	%. 3	%. 3	
Overige opbrengsten	19	47	7	110	
Aftrekposten	394	467	404	539	
Nettokosten per ha	1295	1284	1493	1326	
Melkproduktie per koe	kg	3985	4031	4206	4120
Vetgehalte	%	4,01	4,02	4,03	4,04
Aantal melkkoeien per ha	st.	1,10	1,08	1,09	1,17
Melkproduktie per ha	kg	4376	4342	4596	4803
Melkvetproduktie per ha	kg	175,5	174,5	185,2	194,0
Kostprijs per 100 kg melk	gld.	29,60	29,55	32,50	27,60

%. = negatief.

Bijlage III-b

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN VAN DE MELK IN GLD. PER HA
 IN HET OOSTELIJK ZANDGEBIED
 (Nacalculaties van geselecteerde bedrijven)

	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	
Arbeidskosten	718	694	706	768	
Beloning voor bedrijfsleiding	95	94	96	105	
Veevoeder	530	501	664	565	
Meststoffen	177	185	185	176	
Grond- en gebouwenkosten	116	121	123	134	
Werktuigkosten	95	96	108	104	
Rente levende inventaris	63	66	66	69	
Ziektenbestrijding, dekgelden e.d.	53	46	53	61	
Heffingen op melk	6	7	7	7	
Overige kosten	74	79	101	128	
Brutokosten per ha	1927	1889	2109	2117	
Omzet en aanwas	451	508	509	575	
Tractiekosten voor nevenbedrijven	46	38	38	38	
Stalmest voor marktbaar gewassen	12	9	12	9	
Overige opbrengsten	22	43	18	62	
Aftrekposten	531	598	577	684	
Nettokosten per ha	1396	1291	1532	1433	
Melkproduktie per koe	kg	4044	4144	4139	4062
Vetgehalte	%	3,75	3,74	3,71	3,74
Aantal melkkoeien per ha	st.	1,20	1,17	1,21	1,25
Melkproduktie per ha	kg	4834	4863	4988	5065
Melkvetproduktie per ha	kg	181,3	181,9	185,1	189,4
Kostprijs per 100 kg melk	gld.	28,90	26,55	30,70	28,30

GEMIDDELDE PRODUKTIEKOSTEN VAN DE MELK IN GLD. PER HA
 IN HET ZUIDELIJK ZANDGEBIED
 (Nacalculaties van geselecteerde bedrijven)

	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	
Arbeidskosten	661	720	706	739	
Beloning voor bedrijfsleiding	87	95	93	101	
Veevoeder	589	581	817	739	
Meststoffen	211	218	201	218	
Grond- en gebouwenkosten	110	115	113	125	
Werktuigkosten	89	95	93	95	
Rente levende inventaris	62	74	80	85	
Ziektenbestrijding, dekgelden e.d.	66	56	55	79	
Heffingen op melk	7	7	7	8	
Overige kosten	84	82	97	135	
Brutokosten per ha	1966	2043	2262	2324	
Omzet en aanwas	448	508	560	587	
Tractiekosten voor nevenbedrijven	77	74	77	75	
Stalmest voor marktbaar gewassen	33	34	36	39	
Overige opbrengsten	44	61	29	48	
Aftrekposten	602	677	702	749	
Nettokosten per ha	1364	1366	1560	1575	
Melkproduktie per koe	kg	4113	4107	4142	4127
Vetgehalte	%	3,65	3,64	3,59	3,66
Aantal melkkoeien per ha	st.	1,21	1,27	1,29	1,41
Melkproduktie per ha	kg	4961	5219	5358	5815
Melkvetproduktie per ha	kg	181,1	190,-	192,4	212,8
Kostprijs per 100 kg melk	gld.	27,50	26,15	29,10	27,10

Bijlage IV

GEMIDDELDE FINANCIËLE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND VAN
GEMENGDE BEDRIJVEN OP ZANDGROND IN DE
JAREN 1951/52 T/M 1959/60

Van de niet-geselecteerde groepen bedrijven is in deze bijlage een overzicht gegeven van de gemiddelde financiële resultaten per ha cultuurgrond over de jaren 1951/52 t/m 1959/60.

Om een indruk te geven van de aard der betrokken bedrijven is een samenvatting van het bouwplan en de gemiddeld aanwezige vee-stapel toegevoegd.

I. Algemene gegevens

II. Kosten en opbrengsten van het gehele bedrijf

a. Opbrengsten

Deze betreffen verkochte produkten en het privéverbruik. De in het bedrijf aangewende produkten zijn niet hierin begrepen. De ontvangen garantietoelagen zijn afzonderlijk onder de opbrengsten geboekt en betreffen de ontvangen toelagen op melk en op granen.

Voor de garantietoelagen van de melk geldt dat in de resultaten van de verschillende boekjaren, welke lopen van 1 mei tot 30 april tot uitdrukking zijn gebracht de in deze periode geldende toelagen. Hiertoe zijn de jaarlijkse garantietoelagen welke gelden voor de periode 1 november t/m 31 oktober over twee boekjaren verdeeld.

b. Kosten

Hieronder zijn begrepen de uitgaven, welke kosten zijn en de volgende kosten welke geen uitgaven zijn:

- a. de gewaardeerde handenarbeid van boer en gezinsleden (zonder beloning voor bedrijfsleiding);
- b. de gewaardeerde pachtwaarde voor eigenaarsbedrijven (met gelijktijdige weglating van eigenaarslasten);
- c. de berekende rente over het geïnvesteerde kapitaal en de afschrijving over de dode inventaris.

III. Resultaten

Om een zo goed mogelijk inzicht te geven in de resultaten van het gemengde bedrijf zijn de volgende kengetallen gegeven:

- a. het netto-overschot per ha cultuurgrond, als verschil tussen totale kosten en opbrengsten; hierin is begrepen de beloning voor bedrijfsleiding;
- b. het arbeidsinkomen per ha cultuurgrond. Dit is de totale beloning van de arbeid en is gelijk aan netto-overschot + berekend loon + betaald loon + beloning voor bedrijfsleiding;

- c. het arbeidsinkomen per bedrijf is berekend uit de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond en de uitkomsten per ha volgens b;
 d. het arbeidsinkomen van de boer met inbegrip van en zonder de beloning voor "overuren".

Tenslotte zijn hieronder gegeven de opbrengstprijzen van de melk per 100 kg met en zonder de garantietoelagen.

OPBRENGSTPRIJS PER 100 KG MELK

	Friese Wouden	Oostelijk zandgebied	Zuidelijk zandgebied
	gld.	gld.	gld.
<u>Met inbegrip van garantietoelag</u>			
Boekjaar 1951/52	21,80	20,30	20,50
" 1952/53	23,40	22,10	21,60
" 1953/54	22,90	20,90	20,60
" 1954/55	24,70	23,20	22,40
" 1955/56	26,50	25,40	24,60
" 1956/57	28,90	27,-	26,30
" 1957/58	31,-	29,-	28,30
" 1958/59	29,30	27,70	26,20
" 1959/60	31,40	28,50	27,90
<u>Zonder garantietoelag</u>			
Boekjaar 1951/52	21,80	20,30	20,50
" 1952/53	23,40	22,10	21,60
" 1953/54	22,90	20,80	20,50
" 1954/55	24,10	22,60	22,-
" 1955/56	25,-	24,-	23,30
" 1956/57	25,80	24,20	23,50
" 1957/58	25,70	23,70	23,-
" 1958/59	23,10	21,80	20,70
" 1959/60	27,10	24,50	23,90

De opbrengstprijzen zijn de werkelijk ontvangen prijzen voor de melk over de periode 1 mei t/m 30 april.

In verband met het tijdstip waarop het rapport is samengesteld, is het niet mogelijk geweest de financiële resultaten van de niet-geselecteerde groep bedrijven over het boekjaar 1960/61 in dit rapport op te nemen.

FINANCIËLE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND IN DE FRIESE Wouden
Boekjaren 1951/52 t/m 1959/60

Boekjaren	1951 /52	1952 /53	1953 /54	1954 /55	1955 /56	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60	
Aantal bedrijven	23	30	24	28	28	26	28	30	43	
I. Algemene gegevens										
<u>Gemiddelde oppervlakte</u>										
1. Cultuurgrond	ha	9,60	10,00	9,95	10,50	10,40	10,75	11,35	12,05	14,48
2. Grasland	ha	8,64	8,70	8,74	9,36	9,51	9,66	10,45	11,51	14,04
3. Grasland en voedergewassen	ha	8,90	9,10	9,19	9,63	9,79	9,97	10,70	11,65	14,15
<u>Veebestand</u>										
4. Melkkoeien	st.	11,1	11,4	11,7	12,3	11,7	11,7	12,2	13,1	15,7
5. Zeugen	st.	1,8	1,6	1,0	0,7	1,1	1,4	1,6	1,4	1,3
6. Afgeleverde mestvarkens	st.	11,-	13,-	11,-	13,-	16,-	21,-	18,-	11,-	13,7
7. Hennen	st.	7,-	8,-	14,-	15,-	12,-	19,-	17,-	19,-	21,-
II. Kosten en opbrengsten van het gehele bedrijf										
A. Opbrengsten per ha		gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
8. Melk		967	1033	1029	995	1056	1035	1062	983	1188
9. Omzet en aanwas rundvee		236	270	279	270	302	314	351	409	398
10. Varkens		303	301	253	228	275	362	279	256	197
11. Eieren en pluimvee		22	28	38	38	41	46	46	39	34
12. Marktbaar gewassen		35	47	39	39	28	37	37	13	22
13. Overige opbrengsten		14	20	21	42	30	40	40	59	16
14. Toeslagen: melk		-	-	2	22	64	121	225	262	190
granen		-	-	-	1	1	3	-	2	3
Totale opbrengsten		1577	1699	1661	1635	1797	1958	2040	2023	2048
B. Kosten per ha										
15. Arbeidskosten		636	632	650	757	768	811	865	859	760
16. Veevoeder		443	478	425	545	532	599	551	533	691
17. Meststoffen		150	172	176	166	176	170	171	170	170
18. Pacht		90	91	94	100	104	109	112	124	120
19. Werktuigkosten		74	81	85	79	84	108	103	112	110
20. Overige kosten		159	164	172	174	180	197	226	233	244
Totale kosten		1552	1618	1602	1821	1844	1994	2028	2031	2095
III. Resultaten										
21. Netto-overschot per ha		25	81	59	186	47	36	12	8	47
22. Arbeidsinkomen per ha		661	713	709	571	721	775	877	851	713
23. Arbeidsinkomen per bedrijf		6350	7150	7050	6000	7500	8350	9950	10250	10300
24. Arbeidsinkomen van de boer										
a. met inbegrip van beloning overuren		.	.	.	2550	4200	5150	6350	6650	6000
b. zonder beloning overuren (bij het jaarloon van een vakarbeider-veeverzorger)		.	.	.	2500	4150	4600	5500	5450	5050

/. = verlies.

FINANCIËLE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND IN HET OOSTELIJK ZANDGEBIED
Boekjaren 1951/52 t/m 1959/60

Boekjaren	1951 /52	1952 /53	1953 /54	1954 /55	1955 /56	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60
Aantal bedrijven	76	82	79	70	81	112	136	137	144

I. Algemene gegevens

Gemiddelde oppervlakte

1. Cultuurgrond	ha	10,20	10,35	10,35	10,30	10,20	10,60	10,75	11,05	11,24
2. Grasland	ha	6,15	6,05	6,07	6,22	6,39	6,72	6,96	7,42	7,66
3. Grasland en voedergewassen	ha	6,91	6,82	6,95	7,02	7,17	7,52	7,70	8,18	8,36

Veestapel

4. Melkkoeien	st.	8,3	8,2	8,5	9,1	8,7	8,9	9,0	9,3	9,9
5. Zeugen	st.	2,4	2,3	2,0	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,6
6. Afgeleverde mestvarkens	st.	20,-	21,-	24,-	26,-	28,-	31,-	34,-	33,-	34,-
7. Hennen	st.	95,-	95,-	107,-	126,-	129,-	132,-	141,-	140,-	158,-

II. Kosten en opbrengsten

van het gehele bedrijf

A. Opbrengsten per ha

	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
8. Melk	574	647	646	700	769	735	763	707	845
9. Omzet en aanwas rundvee	213	227	238	243	263	327	325	376	377
10. Varkens	553	464	554	561	576	634	581	631	595
11. Eieren en pluimvee	293	317	341	391	467	397	438	368	350
12. Marktbaar gewassen	186	220	199	164	149	116	149	155	125
13. Overige opbrengsten	44	23	22	29	20	27	30	42	32
14. Toeslagen: melk	-	-	2	16	46	87	169	190	141
granen en aardappelen	-	-	-	9	12	11	43	29	52

Totale opbrengsten 1863 1898 2002 2113 2302 2334 2498 2498 2517

B. Kosten per ha

15. Arbeidskosten	684	701	714	883	890	981	1034	1025	1031
16. Veevoeder	569	613	704	828	855	942	908	912	1064
17. Meststoffen	154	179	185	177	177	163	167	168	170
18. Pacht	73	81	97	104	115	119	125	126	134
19. Werktuigkosten	75	78	82	82	81	88	95	96	108
20. Overige kosten	201	209	215	227	233	231	262	271	289

Totale kosten 1756 1861 1997 2301 2351 2524 2591 2598 2796

III. Resultaten

21. Netto-overschot per ha	107	37	5	188	49	190	93	100	279
22. Arbeidsinkomen per ha	791	738	719	695	841	791	941	925	752
23. Arbeidsinkomen per bedrijf	8050	7650	7450	7150	8600	8400	10100	10200	8450
24. Arbeidsinkomen van de boer									
a. met inbegrip van beloning overuren	.	.	.	2400	3950	3300	4650	5050	3100
b. zonder beloning overuren (bij het jaarloon van een vakarbeider-veeverzorger)	2900	4250	4400	2600

/. = verlies

FINANCIËLE RESULTATEN PER HA CULTUURGROND IN HET ZUIDELIJK ZANDGEBIED
Boekjaren 1951/52 t/m 1959/60

Boekjaren	1951 /52	1952 /53	1953 /54	1954 /55	1955 /56	1956 /57	1957 /58	1958 /59	1959 /60
Aantal bedrijven	52	62	61	66	65	94	75	73	75

I. Algemene gegevens

Gemiddelde oppervlakte

1. Cultuurgrond	ha	10,10	10,15	10,25	10,20	10,00	9,85	10,25	10,35	10,26
2. Grasland	ha	5,05	4,90	4,90	4,70	4,70	4,78	5,25	5,38	5,42
3. Grasland en voedergewassen	ha	6,20	6,00	5,95	5,75	5,70	5,73	6,13	6,25	6,26

Veestapel

4. Melkkoeien	st.	6,7	6,9	6,7	7,2	6,9	7,3	7,8	8,0	8,2
5. Zeugen	st.	2,2	2,2	2,1	2,7	3,0	2,7	2,8	2,8	3,3
6. Afgeleverde mestvarkens	st.	21,-	23,-	24,-	28,-	36,-	32,-	39,-	35,-	44,9
7. Hennen	st.	108,-	113,-	124,-	140,-	147,-	155,-	188,-	209,-	213,-

II. Kosten en opbrengsten
van het gehele bedrijf

A. Opbrengsten per ha	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.
8. Melk	472	529	482	533	613	651	684	629	766
9. Omzet en aanwas rundvee	182	198	211	221	240	276	273	311	347
10. Varkens	537	477	574	684	763	777	735	820	824
11. Eieren en pluimvee	277	342	356	390	482	476	592	583	552
12. Marktbaar gewassen	143	146	141	183	208	184	213	282	162
13. Overige opbrengsten	87	33	34	66	42	50	33	52	41
14. Toeslagen: melk	-	-	1	12	35	77	157	167	128
granen	-	-	-	12	17	16	53	36	70
Totale opbrengsten	1698	1725	1799	2101	2400	2507	2740	2880	2890

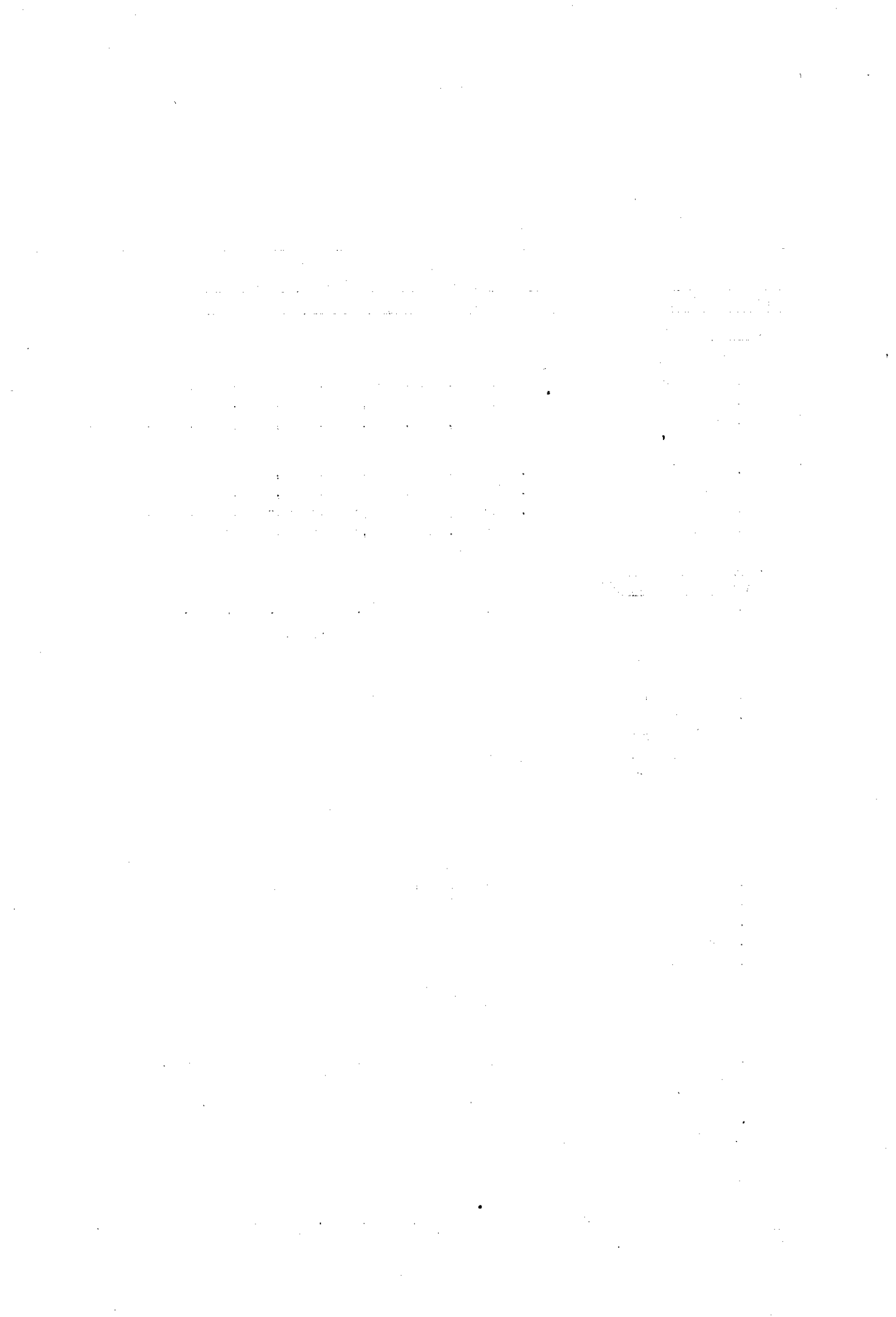
B. Kosten per ha

15. Arbeidskosten	630	631	611	734	782	870	890	943	931
16. Veevoeder	414	446	490	648	750	907	975	1049	1319
17. Meststoffen	140	161	167	173	174	182	187	191	177
18. Pacht	69	83	92	102	116	119	126	131	134
19. Werktuigkosten	67	69	73	75	87	97	103	102	107
20. Overige kosten	181	184	194	214	239	244	281	303	318
Totale kosten	1501	1574	1627	1946	2148	2419	2562	2719	2986

III. Resultaten

21. Netto-overschot per ha	197	151	172	155	252	88	178	161	7,96
22. Arbeidsinkomen per ha	827	782	783	889	1034	958	1068	1104	835
23. Arbeidsinkomen per bedrijf	8350	7950	8050	9050	10350	9450	10950	11450	8550
24. Arbeidsinkomen van de boer									
a. met inbegrip van beloning overuren	.	.	.	5300	6550	5800	7750	8050	5400
b. zonder beloning overuren (bij het jaarloon van een vakarbeider-veeverzorger)	5650	7000	7200	4750

% = verlies.

Bijlage V-a

KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER BEDRIJF EN PER PRODUKT IN DRENTE,
OVERIJSSSEL EN DE GRAAFSCHAP - VOORCALCULATIE 1961/62

De berekeningen in deze bijlage zijn gebaseerd op de niet geselecteerde groepen L.E.I.-bedrijven in de gebieden Drente, Overijssel en de Graafschap. De arbeidskosten voor de afzonderlijke gebieden zijn echter ontleend aan de geselecteerde groep bedrijven voor het gehele Oostelijk zandgebied. Ter oriëntatie zijn de uitkomsten van het Oostelijk zandgebied tevens in de hiernavolgende tabellen gegeven.

KOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN DE RUNDVEEHOUDERIJ PER HA GRASLAND EN
VOEDERGEWASSEN - Voorcalculatie 1961/62

	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Ooste- lijk zand- gebied
Arbeidskosten	774	812	858	828
Beloning voor bedrijfsleiding	99	106	116	112
Veevoeder	569	550	678	615
Meststoffen	185	164	157	169
Grond- en gebouwenkosten	133	135	128	130
Werktuigkosten	77	97	118	110
Rente levende inventaris	64	68	75	72
Ziektenbestrijding, dekgelden e.d.	65	55	60	60
Heffingen op melk	6	7	8	7
Overige kosten	106	98	111	131
Brutokosten per ha	2078	2092	2309	2234
Omzet en aanwas	490	534	697	567
Tractiekosten voor nevenbedrijven	67	28	48	42
Stalmest voor marktbaar gewassen	33	9	10	10
Diverse opbrengsten	14	19	23	18
Aftrekposten	604	590	778	637
Nettokosten per ha	1474	1502	1531	1597
Melkproduktie per koe	kg 4275	4025	4150	4150
Vetgehalte	% 3,90	3,68	3,72	3,76
Aantal melkkoeien per ha	st. 1,10	1,27	1,34	1,30
Melkproduktie per ha	kg 4700	5110	5560	5400
Melkvetproduktie per ha	kg 183,3	188,0	206,8	203,0
Kostprijs per 100 kg melk	gld. 31,35	29,40	27,55	29,55

PRODUKTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN VAN GRANEN EN AARDAPPELEN IN GLD. PER HA GEMEEN MAAT
 Voorcalculatie 1961/62

	Rogge			Haver			Aardappelen			
	Drente	Over- ijssel	de Graaf- schap	Drente	Over- ijssel	de Graaf- schap	Drente	Over- ijssel	de Graaf- schap	Ooste- lijk zand- gebied
Arbeidskosten	389	389	389	398	398	398	1060	1060	1060	1060
Beloning voor bedrijfsleiding	73	73	73	73	73	73	135	135	135	135
Paardekosten	110	110	110	110	110	110	135	135	135	135
Werktuigkosten	77	97	118	77	97	118	77	97	118	110
Werk door derden	132	101	97	140	102	101	56	45	52	56
Zaaizaad/pootgoed	58	53	48	62	65	60	413	389	447	406
Bemesting	157	171	162	192	207	197	266	286	270	267
Grond en bedrijfsgebouwen	122	114	104	122	114	104	122	114	104	112
Rente omløpend kapitaal	31	31	31	28	28	28	42	42	42	42
Overige kosten	44	38	42	44	38	42	71	49	58	64
Brutokosten	1193	1177	1174	1246	1232	1231	2377	2352	2421	2387
Affrek:										
opbrengst bijproduct	268	249	246	215	199	199	-	-	-	-
Nettokosten	925	928	928	1031	1033	1032	2377	2352	2421	2387
Opbrengst hoofdproduct	kg	3100	3250	3350	3150	3425	23750	24000	27500	24500
Opbrengst bijproduct	kg	5050	4700	4050	3750	3750	-	-	-	-
Kostprijs per 100 kg	gld.	29,85	29,95	30,80	32,80	30,15	10,00	9,80	8,80	9,75

FINANCIELE RESULTATEN VAN HET GEHELE BEDRIJF OP GEMENGDE BEDRIJVEN
OP ZANDGROND - VOORCALCULATIE 1961/62

	Drente	Over- ijssel	De Graaf- schap	Ooste- lijk zand- gebied
Grootteklasse	10-15 ha	7-15 ha	7-15 ha	7-15 ha
<u>I. Technische gegevens</u>				
<u>Oppervlakte</u>				
Cultuurgrond	13,-	11,-	10,-	11,-
Grasland + voedergewassen	8,56	9,10	7,40	8,36
Marktbaar gewassen	4,84	2,25	3,18	3,07
<u>Veebezetting per jaar</u>				
Melkkoeien	9,40	11,55	9,90	10,85
Fokzeugen	2,10	3,00	2,60	2,90
Mestvarkens	4,10	12,10	23,20	17,10
Leghennen	40	190	260	191
<u>II. Financiële resultaten</u>				
	gld.	gld.	gld.	gld.
<u>a. Opbrengsten</u>				
Melk	10583	11780	10450	11603
Omzet/aanwas rundvee	4186	4858	5148	4730
Varkens	2689	6005	9590	7660
Pluimvee/eieren	1066	5076	6944	5102
Marktbaar gewassen	4914	1048	1248	1564
Toeslagen rogge en haver ¹⁾	656	364	580	504
Overige opbrengsten	172	182	207	176
Totale opbrengsten	24266	29313	34167	31339
<u>b. Kosten</u>				
Arbeidskosten	10244	10552	10598	10708
Veevoeder	5331	11241	14713	12224
Werktuigkosten	1040	1264	1478	1521
Kunstmest	2214	1713	1416	1714
Grond en gebouwen	1876	1899	1851	1889
Overige kosten	4081	3075	3247	3547
Totale kosten ²⁾	24786	29744	33303	31603
<u>c. Resultaten</u>				
Netto-overschot	¼ 520	¼ 431	864	¼ 264
Arbeidskosten van boer + gezinsleden	10015	10315	10360	10480
Arbeidsinkomen van het gezin	9495	9884	11224	10216
Arbeidskosten gezinsleden	3265	3360	3375	3490
Arbeidsinkomen van de boer	6230	6524	7849	6726

1) f. 200,- per ha.

2) Zonder beloning voor bedrijfsleiding.

¼ = verlies

